Մասիս ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԻԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 32 (1382) ՇԱԲԱԹ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 13, 2008
VOLUME 28, NO. 32 (1382) SATURDAY, SEPTEMBER 13, 2008

Պաշտօնաթերթ՝
Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան
Արեւմտեան Ամերիկայի

MASSIS Weekly
1060 N. Allen Ave. Suite 101
Pasadena, California 91104

ՄԵՐ ԱՆԿԻՒՆԷՆ

ԽՕՍՔ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԳՆԱՀԱՏԱՆՔԻ

ՏՕԲԹ.Ա. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

Ընթացիկ տարուան Օգոստոսի 7-ին, Ս.Դ.Հնչակեան Կուսակցութեան օրկան «Մասիս» շաբաթաթերթը արժանավայել պատշաճութեամբ հանգանակային ճաշկերոյթ-հանդիսութեամբ մը տօնախմբեց իր հրատարակութեան 28-րդ տարեդարձը: 28-րդ տարին ըլլալով, «Մասիս» եկաւ ջրելու շատ շատերու թերահաւատ, այլ՝ մեծամիտ ենթադրութիւնը, թէ երկար կրնար չի տեւել իր լոյս ընծայումը ենթադրեալ նիւթական, բարոյական եւ մարդուժի պակասի տեսակէտէն անձեռնտու պայմաններու բերումով: Այսօր, 28 տարիներու իր կենսունակ, մշտանորոգ, հետեւողական եւ գաղափարասլաց գործօն ներկայութիւնն ու շօշափելի գործընթացը գաղութէս ներս, ապացոյց են, որ «Մասիս» կայ, կը ծաղկի ու անհրաժեշտութիւն է որպէս առաջնորդող օրկան, ընդհանրապէս մեր գաղութի ազգային, բաղդատական, ընկերային, հայրենասիրական, եւ մասնաւորապէս, մեր հայրենական կեանքէն ներս:

Ինքնանպատակ չեղաւ «Մասիս»ի հրատարակութիւնը, ինչպէս զայն երկնող եւ հովանաւորող ժողովրդանուէր Մայր Կուսակցութեան ծնունդը: «Մասիս» անհրաժեշտութիւն դարձաւ մեր ազգի ու հայրենիքի գոյութեան պահպանման, պաշտպանութեան ու ազգային ձգտումներուն նուիրագործման նանապարհին:

Ինչպէս զինք հովանաւորող Կուսակցութիւնը, ինչ կարգի դժուարութեան անգամմատնուած ըլլար, «Մասիս», շուտով պիտի, վերագտնէր իր կենսունակութիւնը: Ապրեր նոր զարթօնք՝ բանի կ'ապրէր իր ազգը: Քանի իր ազգը պէտք ունէր իրեն: Իր ժողովուրդն ու հայրենիքը ճգնաժամային կացութիւններու մէջ էին:

«Մասիս» միշտ մնաց պատնէշի վրայ: Անոր առաքելութեան սահմանները ուրուագծուած էին իր կազմութեան օրէն: Ան պիտի գործէր իր ժողովուրդի հետ, իր ժողովուրդի ճամբով, իր ժողովուրդի համար՝ յանուն անոր յա-

Շար.ը էջ 19

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱԲԴՈՒԼԼԱ ԳԻՒԼ ԴՐԱԿԱՆ ԿԸ ԳՆԱՀԱՏԷ ԵՐԵՒԱՆ ԿԱՏԱՐԱԾ ԻՐ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՂՄԸ ՈՉ ՄԷԿ ԱԿՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԸՐԱԾ Է ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԻՆ

Տեղի ունեցաւ Թուրքիոյ Նախագահի պատմական այցելութիւնը Երեւան՝ Հայաստանի գործող նախագահ Սերժ Սարգսեանի հրաւէրով:

Անգարա վերադարձին նախագահ Աբդուլլա Գիւլ յայտարարեց, որ Սերժ Սարգսեան «ոչ մէկ անգամ չյիշատակեց այսպէս կոչուած ցեղասպանութեան հարցը եւ ան նոյնիսկ չակնարկեց այդ մասին՝ այդ հարցը ձգելով մէկ կողմ»

Զրոյցի ընթացքին բանակցութիւններ չեն եղած նաեւ հայ-թրքական սահմանի բացման վերաբերեալ, սակայն, ինչպէս յայտարարեց Աբդուլլահ Գիւլ, շատ մանրակրկիտ զրոյց տեղի ունեցած է Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութեան վերաբերեալ:

Աբդուլա Գիւլի հետ Հայաստան ժամանած լրագրողներու խումբին մէջ կը գտնուէր Պոլսոյ մէջ լոյս տեսնող «ժամանակ» օրաթերթի գլխաւոր խմբագիր Արա Գոչունեան: Ան «Ազատութիւն» ռատիոկայանի հետ հարցազրոյցի մը ընթացքին փոխանցեց, որ, դրա-

Աբդուլա Գիւլ կը ժամանէ Երեւան

կան գնահատելով երեւանեան այցը, Թուրքիոյ նախագահը երախտագիտութեամբ խօսած է Սերժ Սարգսեանի ջերմ ընդունելութեան մասին:

«Առաջին հերթին Գիւլը ըսաւ, որ իր այցելութեամբ երկու կողմերու միջեւ արդէն վերացած է

Շար.ը էջ 5

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻՆ 17 ԻՐԱՆԱՀԱՅԵՐ ԱՐԿԱԾԻ ԶՈՀ

Սեպտեմբեր 8-ին, Արեւմտեան Հայաստան այցելութեան ընթացքին, Իրանահայ զբօսաշրջիկներ փոխադրող օթօպիւս մը ենթարկուած է ահաւոր արկածի մը, որու պատճառաւ զոհուած են 17 հոգիներ, մինչ 24 վիրաւորներ տեղափոխուած են հիւանդանոց: Անոնցմէ ոմանք կը գտնուի ծանր վիճակի մէջ:

Արկածը պատահած է հայկական պատմական հողերը կատարած այցելութենէն վերադարձի ճամբուն վրայ: Իրանի եւ Թուրքիոյ սահմանի մօտ, մեծ արագութեան վրայ ընթացող օթօպիւսը կորսնցնելէ ետք հաւասարակշռութիւնը՝ գլորուելով ինկած է ձորը:

Օթօպիւսի ուղեւորները մեկնած էին Արեւմտեան Հայաստան Իրանի՝ Թեհրան, Նոր Ջուղա, Թաւրիզ եւ Ուրմիա քաղաքներէն:

Ս.Դ. ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՅՑԻ ԱՌԹԻՒ

Թուրքիոյ նախագահ Աբդուլա Գիւլի Հայաստան ժամանումի նախօրեակին Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Հայաստանի վարչութիւնը հրապարակեց հետեւեալ յայտարարութիւնը-.

Թուրքիայի նախագահ Աբդուլլա Գիւլի Հայաստան ժամանելու կապակցութեամբ Հայաստանում աշխուժացել են հայ-թուրքական յարաբերութիւնների՝ այդ թւում եւ սահմանի բացման անհրաժեշտութեան մասին խօսակցութիւնները: Ելնելով վերոնշեալից հայ իրականութեան առաջին քաղաքական կուսակցութիւնը յայտարարում է.

17 տարի շրջափակումը, Ադրբեջանին անվերապահ աջակցութիւն յայտնելը, ցեղասպանութիւնը յամառօրէն չճանաչելու փաստը եւս մէկ անգամ ապացուցում է, որ Թուրքիայի պետական քաղաքականութիւնը վերջին 100-ամեակում չի փոխուել եւ շարունակում է մնալ հակահայ: Այս ամէնն արւում է՝ ելնելով իրենց իսկ ազգային շահերից, եւ դա հասկանալի է: Վստահ ենք, որ Հայաստանը պետականօրէն պատրաստ չէ բացել հայ-թուրքական սահմանը, քանի դեռ Հայաստանում չեն կատարուել հետեւեալ կարեւորագոյն խնդիրները.

1. Ձեւաւորել ժողովրդի մեծամասնութեան վստահութիւնը վայելող, լեգիտիմ իշխանութիւն

2. Ձերբազատել Հայաստանի տնտեսութիւնը քրէածին, մոնոպոլիստ եւ օլիկարխիկ տարրերից

3. Օրէնսդրօրէն պաշտպանել ներքին արտադրողի շահերը

4. Բարեփոխել մաքսային եւ հարկային վարչարարութիւնը

Շար.ը էջ 4

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՅ ՓԱՌԱՏՕՆ
ԿԻՐԱԿԻ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 21, 2008
VERDUGO PARK ԿԼԷՆՏԷՅԼ

FREE ADMISSION
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ԹՂԹԻ ԴՐՕՇՆԵՐԻ, ՄԵՐ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՈՒ ՄԵՐ ՊԱՀԱՆՋԱՏԻՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայաստան-Թուրքիա ֆուտբոլային հանդիպումն այնպիսի ալիք էր բարձրացրել, այնքան յուզումներ էին կուտակուել ու վարկածներ առաջ քաշուել, որ թւում էր՝ ինչ-որ բախտորոշ բան է լինելու: Պարզ մակարդակներում հայ-թուրքական յարաբերութիւնների ամենատարբեր դրսեւորումներ կային եւ շարունակւում են, բայց պետական մակարդակներում սա աննախադէպ էր, եւ ֆուտբոլային այս հանդիպումը պատմական առիթ էր՝ գուցէ եւ քաղաքական երկխօսութիւն սկսելու: Դրա գիտակցումն էր, որ ստիպեց ընդդիմութեանը Սեպտեմբերի 5-ի՝ դեռեւս մէկ ամիս առաջ յայտարարած հանրահաւաքը յետաձգել եւ ժամանակաւորապէս դադարեցնել Հիւսիսային պողոտայի նստացոյցը: Պահը յարմար էր իրեն ամէնահայ կուսակցութիւն համարող Դաշնակցութեան համար՝ իր պահանջատիրական դաւանանքը եւս մէկ անգամ ընդգծելու: Օրեր առաջ Մատենադարանի մօտ միտինգ արեց մի քանի հազար մարդու հետ՝ Ղարաբաղի անկախութիւնը յիշելով, պարտք համարեց Վրաստանին դասեր ու խորհուրդներ տալ, հետն էլ Մարտի 1-ի վարկածն առաջ քաշեց, նոյնիսկ դատավճիռ արձակեց: Ու որպէսզի հայրենասիրութիւնն աւելի առարկայական դարձնեն, դաշնակցական երիտասարդները Գիւլի Երեւան գալու օրը փողոցներով մէկ պատ էին կազմել՝ մեր չմոռացած անցեալի յիշողութեան պաստառներով: Լաւ կը լինէր, որ օդանաւակայանից Գիւլին տանող բոլոր ճանապարհները սովորական օրերի պէս լինէին: (Պաստառներ պարզելու փոխարէն երկիրն է պէտք շէնացնել, սեփական ժողովրդին յարգել):

Խաղն աւարտուելուց յետոյ «Հայլուրի» մեկնաբան Արտակ Ալէքսանեանը մեր պարտութիւնը մեղմացնող ձեւակերպում գտաւ: «Թուրքիայի հաւաքականը համարւում է լաւագոյնների մէջ 10-րդը, իսկ Հայաստանինը՝ 99-րդը: Մենք սպասում էինք հրաշքի, սակայն հրաշք տեղի չունեցաւ»:

Հայաստանի հաւաքականը, ցաւօք, բաւական անհետաքրքրական ու թոյլ խաղ ցուցադրեց ու պարտուեց, բայց ֆուտբոլասէր մի երիտասարդ ասում էր, որ ոչ թէ պարտութիւնն է ցաւալի, ոչ էլ այն, որ մեր թիմը չկարողացաւ խաղալ, այլ, որ խաղալու կամք անգամ չդրսեւորեց:

Հանդիպման քաղաքական նշանակութիւնը, պատմական առիթը կամ խաղի մակարդակը շրջանցենք ու դառնանք հայ հանդիսատեսի որակին, նրա պահելաձեւին, մտածողութեանը: Ֆուտբոլասէրների մի խումբ, անշուշտ, նախապէս ուղղորդուած սցենարով էր իրեն պահում: Ինչ-որ բաներ յաջողուած էին, օրինակ՝ տրիբունաներից մէկում մեծ եռագոյնի համաչափ ծածանումը: Բայց ահա թէ ինչ դիտարկումներ էին անում մի խումբ երիտասարդներ, որոնք չեն տառապում սուր ազգայնականութեամբ եւ իրերի ու երեւոյթների մեկնաբանման ժամանակակից տեսակէտներ ունեն: Նրանց տխրութեան պատճառը մեր հաւաքականի աննկարագիր ու գորշ խաղն էր, նաեւ հանդիսականի կեղծ հայրենասիրական մանր-մունր դրսեւորումներից վիրաւորուածութիւնը: Տղաները պատմում էին, որ «Հրազդան» մարզադաշտի մուտքի մօտ բոլորին փոքրիկ դրօշներ էին բաժանում, սակայն դրանց մի երեսին եռագոյնն էր, միւսին՝ Vivacell-ի գովազդը: Այդ դրօշները թղթից էին, դրանք քամուց կամ թափահարելուց պատառուտում էին եւ եռագոյնի պատառիկները տարածում մարզադաշտով մէկ: Եռագոյնը կոխկռտելով՝ մարդիկ անցնում էին, վրան էլ արեւածաղկի կճեպներ լցնում: Մարզադաշտի օդային տարածքը «նուաճել» էին ցելոֆանէ տոպրակները: Մոլի մի ֆուտբոլասէր ասում էր, թէ ֆուտբոլային գրեթէ բոլոր հանդիպումներին հետեւելով՝ դեռեւս չի տեսել, որ «որեւէ երկրի օրհներգի ժամանակ հակառակորդ թիմի ֆուտբոլասէրները սուլեն կամ աղմկեն, որովհետեւ դա տարրական կրթութիւն է: Այստեղ ՖԻՖԱ-ի եւ Թուրքիայի օրհներգերի ժամանակ հայ հանդիսատեսը սուլում էր, երբ խաղին այդ երկրի նախագահն էր ներկայ, այն էլ՝ մեր հրաւէրով, սա տգիտութիւն է»:

«Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահը, ակնարկելով անգլիացի ֆանատներին, խորհուրդ էր տալիս մերոնց խաղը դիտել մինչեւ վերջ, սատարել մեր թիմին, ինչ ընթացք էլ լինի: Սակայն երկրորդ գոլից յետոյ ժողովրդի մի մեծ զանգուած լքում էր մարզադաշտը: Մինչ խաղի ընթացքում վանկարկում էին՝ Հայաստան-Հայաստան, պարտութիւնից յետոյ այդ նոյն մարդկանցից շատերն ասում էին՝ արա, ինչ Հայաստան, ինչ բան: Սա սարքովի հայրենասիրութեան հետեւանքն է, այդ մարդիկ չեն հասկանում, որ ազգային հաւաքականն իրենց հայրենիքն է խորհրդանշում: Սա, ցաւօք, հայրենիքի, ոչ պետութեան, այլ՝ հայրենիքի զգացողութեան բացակայութիւնից է»:

Մ. Բ.
«ԱԶԳ»

ԱՆՄԵԿՆԵԼԻ ԵՆ ԱՍՏՑՈՅ ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԸ

Հայաստանի եւ Թուրքիայի հաշտութեանը, ինչպէս պարզուեց, ուրախ են շատերը: Նոյնիսկ Ռուսաստանը, որի հետ Թուրքիան իբրեւ թէ խորհրդակցել է Կովկասում խաղաղութեան եւ անվտանգութեան պլատֆորմ ստեղծելու առաջարկից առաջ: ԱՄՆ մասին չարժէ էլ խօսել՝ կենսախինդ Բրայզան բաց չթողեց նման իրադարձութեան կապակցութեամբ ուրախութիւն յայտնելու հնարաւորութիւնը: Բարձրաստիճան եւրոպացի խորհրդարանական Գորան Լենմարկերն արտայայտուեց աւելի որոշակի՝ նշելով, որ Հայաստանը կարող է Թուրքիային օգնել մտնել Եւրամիութիւն:

Ստացւում է, որ բոլորն ուզում էին Հայաստանի եւ Թուրքիայի հաշտութիւնը, եւ կային ինչ որ խոչընդոտներ, որոնք յաջողուեց յաղթահարել:

Փորձենք քննարկել այդ խոչընդոտները:

Աշխարհաքաղաքական խոչընդոտ. Հայաստանը եւ Թուրքիան առայժմ անդամակցում են տարբեր ռազմաքաղաքական դաշինքների: Հայաստանը ՀԱՊԿ անդամ է, որի տարածքում առայժմ տեղակայուած է ռուսական ռազմական բազա, որը, հայկական մեկնաբանութեամբ, պաշտպանում է Հայաստանին Թուրքական ներխուժումից: Նման իրավիճակում հաշտութիւնից խօսելը նման կը լինէր ռումբի, որ դրուած է ողջ աշխարհաքաղաքական համակարգի տակ:

Սակայն վերջին մի քանի ամիսներին աշխարհաքաղաքական համակարգը զգալի փոխուել է: Նախ, ակնյայտ է դարձել, որ Վրաստանը շատ շուտով կ'անդամակցի ՆԱՏՕ-ին, եւ Հայաստանը կը յայտնուի ՆԱՏՕ ուժերի գրեթէ շրջապատման մէջ: Այս դէպքում ռուսական ռազմաբազան աւելի շուտ նմանւում է պատանդի, որի շուրջ օղակն աւելի է սեղմւում, եւ այն յայտնւում է վտանգաւոր մեկուսացման մէջ:

Բացի դրանից, եթէ Թուրքիան յայտարարում է, թէ չի սպառնում Հայաստանին, ռուսական բազայի գոյութիւնն իմաստազրկւում է ինքնին: Աւելին, տրամաբանական է դառնում հենց Հայաստանի անդամակցումը ՆԱՏՕ-ին:

Միջպետական խոչընդոտ. Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ գլխաւոր խնդիրը մնում է Ցեղասպանութեան հարցը: Բայց ոչ նրա իրաւական ճանաչման կտրուածքով, այլ տարածքային պահանջների, որ Հայաստանը կարող է առաջադրել Թուրքիային ճանաչման դէպքում: Նման պահանջների իրաւաչափութիւնը գիտակցում են բոլորը՝ սկսած Թուրքիայից, իրաւաչափութիւնը գիտակցում են բոլորը՝ սկսած Թուրքիայից, վերջացրած ԱՄՆ-ով, որոնք յամառօրէն քաղաքական գնահատական չեն տալիս տեղի ունեցածին: Քաղաքական եւ պետական գործիչները բազմիցս են արտայայտել իրենց վախը Հայաստանի պահանջներից, վերջինն էլ ԱՄՆ պետքարտուղարի տեղակալ Դանիէլ Ֆրիդն էր, ով կոչ արեց Հայաստանին հրաժարուել տարածքային պահանջներից:

Դատելով ամէն ինչից, Հայաստանը լսել է Ֆրիդին եւ հրաժարուել Թուրքիայի հանդէպ տարածքային պահանջներից: Եւ հիմա Թուրքիան կարող է նոյնիսկ ճանաչել Ցեղասպանութիւնը, միայն թէ այլ բան չպահանջեն:

Միֆոլոգիական խոչընդոտ. Երկար տարիներ, գրեթէ հարիւրամեակ, հայկական ազգային միտքը կառուցւում էր զոհի գաղափարի եւ հակաթուրքական տրամադրութիւնների վրայ: Հայաստանը յարաբերութիւններ է հաստատել երկրների հետ, ելնելով Թուրքիայից պաշտպանուելու պատկերացումներից, մասնակցել է տնտեսական նախագծերի՝ կրկին աչքի առաջ ունենալով Թուրքիան, նոյնիսկ սպորտում Թուրքիայի ներկայացուցչի դէմ յաղթանակն ընկալւում էր որպէս ռեւանշ: Եւ ահա ամէն ինչ փոխուեց միանգամից՝ ֆուտպոլի ֆեդերացիայի լոգոյից հանեցին Արարատ լեռան պատկերը, եւ ոչ մի սարսափելի բան չկատարուեց, Թուրքիայի նախագահը ժամանում է Երեւան, եւ բոլորը ողջունում են: 100 տարի եղած կաղապարները փլուեցին ակնթարթում, եւ բոլորը «ապշեցին» բացուած համայնապատկերից:

Ստացւում է, որ Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ ոչ մի խոչընդոտ չի մնացել: Ոչ ոք հետ չի էլ ուզում նայել: Հիմա բոլորն առաջ են նայում: Իսկ առջեւում տրամաբանական շարունակութիւնն է այն բանի, ինչ մնացել է հետեւում: Հայաստանը հրաժարուեց Ռուսաստանի ճնշմամբ ճանաչել Հարաւային Օսիան եւ Աբխազիան, ցուցադրելով, որ արդէն չի վախենում Թուրքիայից, եւ նշանակում է Ռուսաստանն այլեւս պէտք չէ: Գազն էլ Հայաստանը կարող է ստանալ Իրանից, իսկ Թուրքիայով երկաթուղու գործարկումը հնարաւորութիւն կը տայ դուրս գալ ոչ միայն Սեւ, այլեւ Միջերկրական ծովի նաւահանգիստներ: Այնպէս որ, այս դէպքում էլ կախուածութիւնը Ռուսաստանից կտրուկ թուլանում է:

Արդիւնքում ստացւում է, որ եթէ Ռուսաստանը պաշտպանում էր Հայաստանին Թուրքիայից, ապա այժմ Թուրքիան է պաշտպանում Հայաստանին Ռուսաստանից: Իսկապէս, անմեկնելի են Աստուծոյ ճանապարհները:

ՆԱԻՐԱ ՀԱՅՐՈՒՄԵԱՆ
«ԼՐԱԳԻՐ»

ՄԱՍԻՍ

ԱՄԵՆԱՎԱՍՏԱՀԵԼԻ ԱՂԲԻՒՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻ ԼՈՒՐԵՐՈՒ

ՄԱՍԻՍ
ԹԱՐԱԳԱԲԵՐԹ

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՀՆՉԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ՝
ՏՕՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ
ԳԱԲՐԻԷԼ ՄՈԼՈՅԵԱՆ՝
ՍԱՀԱԿ ԹՈՒԹՃԵԱՆ
ՅԱՐՈՒԹ ՏԵՐ ԴԱՒԻԹԵԱՆ

Հեռ. (626) 797-7680
Ֆաքս. (626)797- 6863
E:Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

MASSIS Weekly
Organ of **the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA**
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA $50.00, Canada $60 (Second Class), $75.00 (Air Mail)
Overseas $85.00 (2nd Class Mail), $125.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԸ՝ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐՈՒ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐ

Թեկնածուներէն մէկուն համակիրը՝ դանակահարութեան զոհ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: Կիրակի, Սեպտեմբեր 7-ին Արաբկիր, Քանաքեռ-Զէյթուն, Էրեբունի եւ Նուբարաշէն համայնքներում տեղի ունեցան համայնքի ղեկավարի եւ աւագանու անդամների ընտրութիւններ:

Ըստ Կենտրոնական ընտրական յանձնաժողովի նախնական տուեալների՝ Արաբկիր համայնքի ղեկավար է ընտրուել գործարար Ալբերտ Երիցեանը՝ ստանալով 16591 քուէ, նրա մրցակից գործող թաղապետ Յովհաննէս Շահինեանը ստացել է 7172 քուէ, «Ժառանգութիւն» կուսակցութեան անդամ Զոյա Թադեւոսեանը՝ 5608 քուէ, իսկ Հայաստանի առաջադիմական կուսակցութեան անդամ Աշոտ Մնացականեանը՝ 181 քուէ: Նշենք, որ այս համայնքում ընտրութիւնները լարուած մթնոլորտում են անցել:

Թաղապետի թեկնածուներից մէկի՝ Ալբերտ Երիցեանի համակիրները յարձակուել են բնակիչների վրայ եւ դանակահարել գործող թաղապետ, թաղապետի թեկնածու Յովհաննէս Շահինեանի համակիրներից մէկին:

Միջադէպը տեղի է ունեցել առաւօտեան ժամը 9-ի սահմաններում թիւ 4/02 ընտրատեղամասի հարեւանութեամբ, որը գտնւում է Քանաքեռ Գես թաղամասի Թբիլիսեան խճուղի 7 հասցէի շէնքերի բակում: Այս բակ են մտել մի քանի ջիպ մեքենաներ (այդ թւում արծաթագոյն BMW X5 մակնիշի ջիպեր, որոնցից երկուսը եղել են 80 008 պետհամարանիշներով): Վնասուածքներ են ստացել մի քանի բնակիչներ, սակայն շատ ծանր է ա 32-ամեայ Մհեր Քերոբեանի վիճակը, որը դանակի մի քանի հարուածներ է ստացել մարմնի մի քանի հատուածներում, նա եւ դէմքի շրջանում: Վերջինիս տեղափոխել են «Էրեբունի» բժշկական կենտրոն:

Քանաքեռ-Զէյթուն համայնքում վերընտրուել է գործող թաղապետ Արայիկ Քոթանջեանը՝ ստանալով ընտրողների 12042 քուէ, նրա մրցակից ԺՈՒԿ կուսակցութեան համակարգող Մանուէլ Գասպարեանը ստացել է 8046 քուէ, իսկ անկուսակցական Վարուժան Մկրտչեանը՝ 682 քուէ: Նուբարաշէն համայնքում նոյնպէս վերընտրուել է գործող թաղապետը: Միակ թեկնածու ԲՀԿ-ական Մհեր Յովհաննիսեանը ստացել է կողմ՝ 3290 եւ դէմ 42 քուէ: Էրեբունի համայնքում նոյնպէս ղեկավար է ընտրուել միակ թեկնածուն՝ ՀՀԿ-ական Արմէն Յարութիւնեանը՝ 21184 քուէով: Արմէն Յարութիւնեանի դէմ քուէարկել է 1215 քաղաքացի:

ՏԻԳՐԱՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆԸ ԱՌԱՅԺՄ ԿԸ ՄՆԱՅ ՏԵՂՈՒՄ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: Սեպտեմբեր 8-ին խորհրդարանում մի տեսակ սպասողական վիճակ էր, բոլորը սպասում էին ԱԺ նախագահ Տիգրան Թորոսեանի հրաժարականին, իսկ վերջինս շատ հանգիստ էր, աւելին, կարծես օրակարգում իրեն իր կուսակցութեան կողմից յայտնած անվստահութեան հարց չկայ. նա շատ հանգիստ ներկայացրեց օրակարգն, ու անցան հարցերի քննարկմանը:

«Այս քառօրեայում ԱԺ նախագահի անվստահութեան հարց չի կարող քննարկուել, քանի որ պատգամաւորների թուի մէկ երրորդի կողմից ԱԺ նախագահին պաշտօնանկ անելու վերաբերեալ ԱԺ որոշման նախագիծ չի ներկայացուել»,- այսօր լրագրողների հետ զրոյցի ժամանակ ասաց ԱԺ անկախ պատգամաւոր Վիկտոր Դալլաքեանը:

Նրա խօսքով, այդ հարցը կարող է լուծուել երկու տարբերակով. կամ ԱԺ նախագահը հրաժարական է տալիս եւ իր հրաժարականը կրկնելու դէպքում, հարցը համարւում է փակուած, կամ՝ մէկ պատգամաւոր, ԱԺ կանոնակարգի 97-րդ յօդուածի համաձայն, ներկայացնում է ԱԺ որոշման նախագիծ՝ խորհրդարանի խօսնակին պաշտօնանկ անելու վերաբերեալ: Եթէ ԱԺ պատգամաւորների 1/3-ի կողմից ներկայացուի նման նախաձեռնութիւն, ապա հարցը աւտոմատ կը մտնի քառօրեայ նիստերի օրակարգ եւ առաջնահերթ կարգով կը քննարկուի:

Ըստ Դալլաքեանի, ԱԺ նախագահի պաշտօնանկութեան հետ կապուած խորհրդարանը պէտք է անցկացնի քննարկում, ԱԺ նախագահին կը տրուեն հարցեր, կը լինեն ելոյթներ, որից յետոյ միայն փակ գաղտնի քուէարկութեամբ ԱԺ պատգամաւորների ընդհանուր թուի մեծամասնութեամբ՝ այսինքն 66 ձայնով, խորհրդարանը կարող է պաշտօնանկ անել ԱԺ նախագահին:

ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՆԳՐԵՍ. «ՔԱՂԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐԻ ՀԱՐՑԸ ՄՆՈՒՄ Է ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄԻ ԿԱՐԳԱՒՈՐՄԱՆ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԽՈՉԸՆԴՈՏԸ»

«Քաղբանտարկեալների հարցը շարունակում է մնալ ներքաղաքական ճգնաժամի կարգաւորման ամենամեծ խոչընդոտը». - այսպիսի համոզմունք է յայտնում Հայ Ազգային Գոնգրեսի կենտրոնական գրասենեակը իր յայտարարութիւնը

Համաձայն յայտարարութեան՝ «Հայաստանում այսօր շարունակում են բանտերում մնալ 75 քաղբանտարկեալ, որոնց կարելի է բաժանել վեց խմբի». - «Առաջին խումբը՝ 7 հոգի, որոնց գործերը մինչեւ հիմա, Մարտի 1-ից աւելի քան 6 ամիս անց, դեռ չեն մտել դատարան: Երկրորդ խումբը՝ 8 հոգի, որոնք պայքարել են ընտրական գործընթացի օրինականութեան համար, բայց շինծու մեղադրանքներով հենց իրենք են դատապարտուել ընտրական գործընթացը խոչընդոտելու եւ նմանատիպ այլ «յանցակազմի» համար: Երրորդ խմբում են այն 15 ակտիվիստները, որոնք թէեւ ձերբակալուել են յետընտրական զարգացումների պատճառով, սակայն դատապարտուել են դրանց հետ կապ չունեցող կեղծ մեղադրանքներով, ինչպիսիք են՝ ապօրինի զէնք պահելը, հարկերից խուսափելը, պաշտօնական դիրքի չարաշահումը եւ այլն: Չորրորդ խումբը կազմում են 38 քաղբանտարկեալներ, որոնք դատապարտուել են բացառապէս ոստիկանական ցուցմունքների հիման վրայ: Հինգերորդ խումբը 4 ցուցարարներ են, որոնց դէմ մեղադրանքները, բացի ոստիկանական ցուցմունքներից, յենուած են նաեւ բռնութեան, շանտաժի եւ այլ ապօրինի միջոցներով ձեռք բերուած այլ «ապացոյցների» վրայ: Եւ, վերջապէս, վեցերրորդ խումբը՝ 3 հոգի, որոնց քաղբանտարկեալի կարգավիճակը կապուած չէ փետրուարի 19-ի նախագահական ընտրութիւնների գործընթացի հետ»:

Հայ Ազգային գոնգրեսի պնդմամբ՝ «կոպտօրէն ոտնահարւում են քաղբանտարկեալների իրաւունքները, նրանցից 13 հոգի նուազագոյն անհրաժեշտ բժշկական օգնութիւնից զրկուած լինելու պատճառով ծանր առողջական խնդիրներ ունեն, իսկ ոմանց կեանքին արդեն նաեւ վտանգ է սպառնում»:

«Քաղբանտարկեալներ, խոշտանգումներ, հաւաքների եւ խօսքի ազատութեան սահմանափակումներ, չընտրուած եւ կեղեքիչ կառավարութիւն, նուաստացուցիչ ներկայ, անհեռանկար ապագայ՝ այս ամէնը երեւոյթներ են, որոնք հայ ժողովուրդը չի հանդուրժի երբեք», - յայտարարում է Հայ Ազգային գոնգրեսը եւ վստահեցնում. - «Սեպտեմբերի 12-ին մենք դա ցոյց կը տանք բռնապետութեանը եւ ապօրինութեանը հակադրուած մեր հաւաքական կամքով»:

ՃԱՄՊՐՈՒԿՆԵՐԸ ՀԱՒԱՔԵԼՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

«Հայ կամաւորականների համախմբում» կազմակերպութեան յայտարարութիւնը.

Այսօր Հայաստանի իշխանութիւնները դիւանագիտական «յաղթանակ» են համարում Գիւլի եւ Սարգսեանի հանդիպումը:

Այս քայլով սակայն Սարգսեանը ցոյց տուեց իր նախորդի քաղաքական մտքի «փայլատակումներից» մէկի՝ «100 տարի էլ այսպէս կը զարգանանք» մնանկութիւնը:

Չես կարող զարգանալ, անդամ ֆիզիկական գոյութիւնդ է վտանգուած, եթէ արտաքին աշխարհի հետ հաղորդակցուելու միայն մէկ ճանապարհ ունես: Վկան՝ Փոթիի նաւահանգիստը, Վրաստանի երկաթգծերի այսօրուայ վիճակը:

Եթէ Թուրքիայի հետ երկխօսելը, յարաբերութիւնների բարելաւումը, սահմանների բացումը կենսական անհրաժեշտութիւն են, ապա ինչու ենք հիմա սկսել այդ գործընթացը: Ո՞վ է պատասխանատուութիւն կրելու կորցրած 10 տարիների համար: Միթէ՞ այլընտրանքային ճանապարհը անցնում է միայն Թուրքիայով:

Ընտրուած Նախագահը պարտադրուած կարող է վարել միայն այնպիսի քաղաքականութիւն, ինչպիսին թելադրում են տարածաշրջանում կենսական շահեր ունեցող հզօր տէրութիւնները: Այսպէս՝ այսօր պէտք է բարելաւի հայ-թուրքական յարաբերութիւնները, վաղը՝ կասկածի տակ պէտք է դրուի Ցեղասպանութիւնը, ճանաչուի Կիպրոսի թուրքական մասի անկախութիւնը, կամ էլ Հայաստանի տարածքը օգտագործուի հարեւան Իրանի նկատմամբ ագրեսիա իրականացնելու համար եւ այլն եւ այլն:

Իրականութիւնն այն է, որ Սերժ Սարգսեանը որպէս չընտրուած Նախագահ, որպէս յանցագործ ռեժիմի ղեկավար չի կարող վարել ինքնուրոյն արտաքին քաղաքականութիւն: Նրան վերապահուած է սպասաւորի, քիրվայութիւն անողի նուաստացուցիչ դերը, ինչը նա փորձում է կատարել:

Դատապարտելով Հայաստանի ներկայ իշխանաւորների կրաւորական կեցուածքը տարածաշրջանում վերջին յայտնի իրադարձութիւնների շուրջ, նրանց Թուրքիայի հետ բարեկամութիւն անելու մեծ ցանկութիւնը, յորդորում ենք իշխանիկներին ճամպրուկները արագ կապել եւ հեռանալ Հայաստանից, քանի դեռ ուշ չէ:

Թուրքիայի եւ Թուրքերի հետ էլ մենք երբեւէ չենք լինի բարեկամ:

ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆՐԱՀԱՒԱՔԸ ԿԸ ԿԱՅԱՆԱՅ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 15-ԻՆ

Հայ Ազգային Կոնգրեսը որոշել է Սեպտեմբերի 12-ին ծրագրած հանրահաւաքը անցկացնել Սեպտեմբերի 15-ին:

«Համաժողովրդական մեր շարժման քաղաքական յամառութիւնը պակուեց լուրջ յաղթանակով», - ասուած է Հայ ազգային կոնգրեսի կենտրոնական գրասենեակի տարածած յայտարարութիւնում: - «Իշխանութիւնները, թէեւ շինծու պատճառներով արգելել են սեպտեմբերի 12-ին մեր նախապէս յայտարարուած հանրահաւաքը, սակայն ստիպուած են եղել ի գիտութիւն ընդունել հանրահաւաք անցկացնելու մեր յայտերից մէկը՝ Սեպտեմբերի 15-ի համար»:

Կոնգրեսի ներկայացուցիչ Լեւոն Զուրաբեանը «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ զրոյցում պարզաբանեց, թէ որոշումն ընդունուել է «արտօնուած հանրահաւաքի բոլոր հնարաւորութիւններից օգտուելու» նկատառումից ելնելով:

ԼՈՒՐԵՐ

ԳՈՐԱՆ ԼԵՆՄԱՐԿԵՐ. «ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԽՆԴՐԻ ԿԱՐԳԱՒՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԸ Կ'ԱՐԱԳԱՑՈՒԵՆ ԱԴՐԲԵՋԱՆՈՒՄ ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՑ ՅԵՏՈՅ»

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: Եւրոպայում Անվտանգութեան եւ Համագործակցութեան Կազմակերպութեան (ԵԱՀԿ) խորհրդարանական վեհաժողովի նախագահի Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութեան հարցերով յատուկ ներկայացուցիչ Գորան Լենմարկերը «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ զրոյցում ասաց, որ Հոկտեմբերին Ադրբեջանում կայանալիք նախագահական ընտրութիւններից յետոյ «կ'արագացուեն Ղարաբաղի խնդրի կարգաւորման գործընթացները»:

Աւելի կոնկրետ ժամկէտներին վերաբերող հարցին Լենմարկերը արձագանքեց. - «Ես գուշակ կը լինէի, եթէ պատասխանէի: Ես ընդամէնը քաղաքական գործիչ եմ: Սակայն ես գիտեմ, որ գործընթացը պէտք է արագ կարգաւորուի, մենք չպէտք է մոռանանք, որ շատ մարդիկ են այդ իրավիճակից տուժում»:

Տարածաշրջանում ստեղծուած իրավիճակի վերաբերեալ Գորան Լենմարկերը ասաց. - «Առաջիններ այն է, որ պէտք է դիտորդներ ունենալ տեղում, որովհետեւ կան յայտարարութիւններ, որ էթնիկ զտումներ են եղել, պէտք է դիտորդները պարզեն՝ դա համապատասխանո՞ւմ է իրականութեանը, թէ՞ ոչ: Միւս հարցը վերաբերում է պատերազմի պատճառներին»:

ԵԱՀԿ-ի խորհրդարանական վեհաժողովի նախագահի Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութեան հարցերով յատուկ ներկայացուցիչը Ազգային Ժողովում հանդիպումներ ունեցաւ ԵԱՀԿ-ում հայաստանեան պատուիրակութեան անդամների, արտաքին յարաբերութիւնների յանձնաժողովի նախագահ Արմէն Ռուստամեանի, ԵԱՀԿ-ի խորհրդարանական վեհաժողովում հայաստանեան պատուիրակութեան նախկին ղեկավար Վահան Յովհաննիսեանի եւ Ազգային Ժողովի նախագահ Տիգրան Թորոսեանի հետ:

Ըստ հանդիպումներին մասնակցած պատգամաւորների, քննարկուել են Հարաւային Կովկասում ստեղծուած իրավիճակը, Ղարաբաղի խնդրի խաղաղ կարգաւորմանը վերաբերող հարցեր, ինչպէս նաեւ Աբդուլա Գիւլի՝ Հայաստան կատարելիք այցը:

Ըստ Ազգային Ժողովի հասարակայնութեան հետ կապերի վարչութեան տարածած հաղորդագրութեան, Լեռնային Ղարաբաղի հարցի առնչութեամբ Լենմարկերը եւս մէկ անգամ ընդգծել է, որ վրաց-օսեթական պատերազմը վկայեց, որ հակամարտութիւնը ռազմական ճանապարհով չի կարող կարգաւորուել, պէտք է լինի խաղաղ լուծում՝ կողմերի փոխհամաձայնութեամբ:

Գորան Լենմարկերը բարձր է գնահատել Հայաստանի վարած քաղաքականութիւնը տարածաշրջանում եւ հաւաստել է հայ - թուրքական յարաբերութիւններում առաջընթացի իր ակնկալիքը՝ երկու երկրների ֆուտբոլի հաւաքականների խաղը դիտելու նպատակով Թուրքիայի նախագահի առաջին անգամ Հայաստան կատարելիք այցից:

ՎԵՐՋԻՆ ՄԻ ՔԱՆԻ ՕՐԵՐԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆ Է ԱՅՑԵԼԵԼ ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ 300 ՔԱՂԱՔԱՑԻ

ԵՐԵՒԱՆ, 9 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վերջին մի քանի օրերի ընթացքում Հայոց Ցեղասպանութեան թանգարան են այցելել Թուրքիայի աւելի քան 300 քաղաքացիներ: Ինչպէս «Արմենպրես»-ին ասաց ՀՀ ԳԱԱ Հայոց Ցեղասպանութեան թանգարան-ինստիտուտի տնօրէն Հայկ Դեմոյեանը, թանգարան այցելող թուրք հետաքրքրուողների թւում եղել են ուսանողներ, տարբեր կազմակերպութիւնների ներկայացուցիչներ, մարզասէրներ, ովքեր այցելել էին Հայաստան՝ ֆուտբոլի ազգային հաւաքականների Սեպտեմբերի 6-ի խաղը դիտելու:

Հ. Դեմոյեանի խօսքերով՝ թանգարան այցելում էին հետաքրքրութիւնից դրդուած, արտայայտում տարբեր վերաբերմունք՝ սկսած ցաւի զգացումից, զղջումից, մինչեւ փաստերը լուրջ չընդունելը: Մի մասը նոյնիսկ խուսափել է ցուցադրութիւնը մինչեւ վերջ դիտելուց՝ հոգեբանօրէն պատրաստ չլինելով դրան, միւս մասը՝ թուրքական լրատուամիջոցների առջեւ ներկայանալուց:

Մեծ հետաքրքրութիւն է առաջացրել այս օրերին թանգարանում ներկայացուած «Հայկական սպորտն Օսմանեան կայսրութիւնում» խորագրով ցուցադրութիւնը. թուրքերը զարմանք ու շփոթմունք են արտայայտել, որ իրենք տեղեակ չեն եղել Օսմանեան կայսրութիւնում սպորտի զարգացման գործում հայերի ունեցած ներդրման առնչութեամբ: Նրանք խոստովանել են, որ այդպիսի փաստերի մասին տեղեակ չեն եղել: Շուրջ 30 լրատուամիջոցների ներկայացուցիչներ հաղորդումներ են պատրաստել Ցեղասպանութեան թանգարանի մասին, հարցազրոյցներ վարել թանգարան-ինստիտուտի տնօրէնի հետ:

Ցեղասպանութեան թանգարան այցելողների թւում առանձնանում է Հայոց Ցեղասպանութեան կազմակերպիչներից Զէմալ փաշայի թոռ Հասան Զէմալի այցելութիւնը, ով ծաղիկներ է դրել Մեծ եղեռնի զոհերի յիշատակը յաւերժացնող անմար կրակի մօտ:

«Միլլիէթ» օրաթերթի թղթակից Հ. Զէմալն իր խոհերն ամփոփել է՝ «Եկէք նախ միմեանց ցաւերի նկատմամբ յարգանք ցուցաբերենք» վերտառութեամբ իր յօդուածում: «Սիրելի Հրանդի հետ Ցեղասպանութեան յուշահամալիրում՝ դէմ առ դէմ» խորագրի ներքոյ նա, վարելով իր զրոյցը Իսթանպուլում սպաննուած «Ակոս» թերթի գլխաւոր խմբագիր հայազգի Հրանդ Դինքի հետ, նշել է, որ «մի ազգի ներկայացուցիչներին, անկախ նրանից կին են, թէ տղամարդ, ծեր են, թէ երեխայ, աքսորելն ու դրա հետեւանքով նրանց մեծամասնութեան կորուստը ինչ բառերով էլ անուանես՝ «ցեղասպանութիւն», թէ «տեղահանութիւն» դրանից ոչինչ չի փոխուի»:

ՍԵՐԳԷՅ ԼԱՒՐՈՎԸ ՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ ՉԻ ՏԵՍՆՈՒՄ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՕՍԻԱՅԻ ՈՒ ԱԲԽԱԶԻԱՅԻ ԵՒ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԻՋԵՒ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: «Հարաւային Օսիայի եւ Աբխազիայի՝ մի կողմից, եւ Ղարաբաղի միջեւ՝ միւս կողմից, նմանութիւն չկայ», - Մոսկուայում կայացած ՀԱՊԿ-ի անդամ երկրների արտգործնախարարների խորհրդի հերթական նիստից յետոյ, որի ժամանակ ընդունուել էր յայտարարութիւն Կովկասում խաղաղութեանը եւ համագործակցութեանը նպաստելու հարցում Ռուսաստանի Դաշնութեան դերը սատարելու մասին, լրագրողների հետ հանդիպմանը ասաց Ռուսաստանի արտգործնախարար Սերգէյ Լաւրովը:

Ռուսաստանի արտգործնախարար Սերգէյ Լաւրով

«Սահակաշվիլիի ռեժիմը վերջին տարիների ընթացքում այնպիսի քաղաքականութիւն էր վարում, որը բերել էր նախկինում ձեռք բերուած բոլոր պայմանաւորուածութիւնների խախտմանը: Վրացական կողմը պարբերաբար սադրանքներ էր գործում խաղաղ բնակիչների, խաղաղապահների հանդէպ», - շարունակեց Լաւրովը՝ յաւելելով. - «Ղարաբաղի շուրջ նման բան չի կատարւում. հակամարտող կողմերը չեն հրաժարւում բանակցութիւններից, եւ կողմերը մասնակցում են կարգաւորմանն ուղղուած աշխատանքներին: Այս պահին արդէն կա պայմանաւորուածութիւն կարգաւորման հարցերի մեծ մասի շուրջ: Մնացած մի քանի հարցերի շուրջ աշխատանքը շարունակւում է: Ռուսաստանը շարունակելու է աջակցել այդ գործընթացին, այդ թւում՝ ԵԱՀԿ-ի եւ ՀԱՊԿ-ի շրջանակներում»:

Հայաստանի արտգործնախարար Էդուարդ Նալբանդեանը նոյն հարցին ի պատասխան ընդգծեց, որ դեռեւս մինչեւ հարաւօսական իրադարձութիւնները Հայաստանը բազմիցս նշել է, որ խնդիրը պէտք է կարգաւորել բացառապէս խաղաղ ճանապարհով, եւ շարունակում է մնալ նոյն դիրքորոշմանը:

Ներկայացնելով արտգործնախարարների խորհրդի ընդունած յայտարարութիւնը՝ Էդուարդ Նալբանդեանը ասաց. - «Մենք կոչ ենք անում կողմերին բանակցութիւնների եւ ողջունում ենք Մեդվեդեւ - Սարկոզի վեց կէտից բաղկացած ծրագիրը»:

«Մենք բաւարարուած ենք ընդունուած փաստաթղթի բովանդակութեամբ», - ասաց Ռուսաստանի արտգործնախարարը: - «Այն ճիշդ շեշտադրումներ է անում եւ ճիշդ գնահատական է տալիս Վրաստանի գործողութիւններին Հարաւային Օսիայում»:

Այսպիսով, ՀԱՊԿ-ի անդամ երկրները, ներկայ դրութեամբ, թէեւ ընդգծել են, որ աջակցում են Ռուսաստանին, եւ քննադատել են Վրաստանի քաղաքականութիւնը, որեւէ բան չեն յայտարարել Հարաւային Օսիայի եւ Աբխազիայի անկախութիւնը ճանաչելու մասին:

Ս.Դ. ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Շարունակուած էջ 1-էն

5. Վերացնել օտարերկրացուն հող վաճառելու թոյլտուութիւն տուող յանցաւոր օրէնքը

6. Արդիականացնել ներմուծուող յատկապէս պարենային ապրանքների փորձագիտական եւ վերահսկողական ծառայութիւնները՝ կանխելով անորակ սննդամթերքի եւ ապրանքների մուտքը Հայաստան

7. Բարձրացնել ժողովրդի կենսամակարդակը եւ սոցիալական կենսամակարդակը՝ էթնոցիդ աղէտից, թրաֆիկինգից եւ տնտեսական էքսպանսիայից խուսափելու համար:

Ս.Դ.Հնչակեան կուսակցութիւնը վստահ է, որ առանց սոյն պայմանների կատարման, հայ-թուրքական սահմանի բացումը յղի է ծանրագոյն հետեւանքներով՝ հայութեան եւ պետականութեան համար:

Ս.Դ.Հնչակեան Կուսակցութեան Հայաստանի Վարչութիւն
5 Սեպտեմբեր, 2008

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ի զօրակցութիւն եւ օգնութիւն քաղբանտարկեալներին ու նրանց ընտանիքներին

Սիրելի Հայրենակից՝

Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի աջակցութեան ԱՄՆ-ի կենտրոնի նախաձեռնութեամբ՝ Ուէլզ Ֆարկօ (Wells Fargo) բանկում բացուել է ("Political Prisoners 2008") «Քաղաքական Բան-տարկեալներ-2008» հաշուեհամար հա. 3240539928 որին կարող էք փոխանցել ձեր նիւթական օժանդակութիւնը:

Վերոնշեալ հաշուեհամարում հաւաքուած գումարները ամբողջութեամբ փոխանցուելու են Երեւան, Հայաստանի քաղբանտարկեալների ընտանիքների օգնութեան համար գործող՝ Արշաւիր Բոզինեանի հաշուեհամարին:

Ձեր նուիրատուութիւնները կարող էք կատարել անձամբ՝ Ուէլզ Ֆարկօ բանկի ցանկացած բաժանմունքում, ինչպէս նաեւ ուղարկել կամ անձամբ բերել Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի աջակ-ցութեան ԱՄՆ-ի կենտրոն, հասցէն՝ 440 W. Colorado, Suite 211, Glendale CA 91204.

Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի Աջակցութեան ԱՄՆ-ի Կենտրոն
Հեռ: 818-548-1915

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ-ԱՊՐԻԼ ԱՄԻՍՆԵՐԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ ԱՐՏԱԳԱՂԹԵԼ Է 65 ՀԱԶԱՐ ՄԱՐԴ

ՎԱՀԱՆ ՇԻՐԽԱՆԵԱՆԸ ԿԱՐԾՈՒՄ Է, ՈՐ ԻՇԽԱՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՐ ԵՐԿՐՈՒՄ ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻ Է

Հարցազրոյց ՀՀ պաշտպանութեան նախկին փոխնախարար, ՄԴՀԿ կենտրոնական վարչութեան ներկայացուցիչ Վահան Շիրխանեանի հետ:

- Պրն Շիրխանեան, ի՞նչ եք կարծում, ի՞նչն է հասարակութիւն-իշխանութիւն երկար տարիներ շարունակուող հակադրման, անվստահութեան հիմնապատճառը:

- Հասարակութեան որոշակի հատուածի եւ իշխանութեան միջեւ հակասութիւններ միշտ էլ կարող են լինել: Սակայն Քոչարեանի եւ կլանի «շնորհիւ» այդ հակասութիւնները վերածուեցին փոխադարձ խորը թշնամանքի եւ ատելութեան: Հայաստանում շատ յանցագործութիւններ են կատարուել, բայց դրանց գլուխգործոցը եղել է իշխանութեան բռնազաւթումը 1998-ին, 1999-ին, 2003-ին, 2008-ին: Անօրինական իշխանութեան կառավարման արդիւնքում Հայաստանը, բառիս բուն իմաստով, դարձել է աղէտի գօտի: Հիմնապատճառը այստեղ է: «Անկախութիւն, ազատութիւն, անվտանգութիւն, արժանապատուութիւն, բարեկեցութիւն» - Հայաստանի նորագոյն պատմութեան 17 տարիները պէտք է յագեցուած լինէին այս գաղափարների իրականացումով: Պայքարն ու յաղթանակի համար վճարուած գինը դա էր պահանջում: Սակայն քոչարեանական կլանի իշխանամոլութիւնը եւ փողամոլութիւնը աճուրդի հանեցին այս հիմնարար արժէքները՝ յանուն աթոռի պահպանման: Եւ դա կլանին յաջողուեց: Երկրում հաստատուեց նեոտրկատիրական հասարակարգ, որտեղ ամենախոշոր ստրկատէրը նախագահն է, որին ծառայում են բոլորը: Այս համակարգում է, որ կարող էին տեղի ունենալ մարտիմէկեան սպանդը, ապրիլի 12-ը, հոկտեմբերի 27-ը, 7 հիմնաւորապէս կեղծուած ընտրութիւններ:

- Դուք 21-րդ դարում խօսում էք ստրկատիրութեան մասին: Չափազանցուած թէ՞ Ձեր որակումները:

- Ոչ, քանի որ հնարաւոր է, երբ կեղծ խոստումներ շռայլող ու

անազնիւ նպատակներ հետապնդող մարդուն յաջողւում է տիրել երկրի ղեկին: Երբ հոգեւոր համակարգը ստորադասւում է հարստացման մոլուցքին: Երբ պետական պաշտօնեայի ստրկամէտ ծառայութիւնը փոխհատուցւում է կաշառակերութեամբ եւ թալանով զբաղուելու իրաւունքով: Երբ թալանով զործարարի անուն հանած մարդը դառնում է պետական պաշտօնեայ եւ ծառայողական լիազօրութիւնները օգտագործում է սեփական գրպանը լցնելու համար: Երբ պետական պաշտօնը ինքն է դառնում գերշահութաբեր: Երբ կարիերայի միակ ճանապարհը քծնանքն է դառնում: Երբ ոչ լեգիտիմ, արտաքին մարտահրաւէրներին դիմադրելու անընդունակ, իսկ երկրի ներսում բռնակալ կլանի պահպանումը ձեռնտու է լինում Հայաստանում սեփական շահեր հետապնդող արտաքին հզօր կենտրոններին: Սրանք են նեոստրկատիրական հասարակարգի կայացման հիմքերը Հայաստանում: Սա է այսօրուայ Հայաստանը: Սա է Քոչարեանի ժառանգութիւնը: Այս աղբով են լցուած նեոստրկատիրական Հայաստանի աւգեան ախոռները ու դրանց մաքրելու խնդիր է դնում Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը:

- Կարծում եք կը յաջողուի՞ մաքրել:

- Այո, դրանցից ազատուելը, ճիշդ է, շատ դժուար է լինելու, բայց ոչ անհնար: Արմատական համակարգային փոփոխութիւններն Հայաստանում օրուայ պահանջ են: Համակարգն ինքը յանցածին է: Նա մշտապէս վերարտադրելու է յանցաւոր խմբեր, կլաններ եւ պետական պաշտօնեաներ: Այս համակարգը չի կարող գոյատեւել օրէնքի գերակայութեան, սոցիալական արդարութեան, մարդու իրաւունքների ապահովման դաշտում, քանզի նրա հիմքում, որպէս գերխնդիր, դրուած է սեփական գրպանի շահը ապահովելը, ոչ թէ ժողովրդին ծառայելը:

- Ի՞նչ եք կարծում, այսպիսի Հայաստանը ձեռնտո՞ւ է արտաքին ուժերին:

- Հայաստանում գործող համակարգը ինքնածին չի: Այն ձեւաւորուել է Եւրոխորհրդի, Վենետիկի Յանձնաժողովի կողմից պարտադրուած սահմանադրական եւ օրէնսդրական նորմերով: Բիւջետային, բանկային համակարգերը ձեւաւորուել են ՄԱՀ-ի եւ Համաշխարհային բանկի պահանջներին համապատասխան: Իսկ արդարադատութեան համակարգը, ինչպէս կ՚ասէր տխրահռչակ ԵԱՀԿ-ն« ամբողջովին համապատասխանում է եւրոստանդարտներին: Արտաքին ուժերի կողմից գերկառավարելի եւ գերմանիպուլյացուող երկիր. այսպիսին է մերօրեայ Հայաստանը:

- Իսկ Ռուսաստանի դերակատարութի՞ւնը:

- Այն կար: Բանակի կառավարման համակարգը, բայց այնտեղ նոյնպէս արեւմտեան «բարեփոխումներ» են կատարւում, ինչը անպայմանօրէն բացասաբար կ՚անդրադառնայ նրա մարտունակութեան վրայ:

- Պրն Շիրխանեան, մեր երկրում իշխանափոխութիւն կը լինի՞:

- Դա նոյնքան անխուսափելի է, որքան հակառակ դէպքում Արցախի կորուստը եւ Հայաստանի հայաթափումը: Միայն դեկտեմբեր-ապրիլ ամիսներին արտագաղթել է 65,000 մարդ, կամ՝ դատարկուել է 3 հատ Աշտարակ քաղաք: Կլանը պարտուել է: Պէտք է կամքի ուժ ունենալ եւ իրականութեանը բաց աչքերով նայել: Մարտի 1-ը անմարսելի է: Դա իշխանութեան բռնազաւթման սոսկ մի օղակը չէ: Դա նորանկախ Հայաստանի գոյութեան տարիների մեծագոյն յանցագործութիւնն է, որի մէջ կլանը ներքաշեց հազարաւոր անմեղ, նորմալ մարդկանց: Եւ այս սպանդի դաժանութեան հիմքում եղել է կլանի անսահման ատելութիւնը հայ ժողովրդի նկատմամբ: Այսօր այդ ատելութիւնը փոխադարձ է եւ բազմաշերտ: Առկայ են կլանին հեռացնելու համար անհրաժեշտ ներքին եւ արտաքին ռեսուրսները: Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի կողմից հնչեցուած «աւազակապետութեան կազմաքանդման անհրաժեշտութեան» մասին դրոյթը յաջողութեամբ իրականացնում է... իշխանութիւնը ինքը: Պետական կառավարման կարեւորագոյն համակարգեր: Ոստիկանութիւնը, ԱԱԾ-ն, Դատախազութիւնը, ամբողջ դատական համակարգը գտնւում են պարտադրուած խորը ինքնավարկաբեկման պրոցեսի մէջ: Անձնակազմերի բարոյազրկումը, նորանոր խեղկատակ դատավարութիւններին ու հետաքննութիւններին զուգահեռ, օր օրի թափ է առնում: Այսպէս են կազմաքանդուել բռնապետութիւնները:

- Ի՞նչ սպասելիքներ ունէք Հայ Ազգային Կոնգրեսից:

- Կոնգրեսը կը կարողանայ համախմբել կուսակցական եւ անկուսակցական ողջ ժողովրդին, դառնալ հասարակութեան ինքնակառավարման համակարգ, իրականացնել իշխանափոխութիւն, եւ ստեղծել ժողովրդին ծառայող ու նրան հաշուետու, ազգային շահերը սպասարկող պետական կառավարման նոր համակարգ:

Զրոյցը վարեց՝
ԹԱԳՈՒՀԻ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆԸ

ԹՈՒՐՔԻՈՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԱՅՑԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Շարունակուած էջ 1-էն

բարոյահոգեբանական պատնէշը», - յայտնեց Գոչունեան: - «Իր վերադարձի տպաւորութիւններու մէջ [Թուրքիոյ նախագահը] ըսաւ, թէ այցելութեան նախապատրաստական հանդրուաններուն խոստացածը, հայկական կողմը իրականացուցած է, ուստի շնորհակալութիւն յայտնեց հայկական կողմին անկեղծ համագործակցութեան համար»:

Լրագրողներու հետ զրոյցի ընթացքին Գիւլը անդրադարձած է նաեւ Ղարաբաղի հարցին՝ յայտնելով, որ Հարաւային Կովկասի սառեցուած հակամարտութիւններէն Թուրքիոյ համար ամենակարեւորը Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութիւնն է: Երեւանի մէջ այս հարցը քննարկուած է Հայաստանի Նախագահի նախաձեռնութեամբ եւ, ըստ Թուրքիոյ նախագահի, քննարկումը իր սպասածէն աւելի երկար տեւած է:

Արա Գոչունեանի փոխանցմամբ, Թուրքիոյ նախագահը «շատ կարեւոր» նկատած Հայաստանի հետ շփումները:

Թէեւ Երեւանի մէջ հայ-թրքական սահմանի վերաբացման շուրջ որեւէ որոշում չէ կայացուած, Գիւլ ըսած է, որ եթէ հայ-թրքական յարաբերութիւններու մէջ պահպանուի «այս դրական մթնոլորտը», ապա «մնացած բոլոր խնդիրները կը լուծուին ինքնաբերաբար»:

Արա Գոչունեանի համաձայն, առաջին անգամ ըլլալով, Թուրքական հասարակական շրջանակներու եւ յատկապէս զանգուածային լրատուամիջոցներու մօտ, միասնական դրական վերաբերմունք կ՚արտայայտուի հայ-թրքական յարաբերութիւններու հեռանկարի վերաբերեալ:

Ինչ կը վերաբերի բուն այցելութան մանրամասնութիւններուն, Սեպտեմբեր 6-ին, Երեւանի ժամանակով ժամը 16:40-ին «Զուարթնոց» օդակայանը վայրէջք կատարեց Թուրքիայի նախագահ Աբդուլա Գիւլի օդանաւը:

Ատիճաններուն մօտ Գիւլին դիմաւորեց Հայաստանի արտաքին գործոց նախարար Էդուարդ Նալբանդեանը: Ջիրար ջերմօրէն ողջունելէ ետք, անոնք նստեցան սպասող ինքնաշարժերը եւ ուղղուեցան դէպի քաղաք: Գիւլը նստած էր թրքական պետական համարանիշով «Մերսեդես» ինքնաշարժին մէջ: Իրեն կ՚ընկերակցէին Թուրք թիկնապահները:

Աբդուլա Գիւլը ժամանելով նախագահական նստավայր դիմաւորուեցաւ Հայաստանի գործող նախագահ Սերժ Սարգսեանի կողմէ:

Նախագահի մամլոյ գրասենեակի տարածած հաղորդագրութեան համաձայն, երկու երկիրներու նախագահներու հանդիպումին մասնակցած են նաեւ արտաքին գործոց նախարարներ՝ Ալի Պապաճանը եւ Էդուարդ Նալբանդեանը:

Սերժ Սարգսեան շնորհակալութիւն յայտնած է Թուրք գործընկերոջը՝ հրաւէրը ընդունելուն առթիւ, եւ յայտնած, որ դրացի պետութիւններու միջեւ ուղղակի շփումները յարաբերութիւններու կարգաւորման միակ արդիւնաւէտ ձեւն են:

Թուրքիոյ նախագահը, իր հերթին, Հայաստանի նախագահին հրաւիրած է Իսթանպուլ՝ միասին դիտելու երկու երկիրներու ֆութպոլի հաւաքականներու պատասխան խաղը:

Հայաստանի եւ Թուրքիոյ նախագահները խօսած են երկկողմ յարաբերութիւններու կարգաւորման մասին եւ մտքեր փոխանակած են տարածաշրջանային վերջին զարգացումներու եւ խնդիրներու վերաբերեալ:

Հանդիպումէն յետոյ երկու երկիրներու ղեկավարները իրենց զրոյցը շարունակած են աշխատանքային ընթրիքի ժամանակ:

Ընթրիքէն ետք Սերժ Սարգսեան եւ Աբդուլա Գիւլ ժամանեցին «Հրազդան» մարզադաշտ, ուր տեղի ունեցաւ Հայաստանի եւ Թուրքիոյ ֆութպոլի ազգային հաւաքականներու խաղը: Մրցումը աւարտեցաւ թրքական խումբի յաղթանակով՝ 2-0 արդիւնքով:

Խաղի աւարտին Թուրքիոյ նախագահը ու իրեն ընկերակցող պատուիրակութիւնը վերադարձան Անգարա:

Աբդուլա Գիւլի Երեւան գտնուելու ընթացքին, իշխանութեան մաս կազմող Հ.Յ. Դաշնակցութիւնը կազմակերպած էր բողոքի ցոյցեր, մի քանի հարիւր հոգիներու մասնակցութեամբ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂՐԵԱՆ

*Ինչպէս նախորդ շաբթուայ ընթացքին, Տեմոքրաթները ունեցան իրենց ընտրական համագումարը Քոլորատոյի Տենվեր քաղաքին մէջ, անցնող շաբթուայ ընթացքին, հանրապետականները իրենց ընտրական համագումարը ունեցան Մինեսոթայի «Սենթ Փոլ» քաղաքին մէջ, երեքուկէս օրերու ընթացքին: Համագումարի աւարտին, ընդհանուր խանդավառութեան եւ փուլիկներու տեղատարափին տակ, հանրապետականները ընտրեցին իրենց նախագահութեան եւ փոխ-նախագահութեան թեկնածուները յանձին Ճոն Մքքէյնի, որ այս պաշտօնին նշանակուած էր 2008 թուականին Մարտ ամիսէն սկսեալ, իսկ փոխնախագահի թեկնածութեան, յարաբերաբար անծանօթ, եւ հազիւ քանի մը օրեր առաջ, Մքքէյնի կողմէ նշանակուած, Ալասքա նահանգի կառավարիչ Սառա Փէյլինը: Բանից դուրս եկաւ որ այս կինը, 44 տարեկան, հինգ զաւակներու մայր, զաւակներ որոնց մէկը, 17 տարեկան հասակին, արդէն իսկ յղի է, ամուսնութենէ դուրս, իսկ վերջինը ժառանգական «Down Syndrome» ճանչցուած հիւանդութենէն կը տառապի, ուրեմն այս կինը արդէն իսկ դարձաւ ամբողջ համագումարի, ոչ միայն ուշադրութեան արժանի, այլ իր էլէքտրականացնող ճառին, միջոցաւ, ամբողջ հանրապետական կուսակցութեան տափակ, եւ գրեթէ անյոյս ընտրական պայքարին նոր շունչ եւ նոր խանդավառութիւն մը պարգեւեց: Ամերիկեան ընտրական երկարատեւ պայքարի ընթացքին, թեկնածուներուն անհրաժեշտ է նախ որոշ տեղեկութիւններ տալ, եւ ապա, իրենց ելոյթներուն մատուցման մէջ ըլլալ առինքնող եւ հետաքրքրական: Հանրապետականներու փոխնախագահութեան այս թեկնածուն նաեւ երիտասարդ կին մըն է, որ Մքքէյնի պարագային, կը հանդիսանայ բաւականին լուրջ թեկնածու մը, որ հաւանօրէն, պիտի կարենայ տակաւին իրենց թեկնածուն չընտրած, եւ կամ Հիլըրի Գլինթընի կողմնակից եւ Հիլըրիի ճակատագրէն դժգոհ կիները գրաւել Մքքէյնի ճակատին: Այս կնոջ նշանակման առթիւ, բազմաթիւ հարցումներ տակաւին կը մնան անորոշ, նախ երբ Մքքէյն նշանակուած էր Մարտ ամսուն, ինչո՞ւ սպասեց մինչեւ համագումարի գրեթէ նախորդ քանի մը օրերը, որպէսզի նշանակէ իր թեկնածուն: Նաեւ, համագումարէն ասդին, ինչպէս սովորութիւն է ամերիկեան ընտրական խաղի ընթացքին, մամուլն ու միւս կողմը, այսինքն տեմոքրաթները մանրազննին քննութենէ կ՚անցընեն տուեալ թեկնածուն, եւ կը փնտռեն, եւ ընդհանրապէս կը յաջողին գտնել խոցելի կողմեր, քննադատելու կամ տկարացնելու համար թեկնածուն: Առ այժմ, Սառա Փէյլինի պարագային, ծանօթ է որ իր ամուսինը գրեթէ տարեկից, ասկէ 20 տարիներ առաջ, բռնուած է խմիչքի ազդեցութեան տակ (DUI) ինքնաշարժ քշելու յանցանքով, իր 17 տարեկան աղջիկը յղի մնացած է, իսկ ինք, իբրեւ նահանգի կառավարիչ, ընդհանրապէս շահագործած է իր պաշտօնը, իր քրոջ ամուսնալուծման մէջ իր քեռայրը ամբաստանելով: Ուշինթընէն նահանգին յատկացուած գումարները իրենց նպատակէն շեղելով, եւ լուրջ տարակարծութիւններ ունենալով իր գործակիցներուն հետ: Ասոնք տակաւին սկիզբը կը հանդիսանան, եւ գալիք երկու ամիսներու ընթացքին, մինչեւ Նոյեմբեր 4, տակաւին երկար պրպտումներու պիտի ենթարկուի: Այս բոլորը սակայն անկարող են ժխտելու այն լուրջ ազդեցութիւնը որ ինք ունեցաւ համագումարի վրայ, եւ զայն գրեթէ արթնցուց իր թմբիրէն: Ամէն պարագայի, գալիք օրերը բաւական հետաքրքրական պիտի ըլլան տեսնելու համար թէ այս նոր «գիւտը» Մքքէյնի ի՞նչ ազդեցութիւն պիտի ունենայ ընտրապայքարի յետագայ ընթացքին վրայ: Աւելցնենք նաեւ որ իբրեւ փոխնախագահի թեկնածու, Սառա Փէյլին պիտի ընտրական բանավէճ ունենայ (debate) տեմոքրաթներու փոխնախագահութեան թեկնածու Ճօ Պայտընի հետ, որ հին փորձառու եւ մանաւանդ տաքարիւն վիճողի մը համբաւը ունի: Ուրեմն երկու տաք գլուխ անձեր պիտի ընդհարում ունենան, որ բաւականին կրնայ հետաքրքրական ըլլալ:

***

Ընտրութիւնը սակայն կ՚որոշուի թիւ մէկ, առաջնորդող անձի կողմէ, որ հանրապետականներու կողմէ նշանակուողն է 72 տարեկան, եւ աւելի քան 20 տարիներու ընթացքին, Գոնկրեսէն ներս սենատորի հանգամանք ունեցող Արիզոնա նահանգի սենատոր Ճօն Մքքէյնն է, որուն նախորդ երկու ձախող փորձերէն 2000, 2004, երրորդին՝ այսինքն 2008 թուականին, յաջողեցաւ ձեռք ձգել թեկնածութիւնը, երբ շուրջ տարի մը առաջ, գրեթէ աւարտած կը թուէր իր 3րդ փորձը: Միայն այս պարագան ցոյց կու տայ թէ ի՞նչ նկարագրի մարդ է Մքքէյն, այլ խօսքով պայքարող, չյուսահատող, նոյնիսկ կռուազան, եւ յամառ: Իր հասցէին նաեւ կը տրուի ուրիշ յատկանիշ մը, որ գինք կը զանազանէ իր կուսակցութեան, հանրապետական, կուսակցութեան ուղղափառ, մաքրամաքուր պատկանելիութենէն: Իրեն կը տրուի կոչում մը, որ անգլերէնի մէջ կը նկարագրուի իբրեւ «maverick» այսինքն տեսակ մը այլախոհ, կամ ըմբոստ, որ կը մերժէ ենթարկուիլ իր պատկանած կուսակցութեան սկզբունքային կեցուածքներէն: Այստեղ պատշաճ եւ կարեւոր կը գտնեմ նկարագրել հանրապետական կուսակցութեան ընդհանուր աշխարհեացքը, որ արմատապէս կը տարբերի տեմոքրաթ կուսակցութեան հետեւած ուղղութենէն: Ուրեմն, հանրապետական կուսակցութիւնը իբրեւ փիլիսոփայութիւն, առաւելաբար պահպանողական, աջակողմեան, դրամատիրական, քափիթալիստական աշխարհայեացք մը ունի, եւ իր կողմնակիցները առ հասարակ այնպէս կը մտածեն: Մեր ընթերցողներէն եթէ կան նոյնիսկ մասնակի հետեւողներ թելեվիզիոնի եւ բատիոյի խօսնակներուն, հանրապետական մտածողութեան ջատագովներէն են «Fox» թելեվիզիոնի կայանը եւ իր խօսնակները, Ռըշ Լիմպո, Լորա Ինկրամ ճանչցուած, բատիոյի խօսնակները, եւ անշուշտ Պուշի իշխանութենէն ճողոպրած քաղաքական դէմքերը, ինչպիսին է Քարլ Ռով, եւ նման մտածողներ: Ուրեմն այս տեսակի աջակողմեան մտածողութիւն ունին հանրապետականները, որոնք ընդհանրապէս հետամուտ են Ամերիկայի գերազանցութեան, ուժին եւ ազդեցութեան, իբրեւ գերզօր տէրութիւն, եւ աշխարհին վրայ իշխող իրենց բանակով, տնտեսական հզօրութեամբ, եւ քաղաքական ազդեցութեամբ: Այս բոլորին եթէ միացնենք Ամերիկայի քաղաքակրթական ձեռքբերումները, անջրպետային, գիտական եւ բժշկական յառաջդիմութիւնները, տեսակ մը բացատրութիւնը կ՚ունենանք Ամերիկայի ինքնագովութեան, ամբարտաւանութեան, եւ ինչպէս թեկնածու Ճօն Մքքէյն կը պոռար իրենց համագումարի ընթացքին, Ամերիկան ամէն բանէ վեր լոզունքով: Այս մօտեցումը մեզի կը յիշեցնէ մէկ ուրիշ, 20րդ դարու մէկ ուրիշ մտածողութիւն մը, ըստ որուն իրենց պատկանած երկիրը «ամէն բանէ վեր» կը նկատուէր: Պէտք չէ շատ զարմանալ, ուրեմն, որ հանրապետականներու համագումարը դրուած էր «Ամերիկան ամէն բանէ վեր» լոզունգի վրայ: Եկուր տես, սակայն, որ այսօրուայ Ամերիկան ուղղակի կը տապլտկի բազմաթիւ լուրջ տագնապներու մէջ, որոնց ներկայ Պուշի իշխանութիւնը անկարող է լուծումներ գտնելու, եւ աւելի ճիշտ պիտի ըլլար ըսել որ Պուշի ապիկար իշխանութեան քաղաքական, տնտեսական, ուժային եւ այլ մարզերէն ներս հետապնդած ձախող քաղաքականութեան: Յիշենք

Շար.ը էջ 19

Սառա Փէյլին եւ Ճօն Մքքէյն

ՏԵՍԱԿԵՏ

ՈՏՆԱԳՆԴԱԿԻ ԴԻՒԱՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Երբ Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահ Սերժ Սարգսեան Թուրքիոյ Նախագահ Ապտուլլահ Կիւլը Երեւան հրաւիրեց Հայաստան-Թուրքիա ոտնագնդակի մրցումը միասնաբար դիտելու, այդ հրաւէրը միջազգային մամուլի մէջ արձագանգ գտաւ որպէս «ոտնագնդակի դիւանագիտութիւն»:

Հայաստան-Թուրքիա դիւանագիտական յարաբերութիւնները անբաղձալի մակարդակի մը վրայ էին, հոս կամ հոն, գաղտնի, դիւանագէտներ հանդիպումներ կ'ունենային: Սահմանը փակ կը մնար՝ ի վնաս կողմերու տնտեսութեան:

Կողմերէն մին յախուռն քայլ մը պէտք է առնէր: Ոտնագնդակի մրցումը լաւագոյն առիթը ստեղծեց եւ Սերժ Սարգսեան գիտցաւ այդ առիթը օգտագործել: Ապտուլլահ Կիւլը Երեւան հրաւիրեց՝ մրցումը միասնաբար դիտելու, անտեսելով երկու ժողովուրդներուն մէջ իրենց շահերուն խոտոր համապատասխանող այս գագաթային հանդիպման հակառակող զանգուածներու գոյութիւնը:

Թրքական կողմն ալ, առ երեւոյթ տատամսումներէ յետոյ, յատկապէս բարեկամ եւ գործակից Վրաստանի հնգօրեայ պատերազմի ջախջախիչ պարտութենէն յետոյ, հրաւէրը ընդունեց եւ Կիւլ գնաց Հայաստան:

Կողմերու առած այս քայլը, անկասկած, գնահատելի ու գովելի է, նկատի առնելով տարիներէ ի վեր Թուրքիոյ հակահայ քաղաքականութեան մը մէջ մխրճումը:

Սահմանակից երկիրներու հետ բարիդրացիական յարաբերութիւններ ունենալ ԵՄ-ի չափանիշներէն մին է եւ ԵՄ-ի անդամակցիլ փափաքող Թուրքիոյ համար Սարգսեանի երկարած ձեռքը չսեղմել՝ դիւանագիտական տհասութիւն պիտի ըլլար, ինչ-որ իր ժխտական արձագանգը պիտի ունենար ԵՄ-ի շրջանակէն ներս, նաեւ՝ ԱՄՆ-ի:

Դրացի երկիրներ կրնան անհամաձայնութիւններ ունենալ, այդպիսի երկիրներ ալ կան, սակայն անոնցմէ ոչ մին իր սահմանային դռները փակած է միւսին առջեւ եւ ոչ ալ դիւանագիտական յարաբերութիւններ ունենալէ դադրած: Անոնք իրենց հարցերը լուծելու համար դիւանագիտական աշխատանք կը տանին: Թուրքիա, ճանչնալով հանդերձ Հայաստանի Հանրապետութիւնը, իր ուսերուն վրայ բեռցուած Ցեղասպանութեան եւ մարդկութեան դէմ գործուած յանցանքով կքած, Հայաստանի հետ դիւանագիտական յարաբերութիւն հաստատելէ խուսափեցաւ: Պահանջատէր հայը ուշ կամ կանուխ Ցեղասպանութեան հարցը սեղանի վրայ պիտի դնէր:

Ցեղասպանութիւնը կատարող անձերով հիմնուած, Արեւմտեան Հայաստանի մէջ հայերու հետքը ջնջելու համար ամէն ջանք ի գործ դրած, դպրոցներէն ներս խեղաթիւրեալ պատմութիւն մը սորվեցուցած, ամէն առիթով հայուն անարգական ածականներ գործածած, իր ժողովուրդին մէջ հայուն դէմ միշտ ատելութիւն սերմանած Թուրքիան, Հայաստանը տնտեսապէս կործանելու համար շրջափակումը վերցնելու տրամադրութիւն չունէր: Նոյնիսկ առանց նախապայմանի, ինչպէս Հայաստան առաջարկած էր, դիւանագիտական կապեր չէր ուզեր հաստատել:

Ռուս-վրացական հնգօրեայ պատերազմը բոլոր հաշիւները խանգարեց: Պաքու-Թիֆլիս-Ճէյհան նաւթամուղ խողովակները վնասուեցան: Տնտեսական շահերը վնասուած Թուրքիա, յօգուտ իր առեւտուրին, ինչպէս նաեւ Կովկասի վրայ ձայն ունենալու եւ Միջին Ասիա կարենալ հասնելու համար «Կովկասեան Կայունութեան ու Համագործակցութեան Ծրագիր» մը յղացաւ, որուն անխուսափելիօրէն պէտք է մասնակից ըլլար նաեւ Հայաստան:

Կիւլ ստիպողաբար սեղմեց Սարգսեանի երկարած ձեռքը:

Երկու երկիրներու միջեւ առկայ բոլոր խնդիրներու հեգասահ քննարկման համար Թուրքիոյ Հանրապետութիւնը նախ իր անցեալին հետ պէտք է հաշտուի, ապա Թուրք ժողո- վուրդը լուսաբանէ ու տասնամեակներէ ի վեր քարոզած խեղաթիւրեալ պատմութեան համար իր ժողովուրդէն ներողութիւն խնդրէ:

«ԼՈՒՍԱԲԱՑ»
ԹՈՐՈՆԹՕ

«Ա՞Խ ԱՂԲԱՐԻԿ»

Խ. Ծ. Կը կարդանք «Թարաֆ» թերթի մէջ նախագահ Կիւլի Երեւան այցելութեան առիթով նշանաւոր լրագրող Ահմատ Ալթանի կողմէ Հայոց Ցեղասպանութեան մասին գրուած յօդուածը, զոր կը հրատարակենք իր շահեկանութեան համար: Յօդուածը թարգմանաբար լոյս ընծայուած է պոլսահայ «Մարմարա» թերթի ընթացիկ տարուան Շաբաթ 6 Օգոստոս թիւի մէջ:

ԳՐԵՑ՝ ԱՀՄԱՏ ԱԼԹՈՒՆԻ

Երբ գրութիւն մը գրեմ հայերու մասին, տարօրինակ կերպով ձեռքս կ'երկարի դէպի մարդոց սիրտը կոտտացնող մեղեդի մը:

Ջութակի հատու ձայն մը եւ կամ տուտուկի տխուր երաժշտութիւն մը ունկնդրել կ'ուզեմ:

Թէեւ այս երկրի մէջ չեն սիրեր որ խօսուի, սակայն հայեր երկրագունտի վրայ ամենէն մեծ ցաւերէն մէկն է որ ապրեցան որպէս ժողովուրդ:

Ցանկարծ չըսէք թէ «անոնք ալ մեզ սպաննեցին»:

Իսկապէս ամօթ է այդպիսի բան մը ըսել:

Ռուսական սահմանի վրայի հայկական հրոսախումբերն ու Պուրսայի հայ կինը, Ատանայի տարեց մայրը, Սվասի մանուկը ի՞նչ կապ ունին իրարու հետ...:

Բացի հայ ըլլալէ:

Իթթիհատականները անգթօրէն ցեղասպանութիւն մը գործադրեցին:

Շատ անգթօրէն:

Կեցէ՛ք վայրկեան մը...:

Խնդրեմ, կեցէ՛ք...:

Եւ խորհեցէք...:

Գիշեր մը ձեր տան մէջ նստած էք, ձեր դուռը կը զարնուի եւ ստիպողաբար կ'առնեն ու կը տանեն ձեզ:

Ձեր տան դուռը այդպէս բաց կը մնայ:

Ճամբայ կ'իյնաք:

Կէս գիշերին, խառն ի խուռն ու յոգնած բազմութիւններու ձեւով լեռնային ճամբաներէն կ'անցընեն ձեզ:

Ճիշդ ձեր քովը տարեց կին մը յանկարծ ուժասպառ գետին կը փռուի:

Կը խարազանեն զայն:

Այդպէս ալ թափրտալով կը մեռնի:

Իր լացող թոռնիկը կը զարնեն ժայռերուն:

Կը կարծէք թէ հէքեաթ են բոլոր ասոնք:

Դուք գիտէք թէ ի՞նչ կը նշանակէ Թէշքիլաթ-ը Մահուսան, այսինքն Յատուկ Կազմակերպութիւնը:

Իթթիհատականներու այդ սարսափելի կազմակերպութիւնը:

Պատահա՞ծ է որ ձեր կինը բռնաբարեն ձեր աչքերուն առջեւ:

Պատահա՞ծ է որ ձեր ամուսինը կուրծքէն զարնեն եւ սպաննեն ձեր աչքերուն առջեւ:

Պատահա՞ծ է արդեօք, որ ձեր տան մէջ նստած ճաշելու ընթացքին, պարզապէս թուրք ծագում ունեցած չըլլալու պատճառաւ ձեզ գետնի վրայ քարշ տալով առնեն ու տանին:

Միայն ու միայն Հայկական ծագում ունեցած ըլլալու պատճառաւ է որ հազարաւոր մարդոց դէմ այդպէս վարուեցան:

Հայ ըլլալէ զատ, ուրիշ ո՛չ մէկ պատճառ կար որ անոնք սպաննուէին:

Մենք խիղճ մը ունինք:

Պարզապէս անոր համար որ նոյն արիւնը կը կրենք, ուրեմն այդ ոճրագործները, Իթթիհատականները եւ Թէշքիլաթ-ը Մահուսային կո՞ղմը պէտք է բռնենք թէ ոչ պէտք է արտասուենք ուիրշ ազգէ մը սերած մանկան մը մահուան համար:

Գիտէ՞ք արդեօք թէ Իթթիհատականները քանի հազարաւոր հայեր ժայռերու դէմ տալով սպաննեցին:

Սպաննեցին միայն անոր համար, որ հայ էին անոնք:

Գետերու մէջ խեղդամահ ըրին:

Սուիններով դաշունահարեցին ու սպաննեցին, երբ անոնք յոգնած ուժասպառ՝ գետին փռուեցան:

Սպաննեալ հայերու ինչքերը թալանեցին:

Խորհեցէք անգամ մը, քաղցրաձայն հայ հարսի մը, կատակասէր, սեւաչեայ հայ մեծմայրիկի մը, իր

Շար.ը էջ 16

ԳԻՆԵՁՕՆ

ՏԻԳՐԱՆ ՍԱՐԱՖԵԱՆԻ
«Հ.Մ.Մ.Ի ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏՔԵՐՈՎ...»
գիրքի հրատարակութեան առթիւ

Հովանաւորութեամբ՝ Հ.Մ.Մ.Ի ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ
Կազմակերպութեամբ՝ Հ.Մ.Մ.Ի ՏԵՂԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ
Գիրքը կը ներկայացնէ՝ ՏՈՔԹ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂՐԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱԳԻՐ
Ուրբաթ, 12 Սեպտեմբեր, 2008, երեկոյեան ժամը 8:00-ին
Կլէնտեյլի Հանրային Գրադարանին մէջ - 222 E. Harvard St., Glendale
Հիւրասիրութիւն ՀՐԱՒԷՐ

ԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ

ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԻԹՈՎ
ՀՐԱԺԵՇՏԻ ԽՕՍՔ ՎԱՐԴԳԷՍ ՊԱԼԵԱՆԻՆ

ՄԱՀԱԿԹՈՒԹՃԵԱՆ

Մեզմէ անվերադարձ մեկնելէդ մէկ շաբաթ ետքն էր որ լսեցի թէ ստիպուեցար վաղաժամօրէն աւարտել քեզի բաժին ինկած երկրային կեանքի ճանապարհորդութիւնը:

Սիրելի՛ Վարդգէս, հակառակ անոր որ այլեւայլ պայմաններու բերումով մօտիկ մտերիմներ չեղանք, այսուհանդերձ իրարու հանդէպ միշտ ալ պահած ենք փոխադարձ յարգանքի եւ բարեկամական իրերհասկացողութեան կեցուածքը: Ասիկա՝ 55 տարիներ առաջ այն օրէն ի վեր երբ առաջին անգամ ըլլալով ծանօթացանք իրարու՝ որպէս ՀԵԸ-ականներ ու որպէս Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանի երկրաչափական բաժնի ուսանողներ: Ինչպէս եղած է յաճախ, այն ատեն ալ տաք ու երբեմն չիկացած հրավառութիւններով տեղի կ՚ունենային հայ երիտասարդական տարբեր խմբաւորումներու միջեւ եղած բանավէճերը: Անոնց բոլորն ալ – ուրիշ կերպ կրնա՞ր ըլլալ – հայ ժողովուրդի ու մասամբ ամբողջ մարդկութեան փրկութեան տարբեր ու յաճախ հակոտնեայ ուղիներու խաչակրութեան մրցոյթներ էին: Այդ օրերուն ինծի համար ուրախալի էր հաստատել այն անսեթեւեթ անկեղծութիւնն ու մտաւորական պարկեշտութիւնը զոր կը ցուցաբերէիր մեր վիճաբանութիւններու կարգ մը ամենէն անբաղձալի պահերուն: Քեզի յատուկ հանդուրժողական ժպիտով, յաճախ նաեւ հանդարտ դիտարկումներովդ եւ առաջարկներովդ, շինարար ներդրումդ կ՚ընէիր վճռական պահուն, քու մասնակցութիւնդ կը բերէիր խօսակցութեան, ու ձեւով մը կը «վնասազերծէիր» անտեղի չափազանցումներով ձիւնագնդակ դարձած պայթուցիկ կացութիւն մը: Այդպիսի պահերուն բնական բայց ցայտուն կերպով երեւան կու գար, մեզ տարանջատող երկրորդական նկատումներէն վեր, գերագոյն նպատակներու շուրջ մեզ իրարու մօտեցնող ազգային համերաշխութեան քու առողջ հաւատքը, esprit de corps կոչուած հրաշալի բարեմասնութիւնը որ քու ասպետական ոգիիդ ցայտուն մէկ յատկանիշն էր – նկարագրիդ իշխող գիծերէն մէկը որ յետագային աւելի եւս արգասաւորուեցաւ՝ քու հովանաւորած կամ մասնակցած ընկերային, մշակութային, կրթական եւ առողջապահական ծրագիրներուդ կենսագործման փորձով:

Մեր ասպարէզի պատրաստութեան ուսանողական օրերէն մնացած որպէս մնայուն, հոգին ջերմացնող յուշ, ես չեմ կրնար մոռնալ քու անձնուէր մէկ ժեստը: Ճարտարագիտական ուսման վերջին տարուայ իմ դասընկեր Ենովք Պալիկեանն ու ես ընկերովի ստանձնած էինք եւ 1956-ի Մարտ եւ Ապրիլ ամիսներուն երկուքով հեւիհեւ կը պատրաստէինք ճարտարագիտական մեր աւարտական թեզ-ծրագիրը: Բաւական մեծ թիւով գծագրութիւններ կը պահանջէր ծրագիրը՝ ամբողջական բովանդակութեամբ ներկայացուելու համար ճարտարագիտութեան ուսուցչական ժողովին: Ենովքն ու ես այնքան խրած էինք ծրագրի հետազօտութիւններուն, տուեալներու հաւաքման ու հաշուարկներու վերջնականացման մէջ որ անել կացութեան մէջ գտանք մենք մեզ: Բացարձակապէս անկարելի կը թուէր ժամանակին ամբողջացնել ծրագրի հաշուարկային ու գրաւոր կորիզը եւ նոյն ատեն անհրաժեշտ ժամկէտով հասցնել գծագրութիւնները եւ աւարտել նախագիծը: Դուն որ յաջորդ տարին շրջանաւարտ պիտի ըլլայիր որպէս ճարտարապետ, անմիջապէս կռահեցիր մեր նեղ դրութիւնը: Կացութեան տեղեկանալուդ պէս, առանց այլեւայլի եւ առանց սպասելու մեր խնդրանքին, սօթտեցիր թեւերդ, մեզմէ ուզեցիր անհրաժեշտ նախանիւթերն ու սքէչները, եւ անյապաղ գործի անցար գծագրասեղանիդ առջեւ: Քանի մը շաբաթներ անաղմուկ աշխատելէ ետք, գծագրութիւններու ամբողջական փաթեթը օր մը ալ, այսպէս անցողակի, յանձնեցիր մեզի – կարծես դուն եղած չըլլայիր այնքան խնամքով զանոնք պատրաստողը: Երբ կը գրեմ այս տողերը, գրասեղանիս վրայ հիմա տարածուած են ինձ համար ամենաթանկ յիշատակ մը խորհրդանշող այդ գծագրութիւնները, որոնց համար անգամ մը եւս ու վերջին անգամ երախտագիտութիւնս կը յայտնեմ քեզի՝ ուր որ ալ ըլլաս այս պահուն:

Մեր ասպարէզի կիրառման սկզբնական տարիներուն կարճ ժամանակ մը միասին եղանք: Անկէ ետք միայն սակաւաթիւ առիթներով հանդիպեցանք իրարու: Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմը աշխարհով մէկ ցիրուցան ըրաւ ամէնքս: Ուրախացանք՝ գիտնալով թէ գէթ մեր զաւակները իրար հետ մտերմացան իրենց ուսանողական տարիներուն ԱՄՆ-ի մէջ: Նոյնպէս, քանի մը տարիներ առաջ հայրենիք մեր այցելութիւններէն մէկուն ընթացքին, տիկինս ու ես մեծապէս ուրախացանք հանդիպելով տիկնոջդ ու քեզի՝ միասնաբար ձեր իրագործած առողջապահական հայրենանուէր ծրագրի մը շէնքին մէջ:

Սիրելի Վարդգէս, ուզեցի վերջին անգամ ըլլալով քեզի յայտնել՝ միշտ տածած յարգանքի եւ համակրանքի հարազատ զգացումներս: Յաւերժական հանգիստ հոգեղէն ահիւնիդ: Մեր ընտանիքի բոլոր անդամներուն, ինչպէս նաեւ «Մասիս» շաբաթաթերթի խմբագրութեան խորազգած ցաւակցութիւնները տիկնոջդ, զաւակներուդ ու համայն հարազատներուդ:

ՍՈՒՐԲ ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ ՇՔԱՆՇԱՆԻ ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՈՒՄ ՏԻԱՐ ԳՐԻԳՈՐ ՏԻՐԱՄԷՐԵԱՆԻ

Կիրակի, Սեպտեմբեր 7ի երեկոյեան ժամը 5:00ին Առաջնորդ Սրբազան Հօր կողմէ Առաջնորդարանի Գալայճեան Սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Հայրապետական Կոնդակի ընթերցմամբ Տիար Գրիգոր Տիրամէրեանի պարգեւատրումը Սուրբ Ներսէս Շնորհալի Շքանշանի, որ Սրբազան Հօր միջնորդութեամբ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. իրեն շնորհած էր պատուոյ այս շքանշանը: Այս հանդիսութիւնը կազմակերպուած էր ՀԲԸՄ Հարաւային Գալիֆորնիայի Շրջանային Յանձնախումբի եւ Լոս Անճելըսի Իրաքահայերու Միութեան կողմէ:

Գործադրուեցաւ ճոխ յայտագիր մը: Բացման խօսքը կատարեց Բրշ. Վահէ Սրկ. Զարխուտեան: Հոգեւոր երգով հանդէս եկաւ Սալբի Քէլէշեան: Անգլերէնով բանախօսեց Մայր Տաճարի Կնքահայրերէն Տիար Պերճ Շահպազեան: ՀԲԸՄ Մանուկեան-Տէմիրճեան Վարժարանի սան՝ Դաւիթ Ադամեան ասմունքեց: Խօսք առաւ ՀԲԸՄ Հարաւային Գալիֆորնիոյ Շրջանի ղեկավարներէն Տիար Ենովք Պալիքեան: Ընթրիքի ընթացքին դաշնակի վրայ նուագեց Փրոֆ. Լեւոն Աբրահամեան:

Խօսք առին մեծարեալի զաւակները Յարութ եւ Նայիրի: Երգեց Հրաչ Նիքսալեան՝ դաշնակի ընկերակցութեամբ Փրոֆ. Լեւոն Աբրահամեանը: Ապա նոյնպէս խօսք առաւ Իրաքահայերու Միութեան ղեկավարուհիներէն Տոքթ. Մարալ Տապպաղեան-Անճարկոլեան: Վերջին խօսք առնողը եղաւ ՀԲԸՄ Մարի Մանուկեան Վարժարանի Հոգաբարձութեան անդամ՝ Տիար Նուպար Յակոբեան:

Հայերէնով բանախօսեց Իրաքահայերու Միութեան Նախագահ՝ Տիար Խաչիկ Ճանոյեան: Երախտագիտութեան եւ շնորհակալութեան խօսքով հանդէս եկաւ Մեծարեալ Տիար Գրիգոր Տիրամէրեան, որ նախ իր որդիական սէրն ու երախտագիտութիւնը յայտնեց Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին, որ Առաջնորդ Սրբազան Հօր միջնորդութեամբ զինք արժանացուցած էր Հայրապետական Կոնդակի եւ Սուրբ Ներսէս Շնորհալի Շքանշանին, ապա շնորհակալութիւն յայտնեց Առաջնորդ Սրբազան Հօր, որ սիրով դիմած էր Նորին Սրբութեան: Շնորհակալութիւն յայտնեց այս հանդիսութիւնը կազմակերպողներուն եւ զինք յարգելով ներկայ գտնուող բոլոր բարեկամներուն:

Առաջնորդ Սրբազան Հօր փակման խօսքով եւ «Պահպանիչ» Օրհնութեան Աղօթքով վերջ գտաւ տպաւորիչ եւ յիշատակելի երեկոն:

Կազմակերպութեամբ
ՀԱՅ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԳՆՆԱՐԿՈՒՄ
Վրաց-Օսեթական Պատերազմը եւ Անոր Անդրադարձը Տարածաշրջանին Վրայ

Գնաարկման Մասնակիցներ
ԺՕ ՔԷՇԻՇԵԱՆ
ՑԱԿՈԲ ՑԱԿՈԲԵԱՆ
ՀԱՄԲԻԿ ՍԱՐԱՖԵԱՆ

Տեղի Կ՚ունենայ
Զորեքշաբթի Սեպտեմբեր 24, 2008-ին
Կլէնտէյլի Կեդրոնական Գրադարանին Մէջ
222 E. Harvard Street, Glendale
Երեկոյան Ժամը 7:30-ին
Գնաարկումները Պիտի Ըլլան Հայերէն Եւ Անգլերէն

Մուտքը Ազատ

Massis Weekly

Volume 28, No. 32 **Saturday, SEPTEMBER 13, 2008**

Turkish President Abdullah Gul Sounds Optimistic About The Future Of Bilateral Ties With Armenia

Armenian Side Avoids Including Genocide Issue In The Discussions

YEREVAN -- On September 6, Turkish President Abdullah Gul made a historic trip to Armenia at the invitation of Armenian President Serzh Sarkisian. The two leaders watched an international soccer match between their national teams and held an extended closed-door session.

Gul sounded unusually optimistic about the future of bilateral ties, despite skirting the key issues hampering a Turkish-Armenian rapprochement during his talks with Sarkisian on Saturday. Their foreign ministers discussed these issues at length and were reported to make considerable progress during their separate meeting in the Armenian capital.

"I believe my visit has demolished a psychological barrier in the Caucasus," Gul was quoted by the Anatolia news agency as saying on his return to Ankara. "If this climate continues, everything will move forward and normalize." The trip, which lasted for only a few hours, was "fruitful" and "promises hope for the future," he said.

Gul arrived in Yerevan to watch the first-ever game between the two countries' national soccer teams at Sarkisian's invitation, which was extended in June amid a rare thaw in the Turkish-Armenian rapport. The two men attended the match, which Turkey won 2-0, after a one-on-one meeting and a dinner in the presidential palace in Yerevan.

Abdullah Gul arriving at Zvartnotz airport in Yerevan

"This visit will create a good opportunity to improve bilateral relations," Gul said.

Gul told journalists in Ankara the next day that he is "pleased" with Armenia's stated support for the Turkish proposal to set up a new security

Continued on page 4

Armenian National Congress To Hold Authorized Rally on September 15

YEREVAN -- On September 11 the Armenian National Congress issued a statement announcing the rescheduling of its planned rally from September 12 to Monday September 15.

Yerevan's municipality had said that while it could not authorize the opposition rally on September 12, it was ready to do so for September 15.

'We have arrived at the conclusion that the most important is to use all opportunities for an authorized rally,' Levon Zurabian, a top representative of the opposition movement, said.

According to the ANC statement, the ruling regime takes no steps to improve the political atmosphere in the country but tries to prevent any expression of democratic and civil freedoms.

Levon Zurabian also said that although the government has authorized only the rally on September 15, and has not authorized the march, the opposition will nevertheless fulfill its constitutional right and hold a march. Levon Zurabian stated that the rally on September 15 is the start of the Autumn struggle which will be decisive and effective.

Armenia Signs Power Supply Deal With Turkey

YEREVAN -- Armenia has signed a deal to supply electricity to Turkey from the beginning of 2009, Energy Minister Armen Movsisian said Wednesday.

Movsisian told reporters that the deal will see electricity from Armenian thermal power plants supplied to eastern Turkey. "An agreement on this was reached during the recent visit of the Turkish President Abdullah Gul," he said.

"Turkey is a new market for Armenia, as Armenia last supplied electricity to this country during the Soviet period," he added.

The deal was signed between Armenias state-owned High Voltage Electricity Network company and a privately owned Turkish firm called UNIT, Movsisian said. He said the infrastructure was in place on the Armenian side to deliver the electricity but that repairs to transmission lines and the installation of a new transformer in Turkey would take four to five months.

He said Armenia would initially supply 1.5 billion kilowatts per hour of electricity to Turkey and that the amount would eventually increase to 3.5 billion kilowatts per hour.

Over 300 Turkish Citizens Visited Genocide Museum In Yerevan

YEREVAN -- According to ArmenPress news agency, over 300 citizens of Turkey have visited the Genocide Museum in Yerevan over the recent few days. Director of the museum-institute Hayk Demoyan said that the Turkish visitors were mainly students, representatives of different organizations and sports fans, who had arrived to watch the football game.

Hayk Demoyan said that the Turkish visitors had very different feelings about what they saw in the museum: some were shocked and felt very painful and remorseful about the genocide, and some were unwilling to accept the facts seriously. Some of the Turks did not complete watching the exhibition at the museum, partly because of psychological stress, and partly to avoiding facing reporters.

The "Armenian Sports in the Ottoman Empire" exhibition, which started last week in the museum, was of some special interest to the Turkish visitors. They were completely ignorant of the great Armenian contribution to the development of sports in Turkey.

About 30 newspapers, TV channels and other media prepared different reports about the Armenian Genocide Museum, and interviewed its director.

It is remarkable that Hasan Jamal, grandson of one of the organizers of the Armenian Genocide, Jamal Pasha, also visited Yerevan and laid a wreath at the memorial to the victims of the Armenian Genocide.

Rep. Sherman Presses Administration for Aid to Armenia in Aftermath of Russo-Georgian Crisis

WASHINGTON, DC -- House Foreign Affairs Committee Chairman Representative Howard Berman (D-CA) opened a hearing entitled "U.S.-Russia Relations in the Aftermath of the Georgia Crisis" to address concerns and to "consider the future of U.S. relations with Russia in the aftermath of the crisis that erupted with sudden ferocity in the Republic of Georgia five weeks ago".

Testifying on behalf of the Bush Administration, Daniel Fried, Assistant Secretary of State for European and Eurasian Affairs, starting with the region's history, told Members of Congress that the collapse of the former Soviet Union "was marked by ethnically-based violence, especially in the South Caucasus." Fried also explained, in greater detail, the Administration's $1 billion economic support package that Secretary of State Condoleezza Rice announced on September 3, in an effort to help meet "Georgia's pressing humanitarian needs, repair infrastructure damaged by Russia's invasion, sustain commercial confidence, and restore economic growth." He added that the Administration would be working extensively with Congress, as to fine-tune how the assistance will be delivered.

During a question and answer session with Secretary Fried, Representative Brad Sherman (D-CA), citing a September 3, report from Radio Free Europe/Radio Liberty entitled, "Armenia Claims Huge Losses From Georgian Crisis," pressed the Administration whether they plan on providing additional aid to Armenia.

Representative Brad Sherman

Fried commented that Armenia is already a recipient of significant amount of aid, although he acknowledged that Armenia has been impacted by the crisis. Sherman added that due to strife, Armenia has suffered an estimated $680 million in damage to its economy and again asked if additional aid would be provided. Fried responded that there would be more, but would have to look into the figure as to an amount.

Russia Rejects Parallels Between South Ossetia, Karabakh

MOSCOW -- Russia firmly rejected parallels between the conflicts in Nagorno-Karabakh and South Ossetia and Abkhazia that have been drawn since its controversial decision to recognize the independence of the two breakaway regions.

The move has left observers in Armenia and elsewhere in the region wondering whether Moscow would be prepared to similarly recognize Karabakh's de facto secession from Azerbaijan.

"There are no parallels between the situation over South Ossetia and Abkhazia on the one side and the Nagorno-Karabakh settlement on the other," Russian Foreign Minister Sergei Lavrov said. "In the case of South Ossetia and Abkhazia, [Georgian President Mikheil] Saakashvili's regime has in recent years consistently sought to undermine all negotiation formats, all settlement mechanisms that had been earlier agreed upon by all parties."

Lavrov argued that, by contrast, the parties to the Karabakh dispute have been fully cooperating with a team of American, Russian and French mediators trying to broker a peaceful settlement.

"None of the parties is walking away from the mechanism formed under the auspices of the co-chairs of the OSCE Minsk Group," he said. "That process is going on. Furthermore, within the framework of that process a serious body of agreed elements of the eventual settlement has been worked out. Work on the remaining several problems is continuing."

Foreign Ministers Eduard Nalbandian and Sergei Lavrov

Lavrov spoke at a joint news conference with his Armenian counterpart Eduard Nalbandian held after a meeting in Moscow of the foreign ministers of the six former Soviet republics making up the Russian-led Collective Security Treaty Organization (CSTO). Nalbandian, who chaired the meeting, presented a joint statement on the Georgian crisis that was adopted by the ministers.

The statement called for a peaceful resolution of the conflict and endorsed a Russian-Georgian truce agreement brokered by French President Nicolas Sarkozy. The CSTO foreign ministers criticized Georgia's ill-fated military assault on South Ossetia but stopped short of denouncing it as an act of aggression. They also said nothing about the Russian recognition of South Ossetia and Abkhazia.

Yerevan Polls Marred By Violence

YEREVAN -- Pro-government candidates swept weekend local elections in four administrative districts of Yerevan which were partly boycotted by the opposition and marred by a serious brawl.

Official vote results released on Monday gave victory to the incumbent mayors of the northern Kanaker-Zeytun and the southern and Nubarashen districts.

There was only one candidate in Nubarashen and the neighboring Erebuni district, making the outcome of the elections there a forgone conclusions. Their mayors are affiliated with the governing Prosperous Armenia (BHK) and Republican (HHK) parties respectively.

The race was far more unpredictable in the other district, Arabkir. Its incumbent Republican mayor, Hovannes Shahinian, was defeated by Albert Yeritsian a local businessman effectively backed by the HHK. A candidate from the opposition Zharangutyun (Heritage) party, Zoya Tadevosian, came in third.

Both Shahinian and Tadevosian conceded defeat on Monday, the latter claiming that the election was decided by vote buying. Shahinian said he too will not challenge the vote results but gave a different reason. "For me, at stake on Sunday was not my participation in the elections but the security of the community's population, and I consider my mission accomplished," he claimed in a statement.

The statement made no mention of a violent clash on Sunday morning between two groups of men supporting the two main Arabkir candidates. One man, identified as Mher Kerobian, was badly beaten and stabbed in the hip before being rushed to Yerevan's Erebuni hospital with serious injuries. A hospital official told RFE/RL that Kerobian was hospitalized with a fractured skull and broken ribs.

Kerobian pictured in the hospital

The incident occurred despite increased police presence in and outside Arabkir's polling stations.

The race was even tighter in neighboring Kanaker-Zeytun where the opposition candidate, Manuel Gasparian, was narrowly defeated by the incumbent Republican Mayor Arayik Kotanjian. Gasparian, who represented the Armenian National Congress of Levon Ter-Petrosian, refused to concede defeat, alleging "disgraceful falsifications."

But Vanush Zeynalian, chairman of the district election commission, denied the allegations. "We have no reports of violations that could affect the election results," he told RFE/RL.

Zeynalian said the commission nonetheless agreed to recount ballots in some local precincts on Tuesday.

Why Cheney Did Not Visit Armenia

The vice president of the United States Dick Cheney offered the foreign minister of Italy Franco Frattini to invite Georgia, Armenia and Azerbaijan to the EU conference on the energy policy which will take place in October of this year, the Associated Press reports. However, Cheney who visited Georgia, Ukraine and Azerbaijan a few days ago did not arrive in Yerevan. The reasons may be several, either the United States does not consider Armenia as an independent state and sees no reason to negotiate with it or Armenia is not included in the plans of the United States to create a new regional security system or yet Washington has decided not to irritate Moscow, which is going through such a difficult period now, or Cheney has nothing to offer to Armenia.

One way or another, Cheney did not arrive in Yerevan. Instead he sent a clear message to the Azerbaijani people and the entire region. Cheney said the United States has been working with Azerbaijan for almost two decades to build and consolidate its independence, sovereignty and integration as a respected member of the international community, and the United States reaffirms that commitment. The United States is committed to helping resolve the Nagorno-Karabakh conflict, which begins with respecting territorial integrity. "Achieving a solution is more important now than ever before. That outcome will enhance peace and stability in the region, and Azerbaijan's security as well," Cheney said.

And "on the other edge of the planet", in Moscow, adequate steps are being worked out. "Moscow will break relations with NATO if the membership action plan is extended to Tbilisi, it is officially invited to the alliance," the Russian representative to NATO Dmitry Rogozin said in an interview with the Swiss Le Temps.

Russia has already stopped its participation in the Partnership for Peace program, suspended cooperation with peacekeeping missions for 6 months. The NATO information center is not operating. And finally, Moscow does not give NATO sea craft access to its ports, and so on.

On the other hand, Russia is trying to reinforce CSTO, without tangible result though, evidence to which is the recent meeting of the CSTO leaders. Even Belarus and Armenia did not support Moscow's plans, and the president of Belarus made an interesting statement that he wished the CSTO became a real organization like NATO where everyone fights in case one country undergoes aggression. And here not everyone has signed this point.

In the meantime, Washington is consistently promoting new oil and gas projects. The minister of energy of Azerbaijan Natik Aliyev stated that Baku will never reject the Nabucco project. This project involves the construction of a new gas pipeline which passes by Russia and connects the Caspian basin with the Near East and Europe. Construction starts in 2009, capacity is 31 billion cubic meters a year, the cost is 7.9 billion euros.

For its part, Ankara also supports the Nabucco project which must run via its territory. Several important pipelines run across the territory of Turkey, particularly Baku-Tbilisi-Ceyhan, Baku-Tbilisi-Erzrum. It has already been connected to the network of Greece to transport the Azerbaijani gas to Italy. By the way, the tankers sail along the Turkish straights of Bosporus and Dardanelle.

However, due to the events in Georgia the competitiveness of the pipelines running across Georgia and Turkey has declined. The foreign media report that some Western companies are negotiating the layout of communications via the territory of Armenia. Several options are possible, either the branches of pipelines running via Georgia through Armenia or the layout of direct communications from Azerbaijan to Turkey via Armenia. However, the second option is directly related to the issue of Nagorno-Karabakh and the lifting of the blockade of Nakhidjevan, the Azerbaijani analysts report. They do not rule out a temporary solution of the Nagorno-Karabakh issue based on a compromise with support from the outside.

Let us come back to Cheney's visit. Why didn't Cheney arrive in Armenia? Does it mean that the issue of the new pipeline through Armenia has been solved? In that case, in what direction has it been solved?

Lragir.am

Armenia Shuts Down Nuclear Plant For Renovation

YEREVAN -- Armenia has shut down its Metsamor nuclear power station for 85-day renovation works and refueling, the station's chief engineer told AFP Monday.

"The station was shut down on September 5 at midnight and will be launched again on November 29. There will be repairs, refueling, and some measures aimed at boosting security," Movses Vartanian said.

"Meanwhile, there will be no restrictions in energy supply to the customers — other stations will make up for the loss," Vartanian said.

The nuclear plant's two reactors were shut down temporarily in 1988 because of a major earthquake, but one of them resumed operating in 1995 to help stave off a national energy crisis.

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍԻԼԻ ՅԱՅՏԱԳԻՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑԸ
CHARTER CABLE 280-ՐԴ ԿԱՅԱՆ
(ԿԼԷՆՏԷՅԼ, ՊԸՐՊԷՆՔ, ԼԱ ՔՐԷՍԷՆԹԱ)
GLOABCAST SATELLITE
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 10:00-11:00

Could Turkey Abandon Preconditions For Relations With Armenia?

By Stepan Grigoryan

Two months ago, during a summit in Astana on July 7, Armenian President Serzh Sarkisian extended an official invitation to his Turkish counterpart Abdullah Gul to travel to Yerevan so they could watch together as their national soccer teams played a match. Since then, public opinion in both countries has been divided as to what lay behind the invitation, whether Gul would accept it, and whether he should.

There are, of course, many factors hindering the normalization of relations between the two countries. Several external players, in particular Russia, have no interest in the opening of the Armenian-Turkish border, as this could lead to Armenia turning toward the West. Any positive developments in Armenia's relations with Turkey would be painful for Azerbaijan. And within Turkey, the normalization of relations with Armenia is not viewed as an urgent priority.

Even before Sarkisian's initiative, Turkey was trying to use its strategic partnership with Georgia and Azerbaijan to broaden its influence in the South Caucasus without regard for its lack of formal relations with Armenia. For that reason, it appeared that Armenia needed a normalization of relations more than Turkey did. It was also clear that Turkey required something more substantial than Sarkisian's proposals to begin normalizing relations, a process that would have to include establishing a joint commission to evaluate historical issues, before it would agree to open the border.

Breakthrough Moment

The situation changed radically, however, after Russia launched large-scale military operations against Georgia on August 8, advancing far beyond the South Ossetian conflict zone. In the wake of Gul's visit to Yerevan, it is obvious that it was the crisis in Georgia, which demonstrated the vulnerability of the countries in the region, that was the deciding factor in this breakthrough in bilateral relations. For that reason, all the problems in Armenian-Turkish relations, including the dispute over the recognition of the 1915 genocide of Armenians and the deadlocked conflict over Nagorno-Karabakh, have now been relegated to the back burner.

Turkey was so concerned by the Russian military intervention in Georgia and by the advance of Russian forces into the southern and western regions of the country that in mid-August it dispatched Prime Minister Recep Tayyip Erdogan to Moscow to meet with Russian President Dmitry Medvedev. We can assume that the leaders discussed two issues that are crucial for Turkey. The first was the possibility that Moscow would recognize the independence of Nagorno-Karabakh. Ankara understood very well that Russia would not be content with simply establishing military control over South Ossetia, but would seek to substantiate that military victory by legal measures, such as recognizing South Ossetia as an independent state.

The second issue was Russia's stance toward the continued functioning of the oil and gas pipelines, and also the highways, that link Azerbaijan and Turkey via Georgia. That issue arose because Russia had engaged in maneuvers in western Georgia to secure control of the ports of Poti and Batumi and the strategic Gori-Poti highway and railway.

Without going into detail, we can say that the war led to the disruption of economic ties across the entire South Caucasus region. The ports of Poti and Batumi were bombed, some stretches of the Tbilisi-Batumi railroad were rendered unusable, and widespread damage was inflicted on Georgia's economic and energy infrastructure.

Armenia suffered serious economic damage because the territory of Georgia is the lifeline that connects it by trade and economic routes to Russia and Europe. According to Armenian government statistics, during the military phase of the Georgian conflict, Armenia's trade turnover fell by a factor of eight.

But Azerbaijan and Turkey also experienced difficulties. Exports via the Baku-Tbilisi-Ceyhan oil pipeline and the Baku-Tbilisi-Erzerum gas pipeline were temporarily halted because of the fighting. Almost all energy and transport projects linking Azerbaijan, Georgia, and Turkey were suspended, and today the Georgian economy is on the verge of collapse. In other words, it turns out that limiting its regional cooperation with Georgia and Azerbaijan could not shield Turkey from serious repercussions.

A Broken Link

It used to be difficult to envisage a situation in the South Caucasus in which Azerbaijan, Georgia, and Turkey did not constitute a self-sufficient system. But as soon as the Georgian link in the chain gave way, the entire system began to break down, and it became clear that in this emergency situation, Armenia could be indispensable. In fact, the August events in Georgia have demonstrated just how important it is to have alternative mechanisms for regional cooperation.

For example, if Armenia had not been excluded from the oil and gas pipelines built in the South Caucasus — if even one or two of those pipelines had transited Armenian territory — then the countries of the region could have exported oil and gas via Armenia even amid the Georgian crisis. Or it would have been possible to compensate at least partially for the disruption in Georgian rail traffic by rerouting trains via the railroad from Kars in eastern Turkey to Giumri in Armenia, and then to Tbilisi.

It is of paramount importance that the Turkish leadership, which was the first to realize just how serious the situation was, has come to understand all these problems. We can therefore expect serious and concrete new initiatives from them in the near future — first and foremost addressing the open-

Continued on page 4

Turkish Journalist Says Border Opening Unlikely Without 'Progress' on Karabakh

A Turkish journalist writing for one of the world's leading newsmagazines calls it unimaginable that any government in her country will reopen the land border with Armenia without "being able to report some progress on the Nagorno-Karabakh issue."

In an interview with RFE/RL Amberin Zaman, who is the Turkey correspondent for The Economist and wife of US Charge d'Affaires in Armenia Joseph Pennington, said that in taking that step Turkey would need to tell the Turkish public and Azerbaijan that "this is helping move forward the peace process in Nagorno-Karabakh."

"Because that's indeed why the border was closed in the first place," explains Zaman, who is also the columnist for the Turkish daily newspaper Taraf and had worked for such leading newspapers and media organizations as the Washington Post, the Los Angeles Times, the Voice of America, the Daily Telegraph, also covering as reporter the 1992-1994 war in Karabakh.

"But I think that the primary goal is to establish diplomatic ties and the fact that Armenia and Turkey will be talking officially and openly will certainly have an impact on helping serve Karabakh."

Turkey closed its border with Armenia in 1993 out of solidarity with its Turkic ally Azerbaijan that was suffering military defeats from ethnic Armenians fighting in Nagorno-Karabakh for independence from Baku.

The unresolved Armenian-Azerbaijani dispute and the Armenian campaign for international recognition of the 1915 mass killings of Armenians in the Ottoman Empire as genocide continue to be the main obstacles to the normalization of bilateral ties between the two neighboring states.

Still, Zaman points out the existing ties between Armenia and Turkey, including direct air links and the opportunity for Armenian ships to call at Turkish seaports. She says that unlike the opening of the whole land border, the reestablishment of the rail link does not appear that unimaginable given the recent war in Georgia.

"Turkey can say that it is reopening this rail in order to help send humanitarian supplies to help with the reconstruction of Georgia and indeed Azerbaijan too, because the disruption of rail links has had a very negative impact not only on Armenia, but also on Azerbaijan. So Turkey can step in and say it is doing it for regional peace. So that would not be unimaginable," Zaman says.

Amberin Zaman

"As for opening the land border, I don't see that happening in the immediate future. And I think there has to be some give on Karabakh before that happens."

Overall, the Turkish journalist believes that both Armenia and Turkey have every reason to be "extremely optimistic about the way things are going."

She describes the recent visit of the Turkish leader to Armenia as "a historical moment" in relations between the two countries.

"I believe that the visit went extremely smoothly. I had the opportunity to actually see both presidents during halftime. They seemed incredibly relaxed, very happy, they sounded extremely cordial and the messages that we heard after the match from both sides were extremely positive," Zaman says.

"There was a lot of risk taking on both sides," says Zaman, praising both leaders for "courageous decisions".

"I think it was an extremely courageous decision on the part of President Sarkisian to extend this hand of friendship. It was politically risky given the domestic political situation here [in Armenia]. And certainly [it was] quite risky for Abdullah Gul too, because he wasn't quite sure what he'd face in Armenia."

While acknowledging how important the genocide issue is viewed by Armenians, Zaman also thinks that "there will be so much else that will be discussed that people will stop focusing on this issue."

"It is because we haven't been talking that the conversation has been dominated by the genocide issue," she says.

"I think that Turkish people deep down know that some terrible things happened in their country to the Armenian people who were part of our country, who were sons of our soil, just as we are, and I think there is this recognition that it's time to heal the wounds of the past."

Massis Weekly on the Internet
www.massisweekly.com
Updated every Friday

www.HayastanInfo.net
Armenian-English-German
News . Information . Comments

Shushi's Stellar Performance At Yerevan's Opera House

By Karen Saraydarian-Arslanian

The Shushi Armenian Dance Ensemble of St. Vartan Cathedral, NY, recently celebrated its 15th anniversary this year, with the privilege of performing in two outstanding events in Yerevan. Shushi dancers, their families, and accompanying artists, a group exceeding 100 travelers, took a truly memorable, two-week long trip to Armenia, from the end of June to mid-July, 2008. In addition to the honor of performing to audiences in Armenia, the trip was vital in enhancing our youth's awareness of Armenia's historical, cultural and spiritual virtues.

Following considerable planning and numerous rehearsals, Shushi performed at the famed Opera House in Yerevan, on July 3, 2008, which proved to be a stellar event, primarily as a result of the tremendous efforts of the group's director and choreographer, Seta Paskalian-Kantardjian. This event would not be possible without the patronage of the "Hayastan" All Armenian Fund, to which Shushi is truly grateful. Also respectfully acknowledged for the success of the event are the professional staff of the Alexander Spendiaryan National Academic Opera & Ballet Theatre, and the moving compositions of Aram Khachaturian, Khachatour Avetisian, Ara Gevorgian and many others featured.

Along with the Shushi Ensemble, the performing cast members at this spectacular Opera House event were, from Los Angeles, artistic musical director Andranik Mouradian and popular vocalists Hermineh Amirian, Armen Hovanessyan, Anahit Ishkhanian, Hovig Krikorian, Sosie Mardirossian, and Salpi Mailian, from New York, Vagharshak Ohanyan, and from Yerevan, Leyla Saribekyan, and the Vahakn Drum Ensemble of Yerevan, directed by Araz Ortinyan. As a token of appreciation, as recognized by the Armenian Democratic Liberal Party (Ramgavar), Mr. Haroutiun Arakelian awarded Seta a gold medal, in an emotional moment at the conclusion of the performance.

On July 6, 2008, Shushi gratefully performed at the Nubarashen Army Base. The Nubarashen district of Yerevan, built by AGBU and named after AGBU founder Boghos Nubar, recently celebrated its 75th anniversary, and is rapidly evolving as a metropolitan area. At Nubarashen, Anahit Ishkhanian enthusiastically roused over one thousand soldiers, who joined in the dancing alongside Shushi. This moving, novel experience stirred renewed patriotism and ethnocentrism

in the hearts of the Shushi members, and others in attendance.

Highlights of Shushi's trip included a visit to Holy Etchmiadzin, where Shushi was graced with a private audience with His Holiness Karekin II, attendance to a performance at AGBU's Nork Children's Center, a tour of COAF-assisted villages of Kerakert and Lernagog, and a heartfelt visit to the Zadik Orphanage, where the members and the residing children gleefully interacted, and even danced together, in a loving union.

Shushi's all-encompassing trip also included a comprehensive tour to beautiful, historic monasteries at Khor Virap, Noravank, Tsaghkadzor, and Lake Sevan, the temple at Garni, and the Armenian Genocide Monument and Museum at Sartarabad. The group also toured Yerablur, the beautiful Three-Hills Memorial for the heroes of the Karabagh War, and Matenedaran. Following a visit to the beautiful rock-formed monastery at Geghart, Shushi attended a special concert organized by Hasmig Leyloyan, a renowned Kununist, who performed along with well-known singers, in a program dedicated to Shushi's 15th anniversary. The tour culminated with a visit to Tsitsernagaberd, where Shushi members solemnly encircled the eternal flame and laid flowers around it, in remembrance of the martyrs of the Armenian Genocide, and as an affirmation of our unwavering responsibility to uphold practices of our Armenian culture and Christian faith.

All facets of Shushi's visit to Armenia were truly memorable. Together with their families, Shushi members enjoyed the beauty of Armenia and fellowship with local Armenians, proving to unify our ties to our past and present Armenia, and affirm our shared loved for our heritage.

As the new season for Shushi begins September 8, 2008, plans for the 2008-2009 season include Shushi's special program dedicated to the 40th Anniversary of the Diocese, on October 12, 2008, and a long-awaited trip on the Armenian Heritage Cruise, January 11-18, 2009, where Shushi will give a spectacular performance for Armenians all over the world, in the Caribbean.

Turkish President Abdullah Gul

Continued from page 1

and cooperation grouping in the region. The so-called Caucasus Security and Stability Platform would comprise Turkey, Russia and the three South Caucasus states.

"The most important issue in the Caucasus is the Karabakh issue. My visit to Yerevan may contribute to the resolution of this problem," he said.

Still, the Turkish leader made clear he and Sarkisian avoided discussing the two main obstacles to the normalization of bilateral ties: the unresolved Armenian-Azerbaijani dispute and the Armenian campaign for international recognition of the 1915 Armenian genocide in the Ottoman Empire. "He did not mention or even hint at the so-called genocide claims," Gul said of Sarkisian.

The Turkish daily "Hurriyet" claimed on Monday that Foreign Ministers of the two contries Babacan and Nalbandian reached agreement on the establishment of diplomatic relations between Armenia and Turkey and the opening of their border. Citing unnamed Turkish diplomats, the paper also said Gul and Sarkisian agreed to "speed up efforts" to form two commissions tasked with looking into the Armenian massacres and dealing with economic issues of mutual interest.

Turkish President Says Ankara 'Making A Move' In Caucasus

In an interview with RFE/RL's Azerbaijani Service, Turkish President Abdullah Gul said that Turkey is "making a move" in the Caucasus and that his recent trip to Yerevan will "serve stability in the region."

Gul told RFE/RL that he reaffirmed his support for the peace process between Azerbaijan and Armenia, but said that the Minsk Group, a body created by the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) to foster a peaceful resolution of the conflict, has "failed to achieve important results."

"Now, in the Caucasus, the stones have been moved and we are also making an effort and we are making our move. If the move brings results then we will all be happy," Gul said.

Turkey has recently boosted its regional profile, preaching a message of stability in the Caucasus. President Gul has announced plans to create a Caucasus Stability and Cooperation Pact that would include the three South Caucasus countries plus two regional heavyweights, Turkey and Russia.

In the interview, Gul emphasized how Nagorno-Karabakh is not just a bilateral issue between Armenia and Azerbaijan, but affects the whole region.

"Peace and stability is in the interest of everyone and to have that we have to resolve problems. But to resolve the problems we have to have discussion and dialogue," Gul said.

Gul also said that if there is peace and stability in the Caucasus, then all issues related to energy could be resolved automatically.

He reaffirmed his support for the Western-backed Baku-Tbilisi-Ceyhan (BTC) pipeline, the flow of which was disrupted by last month's war between Russia and Georgia.

But he also said that Turkey has plans to "bring Russian gas through Turkish territory to the world market." "There will be a time when the current existing routes are not enough," he said.

Could Turkey Abandon Preconditions For Relations With Armenia?

Continued from page 3

ing of the Armenian-Turkish border and the establishment of formal diplomatic relations. In that context, it is worth pointing out that Abdullah Gul's visit to Yerevan was primarily political, and the soccer match between the Armenian and Turkish teams was of secondary significance, even though it served as a perfect pretext for the two leaders to meet.

It's a shame that the Armenian-Turkish border was not opened even temporarily to allow Turkish soccer fans to travel to the game. But just the fact that a Turkish president has visited Armenia constitutes a serious breakthrough in Armenian-Turkish relations — not just from a political perspective, but also from a psychological one.

Even a few days ago, it would have been difficult to imagine the president of a country hostile to Armenia traveling to Yerevan. There is no doubt that this visit will help to surmount the huge psychological barrier of mutual distrust and tension that exists between the Armenian and Turkish peoples. The visit will also contribute to the creation of a new atmosphere of good neighborly relations.

It is likely that the Armenian-Turkish border will be opened in the wake of Gul's visit. This would serve as a major stimulus for more active trade and economic cooperation between the two countries, and for including Armenia in regional transport and energy projects. In the long term, it would contribute to Armenia's reorientation toward the West and integration into the European Union and NATO.

Gul's visit will also almost certainly lead to a reexamination of Turkey's relations with Armenia. It is possible that Turkey will very soon abandon its preconditions for normalizing relations. Yerevan has also clearly affirmed its readiness to establish diplomatic ties without preconditions. The situation that has arisen in the South Caucasus requires decisive actions from the leaders of both states.

Stepan Grigoryan is chairman of the board of the Analytical Center for Globalization and Regional Cooperation in Yerevan.

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

ԱՐԹՕ ԹՈՒՆՉՊՈՅԱՃԵԱՆ ԵԶԱԿԻ ԵՒ ԱՆՍՈՎՈՐ ԵՐԱԺԻՇՏԸ

ԱՆԳԻՆԷ ՔԷՇԻՇԵԱՆ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Շաբաթներով հեռատեսիլի կայանները ներկայացուցին Արթօ Թունչպոյաճեանի եւ իր հայկական Ռազմածովային (Navy Band) նուագախումբի համերգի շոնթալից ծանուցումները, կազմակերպութեամբ «Artists For Kids» բարեսիրական նուիրուած ընկերակցութեան:

Արթօ Թունչպոյաճեանի անուան անծանօթ չէի, ոչ ալ լսած էի «ծովէ զրկուած» Հայաստանի նուագախումբի մասին: Ներողութիւն... թերեւս տգիտութիւն էր, բայց խոստովանիմ որ ճազային աղմկալի երաժշտութեան բարեկամ չըլլալուս, զաւակներուս հետ ալ յաճախ տարակարծիքի մէջ եմ: Արդեօ՞ք յետամնաց եմ... «Generation gap» կ՚ըսեն շատերը:

Եղբօրս՝ Օննիկին եւ Քրիսթինին հրաւէրը չի կրցայ մերժել եւ Օգոստոս 15-ին ներկայ եղայ, երկար սպասուած ինծի անծանօթ այս համերգին Music Center «Walt Disney» նշանաւոր արդիական գեղեցիկ համերգասրահ:

Ճազային համերգները հազուադէպ են մեր գաղութէն ներս, որ շատ ալ տարօրինակ չէ:

Խրախուսիչ էր տեսնել հոծ թուով երիտասարդներ, նոյնպէս միջին տարիքի աւանդապաշտ, վերապահ ներկաներ, որոնց սրտերը գրաւեցին երաժիշտները, արժանանալով խելահեղ ընդունելութեան խանդավառ երկարատեւ ծափեր խլելով:

Ահա երգին ուժը: Անոնք յաջողած էին հայ ժողովրդական երգը բարձրացնել միջազգային մակարդակի եւ ճանաչման, նոյնիսկ ինձ նման թերահաւատներու զգացումները ջերմացնել:

Նորի ծարաւ, անհանգիստ արդի երիտասարդութիւնը միշտ նորոգուող ժանր մը կ՚ուզէ ունենալ, որ ենթակայ է համաշխարհային չափանիշներու, քիչով չի բաւարարուի եւ իր կեանքի երաժշտութիւնը կ՚ուզէ: Աւանդապահ ժողովուդ ենք, բայց փոխուած է ժամանակը, մարդիկը եւ Ազգային խառնուածքը: Սերունդներու փոփոխութեան հետ միասին փոփոխութիւններ եղած են երգի, պարի եւ նաեւ ընկալման ճաշակի եւ մօտեցումի մէջ: Կարելի է ժամանակի հետ քալել եւ միջազգային բարձրունքներու հասնիլ, եթէ անոնք ըլլան ինքնատիպ, ազգային եւ ժողովուրդին հարազատ, գրուած արհեստավարժ մակարդակով: Ինչո՞ւ մեր «Քոչարին», «Շալախօն», համաշխարհային շուկայ չմտցնել որ ամբողջ աշխարհը պարէ, ինչպէս Յունական «Սիրտաքին» կամ հրէական «Հականավիլլան»:

20-րդ դարու երաժշտական մշակոյթի նորագոյն երեւոյթներու մէջ, ճազը նշանակելի տեղ գրաւած է: Ամերիկեան ֆոլքլորէն սկիզբ առնելով, զարգացած որպէս մասնագիտական երաժշտական ստեղծագործութեան տեսակ եւ տարածուած է ամբողջ աշխարհը:

Հայաստան որպէս մշակոյթի ֆոլքլորի հարուստ պատմութիւն ունեցող ժողովուրդ, շուտով ընդունած եւ զարգացուցած է այդ ժանրը: 1938-ին 70 տարիներ առաջ առաջին ճազ նուագախումբի հիմնադիրն ու ղեկավարը եղած է Արտեմի Այվազեանը: Ժառանգորդը դարձած է Կոստանդին Օրբէլեանը, Առնօ Բաբաջանեանը, Արա Գէորգեանը եւ շատ ուրիշներ ժամանակակից ռիթմերով հարստացուցած են:

Ճազ էստրատային երաժշտութիւնը

Բազմատաղանդ Արթօ Թունչպոյճեան Թուրքիա ծնած երկար տարիներէ ի վեր բնակութիւն հաստատած Ամերիկա յաճախ Հայաստան այցելելով, հիացած Երեւանի յայտնի ճազային երաժիշտներով, խանդավառուած համարձակութիւն ունեցած է հաւաքելու տասնեակ մը ընտիր երաժիշտներ եւ կազմել նուագախումբը: Ինքնավստահ եւ խիզախ ըլլալու է որ հայրենի հարուստ ճազի վարպետներ չեն յաջողած նոյնը ընել: 12 հոգիէ բաղկացած բարձր մակարդակի արհեստավարժ երաժիշտնե-

Շար.ը էջ 18

«ՊԵՌՆԱՐՏԱ ԱԼՊԱՅԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆԸ» ԲԵՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀՈԳԵՀԱՃ ԱՌԻԹ ՄԸ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱՒ ԹԱՏԵՐԱՍԷՐ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

Ա. ՎԱՆԱՏՈՒՐ

«Միջազգային Ծնողական Ընկերակցութեան» նախաձեռնութեամբ, Փասատինայի ՀԲԸՄ-ի «Արտաւազդ» թատերասրահի մէջ յաջորդական երկու օրեր, Ուրբաթ 5 եւ Շաբաթ 6 Սեպտեմբեր 2008-ին, տեղի ունեցաւ անգլերէն լեզուով թատերական երեկոյթ մը, նուիրուած սպանական թատերգութեան:

1937-ական թուականներու բռնակալ Ֆրանքոյի Սպանիոյ ընկերա-ընտանեկան կեանքը յուզող թատերգութիւն մըն է սպանացի թատերագիր Ֆրետէրիքօ Կարսիա Լորքայի «Պեռնարտա Ալպայի Բնակարանը» գործը, որուն շօշափած նիւթը մեր ներկայ ժամանակներուն համար թէեւ ժամանցուած, այնուհանդերձ, շահագրգռութեամբ ընդունուեցաւ հանդիսատեսներուն կողմէ:

Բնաւ բեմահարթակ չի բարձրացող Բեբէ «էլ Ռոմանոյի»ի սիրահարած սիրոյ կարօտ իր հինգ դուստրերուն վրայ ամբողջական հակակշիռ, հսկողութիւն եւ բռնութիւն կիրարկող մայր մըն է կեդրոնական դէմքը. Պեռնարտան: Ան կ՚արգիլէ անոնց ընկերային յարաբերութիւն մշակել դուրսի աշխարհին հետ: Միեւնոյն տան մէջ կ՚ապրէին խելագարած 80 ամեայ մեծ մայր մը, որ կը տառապէր պզտիկ մ՚ունենալու մարմաջէ: Տան մէջ կը տիրէր բռնակալ ու այլ տղոց ծանօթանալու առիթ չի տրուելուն, նոյն տղան սիրած ըլլալու պատճառաւ ծնած անդարմանելի նախանձը քոյրերու միջեւ: Անշնչելի վիճակ մը ստեղծուած էր ընտանիքէն ներս: Անշուշտ նախատեսելի կրնար ըլլալ, թէ ինչ բնոյթի աւարտ մը կրնար ունենալ պատմութիւնը, եթէ ոչ՝ իր ազատութիւնը ընտրած ու իր սիրած տղուն հետ փախչիլ որոշած երիտասարդազոյն աղջկան, Անկուսթրիասի անձնասպանութիւնը:

Իր այժմէականութիւնը կորսնցուցած նիւթով այս բեմադրութեան մէջ ուշագրաւը, խանդավառիչը, հպարտացուցիչը, անտարակոյս, ՀԲԸՄ-ի Մարի Մանուկեան-Տէմիրճեան վարժարանի սիրողական դերակատար ուսանողուհիներու կատարողութիւնն էր, սահուն, համոզիչ եւ անմիջական:

80-ամեայ մեծմօր Մարիա Ժոզֆայի դերով Ժանէթ Պագալեան միշտ ցնցումի տակ պահեց սրահը:

Սպասուհի Պլանքայի դերին մէջ Ժասմին Թէրզեան լաւապէս մարմնաւորեց տանտիրուհի Պեռնարտայի վերջերս մահացած ամուսնոյն հետ մտերմական կապեր ունեցած սպասուհիի դերը:

Ուշագրաւ էր երկար ժամանակ տան փորձառու սպասուհին եղած Պոնսիայի կերպարը, զոր մարմնաւորեց Նատին Պետրոսեան: Յատկանշական էին իր դէմքի արտայայտչական գիծերը, միմիքն ու համարձակութիւնը:

Լոռէնա Տիլանեան՝ Ամելիայի, Նիքի Պապեան՝ Մարթիրիոյի, Էլտա Պուլղուրճեան՝ Մակտալենայի, Գոլէթ Թորունեան՝ Օկուստիասի եւ Ալեքսանտրա Ակիշեան՝ Բրոտանսիայի դերերով, լաւագոյնս տիրապետած ըլլալով իրենց դերերուն, թատերախաղի նիւթին, լաւագոյնս մեկնաբանեցին իրենց մարմնաւորած հերոսները, հանդիսականները պահելով հեւքի մէջ, զոր իր գագաթնակէտին հասցուց քոյրերուն մէջ կրտսերագոյնը եւ ըմբոստը, Թալիա Թանթէլեան՝ Ատէլայի դերով:

Առանձնայատուկ ուշադրութիւն գրաւեց 60-ամեայ այրին, Պեռնարտա Ալպան, զոր կը մարմնաւորէր Մէյրի Ռաշոյեան: Մէյրին ներքնապէս տխուր բայց արտաքնապէս բռնակալ հինգ դուստրերու մայր մը, որ միշտ մնաց իր մարմնաւորած ֆաշիստական Սպանիոյ բռնակալ ընկերային կաղապարին մէջ, մինչեւ Ակէլայի անձնասպանութիւնը, որ զգետնեց զինք:

Այլապէս յուզական ձայն ու կիթառով լրիւ խաղարկութեան իր զուգակցութիւնը կը բերէր հանրածանօթ երգչուհի ու դերասանուհի՝ Ռաշէլ Բալմըրը:

Անշուշտ, առանձնապէս մեր գնահատանքին ու շնորհաւորութիւններուն արժանի յաղթական աշխատանք կը նկատենք Բեմադրիչ Ատրիան Ալվարէզի ներկայ բեմադրութիւնը: Իւրայատուկ ներդրում մը, որ կը նպատակադրէ զարկ տալ մասնագիտական բեմա-

Շար.ը էջ 18

ՏԵՍԷ՛Ք՝
ԵԹԷ
BANKRUPTCY-Ի
ՕՐԷՆՔՆԵՐԸ
Կ՚ՕԳՆԵՆ ՁԵԶԻ,
ՁԱՆԳԱՀԱՐԷՔ

JANSEZIAN LAW FIRM, PC

If you're facing overwhelming debts, bankruptcy laws may eliminate all your debts permanently!

225 South Lake Avenue, Third Floor, Pasadena, California 91101

Call Now for a FREE Consultation: 626-432-7209

Nazareth V. Jansezian, Esq.

ԳՐԱԿԱՆ

ՆՇԱՆՏՈՒՔ, ԿՕՇԻԿ ԵՒԱՅԼՆ...

ԳԷՈՐԳ ՊԵՏԻԿԵԱՆ

Ընկերոջս աղջկան, մեծ առագաստանաւու մը վրայ կատարուելիք նշանտուքին հրաւէրը, պատճառ դարձաւ որ դարձեալ ծովափ այցելենք:

Օր առաջ համացանցի կայքէն տեղեկացած ու տպած էի ճամբուն ուղղութիւնն ու բացատրութիւնը՝ «ընդամէնը քառասուն մղոն» կամ՝ եօթանասուն վայրկեան հեռաւորութիւն:

Միայն Քալիֆորնիա ապրողը գիտէ, թէ ինչ կը նշանակէ «ընդամէնը քառասուն մղոն» կամ «եօթանասուն վայրկեան» բացատրութիւնը:

Հետզհետէ խճողուող «ֆրիվէյները» պատճառ պիտի դառնային, որ մարդիկ յատկապէս քալիֆորնիաբնակներ, օդակայան իրենց մեկնումին համար նոյնիսկ եւ կամ ալ իրենց հեռաւոր վայր մը այցելութեան համար ժամանակէն երկու երբեմն նոյնիսկ երեք ժամեր առաջ ճամբայ իյնային:

Միայն Աստուած գիտէ, թէ տասը-քսան տարիներ ետք, այս նահանգը բնակող ազգականներ, ինչպէս զիրար պիտի տեսնէին կամ ալ տարին քանի անգամներ իրարու պիտի հանդիպէին: Ուխտագնացութեան պէս բան մը պիտի ըլլար երեսուն-քառասուն մղոն հեռու ապրող ազգականի մը այցելութիւն տալը:

Այդ օր մենք ալ էրիկ-կնիկ, իբրեւ պարտաճանաչ ու հնազանդ տեղացիներ, անաղմուկ եւ յատկապէս առանց վիճաբանելու, անձայն երկար բարակ պատրաստուելէ ետք, շաբաթ օրով նշանակեալ վայրը ճամբայ ինկանք:

Քարափ չորս, ժամը 8ին: Այս էր նշանտուքի վայրն ու որոշուած ժամը:

Կինս քանի մը անգամներ զգուշացուց զիս, ըսելով թէ այս ժամուն շատ հաւանաբար ոստիկանները կատուներու նման պահուըտած կ'ըլլային, ուստի աւելի լաւ պիտի ըլլար զգոյշ քշել, որ մեր քիթէն բերնէն չգար այս նշանտուքը:

Իրաւունք ունէր: Քանի մը անգամ պատահած էր, որ այսպէս արագավազ վիճակիս մէջ, ոստիկաններէն բռնուած էի եւ ոչ միայն նիւթական պատիժ-թիքէթ կերած, այլ անձնապէս քիթէս բերնէս եկած էր, որովհետեւ կնոջս «քեզի հազար անգամ ըսած եմ» նախադասութիւնը, տասը հազար անգամ ստիպուած էի լսել:

Ճամբու ընթացքին երկուքս սիրալիր քանի մը նախադասութիւններ միայն փոխանակեցինք ու այս ձեւով փորձեցինք պատկերացնել, թէ նաւուն կամ առագաստանաւուն վրայ կազմակերպուած սա նշանտուքին առաւելութիւնն ու տարբերութիւնը ինչ պիտի ըլլար սովորական սրահներէն:

Հետաքրքրական ըլլալու էր: Խորքին մէջ պարզ սրահի մը փոխարէն նաւուն տախտակամածը պիտի օգտագործուէր: Ուրիշ ոչինչ: Բայց ինծի ինչ, մարդիկ կը սիրեն ճոխութիւնն ու երեւնալը... մտովի ես զիս կը համոզէի: Հոս Ամերիկա է:

Հասանք քարափ, ծովափ, ովկիանափ կամ ովկիանոսափ, ինչ կ'ուզէքըսէք, ճշդուած ժամանակէն մէկ ժամ առաջ:

Դէպի առագաստանաւ տանող ճամբուն դուռը տակաւին չէր բացուած:

Աչքը սիրես այս Ամերիկայի, մտովի կ'սէի, ամէն բան գրուած է:

Նաւ մուտք ժամը 7:45ին:

Սա կը նշանակէ թէ ժամանակէն ճիշդ քառորդ ժամ առաջ միայն կը բանան կամրջակը ու ներս կ'առնեն հիւրերը:

Ուրեմն սա հաշուով ունէինք մօտաւորապէս ժամ մը պարապելու:

Որոշեցինք քիչ մը մաքուր օդ ծծել: Շատոնց է, որ այս կողմերը չէինք եկած: Տարիներ առաջ, եթէ Կիրակի օրով ժողով կամ ձեռնարկ չունենայի, մանչերուս հետ այս շրջանը կու գայինք ընտանեօք, իբրեւ կիրանօրեայ պտոյտ:

Երկուքով իրարու երես նայեցանք: Կարծեմ երկուքս ալ միաժամանակ յիշեցինք այդ պահերը, հաճելի ու երանելի ժամանցները: Հիմա որ պզտիկները իրենց մեծնալուն ու ամուսնացած ըլլալնուն համար մեր մօտը չեն, այդ պահերուն ան ուշութեան կարօտը կը հանէր մեզի անզգալաբար:

Ինչ ընենք, այս էր կեանքի օրէնքը:

***

Ուրիշներու նման, մենք ալ քարափի կից բացուող շուկան մտանք:

Նախ «պըրկըր քինկ»ին հանդիպեցանք, որուն տարիներ առաջ իբրեւ յաճախորդ ծանօթ էինք: Անոր աջ կողմը կօշիկի նորաբաց հսկայ խանութ մը կար, իսկ անոր կողքին պաղպաղակի լուսաւոր վաճառատուն մը, իսկ դիմացնիս՝ հսկայ ծովն էր իր ալիքներու աղմուկով:

Ասկէ անդին չկրցայ անցնիլ, որովհետեւ հրահանգը այդպէս էր:

- Քալէ մէկ մը ներս մտնենք, թերեւս քեզի յարմար կօշիկ մը կը գտնենք, ըսելով կինս թեւէս ամուր քաշած էր ու առանց նոյնիսկ ինձմէ պատասխան մը ստանալու արդէն քայլերնիս դէպի հոն՝ այդ նորաբաց կօշիկի վաճառատունը առաջնորդած:

- Կնի՛կ, ըսի, այսօր կօշիկ գնելուվ ժամանակը չէ, քալէ շարունակենք մեր ճամբան, նայինք ուրիշ ինչեր կան, յետոյ կը դառնանք եւ նաւ կը բարձրանանք:

- Հոգ չէ, հոգ չէ, - կրկնեց քանի մը անգամ, նոյնիսկ զիս մտիկ չընելով եւ յատկապէս ձայնին մէջ հրամայական շեշտ մը աւելցնելով:

- Նաւը մօտ է... մեզի կրնայ սպասել, դուն պէ՛տք ունիս նոր կօշիկի:

Հակաճառելու առիթն ալ չտրուեցաւ: Արդէն խանութը մտած էինք:

Աստուած իմ, գիտցած պաղարս: Թերեւս յիսուն, նոյնիսկ հարիւր յաճախորդներ լեցուցած էին կօշիկի այս մեծ խանութը:

- Դուն այս կողմէս գնա, ես միւս... նայինք ինչ կը գտնենք:

Գիտէի որ Շաբաթ օրով շուկայ երթալը իսկապէս խենթութիւն էր, սակայն մոռցած էի թէ կնոջ հետ եւ Շաբաթ օրով... անձնապանութիւն...:

Հապա հոս, մարդիկ պատառ մը հացին վրայ այսպէս չէին թափուեր: Կօշիկ կը գատեն: Կը չափեն: Ձեն հանիր: Ուրիշը կը վերցնեն: Նախկինը եղած տեղը կը ձգեն: Շատեր մէկ ոտքի վրայ ցատկելով կը վազեն պաշտօնեային ետեւէն:

Բաւական ատեն այսպէս չորս կողմս դիտելով զբաղուած էիր, երբ յանկարծ կինս յիշեցուց, թէ մենք հոս դիտելու չենք եկած:

- Հայտէ՛ բան մը գտիր, առնենք ելլենք... եթէ չես կրնար... ես կը բերեմ...:

Իսկապէս, քանի մը վայրկեաններ, կինս երկու-երեք զոյգ կօշիկներ շալկած բերաւ ու դիմացս թափեց:

- Հանէ՛ նայիմ աջ ոտքդ: Կարծես հինգ տարեկան երեխայ ըլլայի ու մայրս զիս նոր կօշիկ գնելու համար վաճառատուն մը բերած ըլլար:

- Կնիկ, եթէ այսպէս շարունակես, հիմա պիտի կարծեն որ դուն հոս կ'աշխատիս, - ըսի կամաց մը՝ կատակելով:

- Հոգ մի ըներ, ամէն մարդ նոյն ձեւով կը գատէ, դուն չափելուդ նայիր:

Հնազանդեցայ եւ սկսայ մէկ կօշիկը ձգելով ուրիշ մը փորձել:

Այս մէկը նեղ էր: Ասոր գոյնը բաց էր: Ասիկա տարիքիս յարմար չէր: Ու այս եւ նման պատրուակներով փորձեցի ժամանակ շահիլ եւ կօշիկ գնելու պատմութենէն միանգամ ընդմիշտ ազատիլ:

Կիները ճարպիկ կ'ըլլան որովհետեւ չես գիտեր, ինչպէս կրնան շուտով իրենց ամուսիներուն միտքը կարդալ:

Յանկարծ դուրսէն նաւուն սուլոցը լսուեցաւ:

- Քալէ կնիկ, ուրիշ օր կու գանք:

- Խենթ ես, ինչ ես, ուրիշ օր կամ ուրիշ տեղ ասանկ աժան գինով կօշիկ չես կրնար գտնել, արագ ըրէ եւ Աստուած կը սիրես, հաճիս մի՛ չոճուխնար:

- Քալէ՛, ըսի, հիմա նաւը պիտի փախցնենք:

- Որո՞ւ կը խաբես: Նաւը հոս է, դուն կօշիկդ փորձելուդ նայիր, - ըսաւ աւելի ջղայնի քան երբեք:

Զգացի որ քրտնած էի: Կօշիկ հանէ, կօշիկ հագիր, ծռիր, ելիր, ինծի համար քիչ մը շատ մարզանք էր: Միւս կողմէ, տեսայ թէ խանութը արդէն կամաց կամաց սկսած էր պարպուիլ:

Քիչ մը անհանգիստ զգացի:

Մենք նշանտուքի եկած էինք, սա կօշիկ գնելու պատմութիւնը ուրկէ բուսաւ: Կարծես Աստուծոյ օրը վերջացած ըլլար:

Զգացի որ մտովի ինքզինքիս հետ կը խօսէի: Յանկարծ ջղայնացած պոռթկացի:

- Ձեմ ուզեր, ես կօշիկ պիտի չգնեմ. ըսի ձայնիս տալով շուրջինները ուշադրութիւնը հրաւիրելու չափ բարձրութիւն:

Բարի բախտս, վաճառատան պաշտօնեաներէն մէկը բարձրախօսով յանկարծ յայտարարեց, թէ հինգ վայրկեանէն խանութը պիտի փակուէր եւ գնորդներէն կը խնդրէր իրենց գտած կօշիկները յառաջամաս բերէին...:

Ուզածս այս մէկն էր: Հանեցի նոր կօշիկը ու խենթի պէս սկսայ իմ կօշիկս փնտռել:

- Ալ կը բաւէ, ըսի բարձրաձայն, երթանք, ես կօշիկ մօշիկ չեմ ուզեր:

- Լա՛ւ, - ըսաւ կինս, հաստատպէս համոզուած եւ յատկապէս տեսնելով քրտնած ու տաղնապած վիճակս. - հագի՛ր կօշիկդ, ելլենք, արդէն քեզի խէր չի վայելէր:

- Խէր-մէր չկայ, կօշիկս տո՛ւր, - ըսի, քիչ մը աւելի բարկացած:

- Կօշիկդ մօտդ է, - ըսաւ կինս արագ մը:

- Ո՞ւր է, չկայ:

Իրապէս կօշիկս չկար: Աջ կօշիկս շոգիացած էր կարծես: Ձկար:

Ու հիմա ալ սկսաւ նոր հարցաքննութեան մը բաժինը:

- Վերջին անգամ ո՞ւր հանած էիր... ի՞նչ տեսակ մարդ ես, որ կօշիկիդ տեղը չես յիշեր... չորս կողմդ լաւ նայիր...:

Կնոջս ձայնին կողքին, դարձեալ լսուեցաւ պաշտօնեային յիշեցումը, թէ խանութը փակելու պահը

Շար.ը էջ 17

ՍՏԱՑՈՒԱԾ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԱՐԵԻ ՀԱԼԷՊ

ԳԷՈՐԳ ՊԵՏԻԿԵԱՆ

Գրական-ստեղծագործական շրջանակներէ ներս ծանօթ անուն է Գէորգ Պետիկեան, որուն, հինգերորդ հատորը կը կազմէ «Բարեւ Հալէպ»ը: Նախորդ հրատարակութիւնները կը կազմեն «Մայթերու Անցորդը» (1997), (Անգոյն Տերեւներ» (2001), թատերգութիւն մը «Փոթորիկ Գաւաթ մը Ջուրին մէջ» (2001) եւ «Գրադարանս» (2004):

«Բարեւ Հալէպ» գիրքը կը բաղկանայ 2007 էջերէ: Ունի մաքուր եւ խնամուած տպագրութիւն, կողքի խորհրդանշական տպաւորիչ մտայղացումով մը, ուր ի սկիզբ բանէ արտայայտութիւն կը գտնեն հեղինակին ապրումներն ու մտորումները: Հեղինակը իր գործը կը նուիրէ իր մեծ եղբօր՝ Դաւիթ-Ռաֆֆի Պետիկեանին, որուն յիշատակին ձօնած է «Մեր Դաւիթը եւ Ձեր Ռաֆֆին» իր յուզական պատմուածքներէն մին (65):

Քսանը երկու պատմուածքներէ եւ երեք բանաստեղծութիւններէ բաղկացող ներկայ գրքի մէջ հեղինակը իւրայատուկ ոճ ու ջերմ յուշապատումներով, բաց, եւ տակաւ պոռթկուն սրտով կը պաստառէ միշտ զինք հրապուրող իր մանկա-պատանեկան եւ երիտասարդական կեանքը: Նաեւ, ան պոռթկումով կ'ուրուագծէ տակաւ իր կեանքը թունաւորող Ամերիկահայ գաղութէն ներս տիրական դարձած այլասերող պայմանները, հայ մնալու դժուարութիւնները, մեր գաղութի բարքերը: Կ'անդրադառնայ հայրենասիրական ապրումներու մասին: Ի շարս այլոց, առանձնակի հաճութեամբ կարդացուող պատմուածքներ են թոռնիկին ձօնուած «Վանա»ն (58), այլաբանական բնոյթով գրուած «Կրակը» (71), տակաւ այլասերող մեր հայեցի գոյութեան պահպանման դժխեմ կեանքը նկարագրող «Իրականութիւնը» (76), հայրենասիրութեան իրաւ արմատներու դուռը թակող «Անուշս Ծախում եմ»ը (86), զիրար սիրող սրտերու յաւերժութիւնը երկնող «Անմեղ Գողերը» (95), տեղական փառքերը ձաղկող «Նշանտուք, Կօշիկ Եւայլն»ը (103):

Ողջունելի է Գէորգ Պետիկեանի ներկայ երկունքը:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

«ԿԵԱՆՔԻ ՅՈՒՇԵՐ»Ի ՇԱՐՔԻՑ

ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՒ. ՔՀՆՑ. Տ. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ-ԲԱԼԱՑԵԱՆ

ԻՄ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ ՂԱԶՈՒԻՆ

Ղազուին ժամանեցի հոգեւոր հովիւ՝ Տ. Եղնիկ Քհնյ. Սվաճեանի վախճանումով, մէկ-երկու տարի Ղազուինը զրկուած էր հոգեւոր հովուից: 1933 թուի Յունիս 18-ի թուակիր նամակով Ղազուինի եկեղեցական վարչութիւնը խնդրել էր Մելիք Թանգեան Սրբազանից, մի քահանայ ուղարկել Ղազուին: Այդ նամակում ինձ էր նկատի առնուած: Ստացուեց նաեւ երկրորդ նամակ հրաւէրը, որին յաջորդեց մի հեռագիր: Դա Յուլիս 19-ին էր: Սրբազան հայրը ինձ իր մօտ կանչելով կարդաց Ղազուինի ազգային մարմնի նամակները, հեռագիրը, ապա մի քանի խրատական խօսքեր ասելուց եւ ցուցումունքներ տալուց յետոյ, կարգադրեց անմիջապէս ճանապարհուել: Յուլիս 20-ին, մարդատար մի մեքենայով ճանապարհուեցի, յաջորդ օրուայ երեկոյեան հասայ Ղազուին եւ իջեւանեցի եկեղեցւոյ երէցփոխ՝ Սեդրակ Բարսեղեանի հիւրանոցում, որն այն ժամանակ ամենից շքեղն էր Ղազուինում: Ի դէպ յիշեմ որ Սեդրակ Բարսեղեանը եւ իր տիկինը բարեպաշտուհի Եղիսաբեթը, հէնց իմ ժամանման օրից, ծնողական անխառն գուրգուրանքով եւ հոգատարութեամբ էին լեցուած իմ նկատմամբ եւ այդպէս շարունակուեց մինչեւ իրենց մահը: Հիւրանոցում յաջորդ օրը ինձ այցելութեան եկան ազգային մարմնի անդամներից՝ Սողոմոն Դաւթեանը, Արսէն Մինասեանը, ուսուցիչ՝ Զօրա Բժշկեանը եւ ուրիշներ: Յուլիս 28-ին, Ղազուին ժամանեց Տ. Վահրամ քահանան Նոր Ջուղայից: Պարզուեց որ ամիսներ առաջ Ղազուինի եկեղեցւոյ վարչութիւնը մի նամակով Իրանա-Հնդկաստանի թեմից խնդրել էր մի քահանայ ուղարկել Ղազուին: Այդ նամակը անպատասխան մնալով, վարչութիւնը դիմել էր Ատրպատականի թեմին: Անյարմար կացութիւն էր ստեղծուել: Խորհրդակցական ժողով գումարուեց, մտքերի երկար փոխանակութիւնից յետոյ, ժողովը որոշեց ինձ պահել որպէս ծխատէր քահանայ, իսկ Տ. Վահրամին երթ ու դարձի լրիւ ծախսը վճարուեց, ու Տէր հայը վերադարձաւ Նոր Ջուղա: Ազգային մարմնի Օգոստոս 14-ին կայացած նիստին, սիրայօժար կերպով յանձն առայ հայոց դպրոցում կրօն պարապել անվճար կերպով: Դպրոցի պատշգամբի անկիւնում կախուած էին երկու հին ու կոտրուած զանգակներ, որոնք հնչում էին երկար տարիների հաւատարիմ ժամկոչ՝ Նշան Սաֆարեանի միջոցով: Իսկ դպրոցի երկու միացուած դասարաններ ծառայում էին որպէս աղօթատեղի: Անշուք եւ խոնաւ սենեակներ էին դրանք: Այդ խղճալի վիճակը ինձ վիշտ էր պատճառում: Ուստի հրաւիրեցի եկեղեցու բազմամեայ աւագ սարկաւագ Աբգար Միրզայեանին, հաւատացեալ տիկնայք Ծաղիկ Կարապետեանին եւ Թագուհի Հախնապանդեանին, եւ առաջարկեցի հանգանակութիւն կատարել ի նպաստ աղօթատեղիի բարեզարդման: Հանգանակուած գումարով նախ առաստաղը տախտակապատուեց, ապա մի մեծ գորգ գնուեց: Տաճարը փոփոխութեան ենթարկուեց, նոր տախտակներով: Հին վարագոյները փոխուեցին, ու աղօթատունը մասամբ պատշաճ կերպարանք ստացաւ: Առաւօտ եւ երեկոյ, որոշեալ ժամին, հնչում էին եկեղեցու զանգակները, եւ կատարւում էր ժամերգութիւն:

ԸՆՏԱՆԻՔԻՍ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

Ուրմի մեկնելուց յետոյ, ես հնարաւորութիւն չունեցայ վերջին անգամ տեսնելու զաւակներիս: Ուստի նամակներով, խնդրում էի Մելիք Թանգեան Սրբազանից, որ միջոցներ ձեռք առնի ընտանիքս Ղազուին փոխադրելու համար: Փոխադրական միջոցների պակասի պատճառով, բաւական երկար տեւեց ընտանիքիս ժամանումը: 1933 թուի Հոկտեմբեր 30-ին, կինս՝ տիրուհի Աղաւնին, չորս զաւակներիս հետ Ղազուին ժամանեց: Տեղաւորուեցինք Բուլաղի թաղում վարձած 3 սենեակից բաղկացած ոչ այնքան յարմար եւ խոնաւ բնակարանում, վճարելով ամսական 60 ռիալ վարձ, որն այն օրերին հաշուով մեծ գումար էր: 1933-ի ձմեռը շատ սաստիկ ու խիստ եղաւ: Ահռելի ձիւնը լեցրել էր քաղաքի պողոտաները, փակել էր փողոցները, ու մարդիկ երբեմն ստիպուած էին տների կտուրներով անց ու դարձ անել: Որոշ ծնողներ երեխաներին գրկած, կամ շալակն առած, տանում էին դպրոց ու բերում: Իմ առաջին տիրացուն էր Ղազուինին մօտիկ Ղադիմաբադ գիւղի բնակիչ դարաղանցի Ամիր Առաքելեանը, որ ի սէր հայ եկեղեցու, թողել էր իր գիւղական աշխատանքները, ու եկել քաղաք: Նա սիրով ամէն օր զաւակներիս տանում էր դպրոց: Այդ ցրտաշունչ օրերին 4 զաւակներիս միաժամանակ վարակուեցին «կարմրուկ» հիւանդութեամբ: Շատ ծանր ու դժուարին կացութեան մէջ էինք: Վառելիք փայտը պակաս էր: Բայց եւ այնպէս ժողովրդի յաճախակի այցելութիւնները եւ հոգատար վերաբերմունքը մասամբ թեթեւացնում էր մեր վիճակը: Բնաւ պիտի չմոռանամ բարեպաշտուհի Աշխէն Միրզայեանին (որին հէնց սկզբից Աշխէն քոյրիկ էի կանչում), որն ամէն օր այցելում էր մեզ, եւ օգնում տիրուհուն հիւանդ երեխաներիս խնամք տանելու համար:

ՂԱԶՈՒԻՆԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ղազուին հասնելուց մի քանի ամիս յետոյ, սկսեցի տեղեկութիւններ քաղել տեղի հայ գաղութի ստեղծման մասին: Այդ առթիւ հետաքրքրուեցի գաղութի կեանքին քաջածանօթ տարեց անձնաւորութիւններից, յանձինս Սեդրակ Բարսեղեանի, Սողոմոն Դաւթեանի, Միքայէլ խան Բարխուդարեանի եւ այլ տեղեակ մարդկանցից: Ըստ իմ քաղած տեղեկութեան, հայ գաղութը կազմաւորուել էր 1851 թուից: Գաղութի հիմնադիրներն են եղել Սպահանից ժամանած 8 հայ ընտանիքներ, որոնք Ղազուինում զբաղուել են գինեգործութեամբ եւ այլ արհեստներով: Ապա Ղազուին են եկել եղբայրք Սիմոն եւ Միքայէլ խան Բարխուդարեանները, որոնք ռուսահպատակ լինելով, տեղում ազդեցիկ դիրքերի վրայ են եղել: Որտեղ մի քանի հայ ընտանիք լինի այնտեղ պիտի լինի եկեղեցի եւ դպրոց: Այդ զոյգ նուիրական հաստատութիւնները, դարերի մէջ եղել են անդաստական հայ ժողովրդի գոյատեւման եւ փրկութեան խարիսխը: Սկզբում Ռաշտի դարպասի (դաւազէ) մօտ հայերը կառուցում են մի փոքրիկ աղօթատուն եւ յարակից ուսման վայր, բաղկացած մէկ սենեակից: Պայմանների բերումով, հայութիւնը թողնում է քաղաքի արեւմտեան մասը եւ հաստատւում քաղաքի արեւելեան մասում գտնուող Թեհրանի դարպասի շրջանում: Իրազեկ անձինք պատմում են որ եղբայրք Բարխուդարեանների խնդրանքով, Իրանի պետական շրջանակները թոյլ են տալիս քաղաքի կենտրոնում գտնուող Շահ (այժմ Թալաղանի) պողոտայի վրայ, հայերը կառուցեն դպրոց ու եկեղեցի: Ընդարձակ տարածութեան վրայ մէկը միւսի ետեւից կառուցւում են 10 սենեակներ, յարակից սրահ, որոնք մինչեւ այսօր կանգուն են: Ապա պողոտային կից հողամասի վրայ կառուցւում է 9 խանութ, որոնց վրայ յետագային աւելանում է 3 խանութ եւս: Ազգապատկան 12 խանութները մինչեւ այսօր էլ ծառայում են իրենց նպատակին եւ եկամուտի աղբիւր են ազգային հաստատութիւնների համար, ինչպէս յիշել եմ, սրահի առաջ տարածուած մեծ պաշտգամբի վրայ գտնուող զոյգ սենեակները վերածուած էին աղօթատեղիի, որի խղճուկ վիճակը վայել չէր այն օրերին 150 ընտանիք հաշուող հայ գաղութին: Որոշ բարերարներ մտածել էին ժամանակին մի յարմար եկեղեցի կառուցել, սակայն խթանող չլինելու պատճառով, մնացել էր չիրագործուած: (Ղազուինի հայ գաղութի մասին մանրամասն գրել եմ «Ալիք»ում, 1938 թուին):

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՌՈՒՆ ՔԱՂԱՔ ՂԱԶՈՒԻՆ

Ղազուինը ընկած է քառուղու վրայ, համարուելով մրգեղէնի առատ եւ գլխաւոր քաղաք: Ղազուինում ժամանակին հաստատուած են եղել «Թումանեան», «Արարատ» եւ այլ անուններով չոր մրգեղէն արտածող հայկական ընկերութիւններ:

Այդ առեւտրով զբաղուած են եղել բազմաթիւ հայեր, եւ համարեայ քաղաքիս մեծ առեւտուրը հայ վաճառականների ձեռքին է եղել: Բազմաթիւ առեւտրականներ Ղազուինում չոր մրգեր պատրաստելով, ուղարկել են արտասահման, յատկապէս Ռուսաստան, այնտեղից ներմուծելով շաքար, կտորեղէն եւ չինեղէն:

Այդ իսկ պատճառով աճել է Ղազուինահայ գաղութի թիւը: Բոլոր հայերը գրեթէ ունեցել են սեփական գործ եւ տնտեսական լաւ պայմաններ, շնորհիւ իրենց աշխատունակութեան եւ որոնցից մի մասը արժանացել է «խան» տիտղոսին: Այդ խաներից են եղել Աւետիս խան (թաջիր բաշի), Սիմոն խան Զոհրաբ խան, Միքայէլ խան, Կարապետ խան, Յակովբ խան եւ բազմաթիւ ուրիշներ: Ղազ-

Շար.ը էջ 16

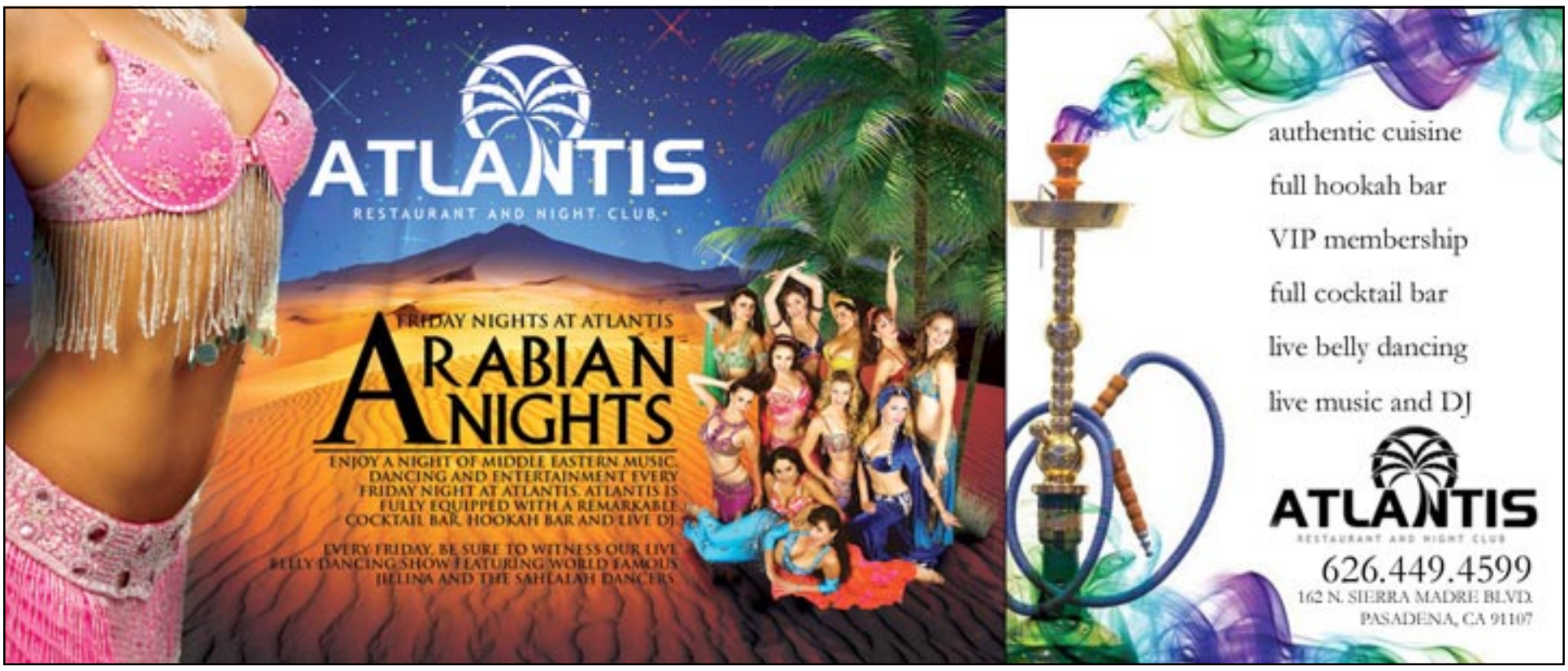

«Ա՜Խ ԱՂԲԱՐԻԿ»

Շարունակուած էջ 7-էն

խոշոր ձեռքերով քարերուն շունչ տուող քարակոփ վարպետի մը մասին...:

Սիրահարած հայ երիտասարդի մը...

Դեռահաս հայ կնոջ մը մասին:

Խորհեցէք այս բոլորին մասին:

Եւ խորհեցէք այս բոլորին մասին, կէս գիշերին, լեռնային ճամբու մը վրայ:

Անօթի, յոգնած, ուժասպառ եւ առանձին:

Ողլոտած:

Հիւանդ:

Գիտակից՝ թէ դէպի մահ կ՚առաջնորդուին:

Գիտակից՝ որ դէպի մահ կը քալեն:

Եւ կը սպաննուին:

Հարիւր հազարաւոր անձեր:

Հարիւր հազարաւոր անձեր...:

Անոնց ցեղը կարեւո՞ր է իսկապէս:

Խորհեցէք անգամ մը որ ձեր ամուսինը իր կուրծքէն կը քաշեն ու կը տանին, ցցելով ժայռի մը վրայ:

Խորհեցէք որ ձեր կինը ձեր թեւի տակէն կը քաշեն ու կը տանին ժայռի մը ետին պղծելու:

Իսկապէս բնաւ պիտի չյուզուի՞ք արդեօք որ այդ անձերը միայն հայ ծագում ունեցած ըլլալու պատճառաւ է որ այդպիսի տանջանքներու ենթարկուեցան:

Վայրկեան մը, երկվայրկեան մը միայն դուք ձեզ այդ մարդոց տեղ դրէք:

Պահ մը միայն, անոնց այդ անճարութիւնը զգացէք:

Ձեր սիրած մարդու սպանութեան ինչ ըլլալ հասկնալու համար ձեր ներաշխարհը պրպտեցէք անգամ մը:

Եւ քանի որ թուրք ենք, ուրեմն պէ՞տք է որ մարդոց ապրած այդ տառապանքները անտես առնենք:

Իթթիհատականները շատ մեծ մեղք գործեցին:

Շատ մարդ սպաննեցին:

Ցեղ բնաջնջեցին անցան:

Եւ մենք, տարիներ շարունակ, արդիւեցինք այդ մարդոց, որ անոնք իրենց սիրելիները յիշեն սրտակեղեք երգերով:

Այդ սրտակեղեք երգերն իսկ շատ տեսանք անոնց:

Միշտ սուտ խօսեցան մեզի:

«Անոնք ալ մե՛զ մեղցուցին» ըսին:

Ռուսական տահմանին վրայ մահմետական թուրքերը մեղցնող հայկական հրոսախումբեր կային եւ անոնք սպանուեցան:

Անոնք ալ վայրենի էին:

Բայց Մալաթիոյ, Պուրսայի, Սվասի, Մարաշի, Ատանայի կիները, մանուկները, այրերը, ծերերը ի՞նչ կապ ունէին այդ հրոսախումբերուն հետ:

Իթթիհատականները զանոնք սպաննեցին պարզապէս անոր համար, որ հայ էին անոնք:

Աւելի վեր ալ մեր սպաննած անձերու թոռներուն բարկացանք, որովհետեւ անոնք կ՚ուզէին «այդ օրեր»էն խօսք բանալ:

Եթէ ձեր մեծ մայրը, մեծ հայրը, մայրը, հայրը սպաննէին, պիտի չուզէի՞ք բարձրաձայն աղաղակել այդ մասին:

Պիտի չուզէի՞ք զգալ որ պարտական էք անոնց:

Պարապ տուէք Իթթիհատականներուն, ոճրագործներուն, արիւնարբու հրացանակիրներուն:

Դուք մօտիկ էք ո՛չ թէ անոնց, այլ մեռեալներուն:

Դուք մարդ էք:

Եւ հիմա «անոնց» երկիրը կ՚երթանք:

չեմ գիտեր պիտի կարենանք յաջողիլ, բայց...:

Երանի՜ թէ անցեալի այդ օրերու յիշատակին, մեր աչքերն ալ արցունքոտէին ու «ներեցէք մեզ» կարենայինք մրմնջել:

Թերեւս մեր բոլորին կռնակէն մեծբեռ մը կը թեթեւնար եւ թերեւս այնտեղ թաւ պեխերով տարեց հայ մը պահ մը կը ժպտէր մեր բոլորին համար սահմանուած գնացքի այդ ճամբուն վրայ:

«ԿԵԱՆՔԻ ՅՈՒՇԵՐ»Ի ՇԱՐՔԻՑ

Շարունակուած էջ 15-էն

ուինի բանուկ եւ արդիական պողոտաների եւ թաղամասերի բնակարանները պատկանելիս են եղել հայերին, եւ այդպէս շարունակուեց մինչեւ 1945 թուականը, երբ բազմաթիւ ղազուինահայեր մեկնեցին Մայր Հայրենիք, եւ վերջ տուին իրենց աստանդական կեանքին: Զոհրապ խան Զարգարեանը ունէր իր սեփական գիւղը, Ղազուինից 15 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ, որը կոչւում էր Իբրահիմաբադ: Վերջինիս մահից յետոյ այդ գիւղը ծախուեց մի պարսիկի: Ղազուինում կային նաեւ գործարաններ, որոնք կառուցուել էին հայերի ձեռքով, եւ հայ անհատների սեփականութիւնն էր: Այդ թւում պիտի յիշել եղբ. Քոռողլեանների կտորի արդիական գործարանը, հիմնուած 1936 թուին, եղբ. Արզումանեանների չոր մրգի գործարանը, ապա մի քանի ձէթի, օճառի, ծխախոտի գործարաններ եւ ալիւրի ելեքտրական ջրաղացներ, սղոցարաններ եւ այլն:

«ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՂԷՔ ՄԻԱՍԻՆ ԳՈՐԾԵԼՈՒ»

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՑՑ ՕՖԻԿ ԳՈԼՆԱԶԱՐՅԱՆԻ ՀԵՏ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՑՑԸ ՎԱՐԵՑ՝ ԱՆԻԹԱ ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆԸ

Մի քանի շաբաթ առաջ Հարաւային Քալիֆորնիայում տեղի ունեցաւ երկրաշարժ: Թէկուզ եւ այն չպատճառեց զոհեր կամ մեծ վնասներ, բայց դա զարթնեցուցիչ զանգ էր շատ լոսանճելեսցիների համար, որպէսզի նրանք պատրաստուեն գալիք աղէտներին:

Ձեզ ենք ներկայացնում հարցազրոյցը Տիկ. Օֆիկ Գոզալեանի հետ, որի ընտանիքը անցել է այդ փորձառութեան միջով տարիներ առաջ Քալիֆոնիայի Նորթրիճ քաղաքում: Ինչպէս են նրանք դիմակայել այդ պատահարին եւ ինչպէս է այդ փորձառութիւնը ստիպել նրանց աւելի լուրջ մտածել ու պատրաստուել արտակարգ իրավիճակի, կը պարզենք գալիք հարցազրոյցում:

1. Երբ պատահեց Նորթրիճի երկրաշարժը:

Երկրաշարժը տեղի ունեցաւ Յունուարի 17, 1994, ժամը առաւօտեան՝ 4:15-ին:

2. Դուք որտե՞ղ էիք գտնուում, երբ երկրաշարժը կատարուեց:

Ես տանն էի իմ ամուսնու հետ. Դա պատահեց գիշերը եւ մենք երկուսով քնած էինք: 1990-ին մենք Նիւ Եորքից տեղափոխուել էինք Վեստ Հիլլս, Քալիֆորնիա եւ ապրում էինք մեր տանը, որ ունէր փոքրիկ բակ:

3. Դուք ասացիք, որ երկրաշարժը պատահեց գիշերը եւ դուք եւ ձեր ամուսինը տանն էիք այդ ժամանակ, ինչն էր առաջին բանը որ դուք արեցիք երբ ամէն ինչ սկսուեց շարժուել:

Ես միանգամից վեր կացայ եւ իմ ամուսնուն ասեցի որ պէտք է տանից դուրս գանք: Ես արագ վեր կացայ եւ արագ դուրս վազեցի դէպի տան դիմացի դուռը: Իմ վազելու ընթացքում ես տեսնում էի թէ տան կահույքը ինչպէս է ցնցում: Ես շատ վախենում էի որ կարող է որեւէ բան ընկնել մեզ վրայ: Ես հազիւ հասայ դրանը: Կանգնած դրան շեմին սպասում էի ամուսնուս, իսկ նա ուշանում էր: Սկսեցի կանչել նրան, զարմացած լինելով թէ ինչ եղաւ: Ցանկարծ ես լսեցի, որ մեր կողակից հարեւանը ինձ կանչելով տեղեկացնում է, որ իմ ամուսինը լաւ է, միայն թէ նա տան բակի կողմում է եւ փորձում է փակել գազատար խողովակը մեր միւս հարեւանի հետ:

4. Դուք ինչքան ժամանակ մնացիք կանգնած այդպէս դրան շեմին:

Ես այդտեղ կանգնած մնացի այնքան ժամանակ մինչեւ շարժումն եւ ցնցումն կանգնեց: Երբ նայում էին դէպի երկինք, տեսայ լոյսեր եւ գոյներ: Ես մտածեցի, որ դրանք երեւի էլեկտրական լարերն են, որոնք վնասուել են երկրաշարժի ժամանակ եւ օդում լոյսեր են արձակում: Շարժումի վերջանալուց յետոյ ես տեսայ իմ ամուսնուն, որը դուրս էր գալիս տանից, նա ասաց որ ամէն ինչ լաւ է եւ մենք կարող ենք տուն մտնել նորից: Սակայն ես դեռ շարունակում էի մնալ ցնցուած վիճակում եւ իրեն ասացի որ աւելի լաւ է մնամ այստեղ, յետոյ էլ որոշեցի նստել մեքենայի մէջ: Մինչեւ արեւածագ ես մնացի այդտեղ: Այդ ընթացքում ես զգում էյետերկրաշարժեան ցնցումները:

5. Դուք կամ ձեր ամուսինը վիրաւորուել կամ ձեր բնակարանը վնասուել էր երկրաշարժի՞ց:

Փառք Աստուծոյ մենք չէինք վնասուել, բայց մեր բնակարանի որոշ մասերը քանդուել էին: Ետնաբակի պատը քանդուել էր, խոհանոցի սպասքը կոտրուել էր, ննջարանների առաստաղը նոյնպէս քանդուել էր:

6. Արդեո՞ք դուք պատրաստ էիք նման աղէտի:

Ո՛չ, մենք պատրաստ չէինք: Մենք այդ ժամանակ նոր էինք միայն տեղափոխուել Քալիֆորնիա Նիւ Եորքից: Լսել էինք այն մասին, որ Քալիֆորնիայում երկրաշարժներ յաճախ են պատահում, գրեթէ ամէն օր, բայց մենք այն չենք զգում, որովհետեւ նրանք շատ թոյլ են եւ ոչ մի վնաս չեն պատճառում: Զնայած գիտէինք, որ հնարաւոր է որ ուժգին երկրաշարժներ պատահեն Հարաւային Քալիֆորնիայում, բայց կարծես մենք դժկամում էինք պատրաստուել այսպիսի աղէտներին:

7. Արդեո՞ք դուք այդ երկրաշարժից յետոյ խօսել էք ձեր ընտանիքի անդամների հետ արտակարգ իրավիճակների ծրագրի մասին:

Այո՛, մենք այժմ ունենք արտակարգ իրավիճակի ծրագիր: Մօտաւորապէս երկու տարի առաջ մենք Նորթրիճից տեղափոխուեցինք Կլէնտէյլ: Ես այստեղ ապրում եմ իմ ամուսնու եւ երկու աղջիկների հետ: Մեր արտակարգ իրավիճակի ծրագիրը այսպիսին է. երկրաշարժի կամ հրդեհի ժամանակ, մենք պէտք է հաւաքուենք մեր տան դիմացի մայթում, հեռու ծառերից, եւ յանկարծ չգնալ բակի ետնամաս, որտեղ շատ կան էլեկտրական լարեր եւ գազատար խողովակներ:

8. Դուք ունէ՞ք արտակարգ իրավիճակի պայուսակ:

Հիմա արդէն մենք ունենք արտակարգ իրավիճակի պայուսակ, որ մենք լցրել ենք կարեւորագոյն իրերով, որոնք պէտք կը գան արտակարգ իրավիճակի դէպքում: Կարեւորագոյն իրերն են՝ ջուր, պահածոյացուած ուտելիք, կանխիկ գումար եւ կարեւոր փաստաթղթեր, ամուր կօշիկներ, լուսարձակից, առաջին օգնութեան պայուսակ, դեղօրայք, ռադիօ, գործիքներ եւ հիգենայի պարագաներ:

9. Ինչ էիք անում երկու շաբաթ առաջ դուք, երբ պատահեց Լոս Անճելըսի երկրաշարժը:

Ես այցելում էի իմ ընկերուհուս այդ ժամանակ: Երկրաշարժի ժամանակ իմ ընկերուհիս ցնցուել էր եւ չէր շարժուում: Ես ինձ կառավարում էի եւ փորձում էի մնալ հանգիստ: Ես բռնեցի նրա ձեռքը եւ միասին քայլեցինք ինչքան արագ կարող էինք դէպի դիմացի բակը: Ես իմ մեքենայի մէջ նոյնպէս ունեմ արտակարգ իրավիճակի պայուսակը, որ միշտ կանգնեցնում եմ տան դիմացը:

10. Ինչ է ձեր խորհուրդը անճելըսցիներին արտակարգ իրավիճակի պատրաստման մասին:

Խնդրում եմ, նստէք ձեր ընտանիքի անդամների, յատկապէս երեխաների հետ, եւ խօսէք նրանց հետ ընտանեկան արտակարգ իրավիճակի պատրաստման ծրագրի մասին: Պատրաստէք ձեր արտակարգ իրավիճակի պայուսակը եւ դրէք այնպիսի տեղ, որտեղից հեշտ կը լինի վերցնելը: Աղէտները, ինչպիսիք են երկրաշարժները եւ հրդեհները կարող են պատահել ցանկացած պահին:

ՆՇԱՆՏՈՒՔ, ԿՕՇԻԿ ԵՒԱՅԼՆ...

Շարունակուած էջ 14-էն

հասած է:

Այո, ճիշդ էր, իրաւունք ունէին, սակայն աջ կօշիկս չկար:

Կինս շուտով խանութին յառաջամասը վազեց: Հեռուէն տեսայ որ ձեռքով-ոտքով կը խօսէր: Կարծես վիճաբանութեան մը մաս կը կազմէր: Մէկ վայրկեան ետք պաշտօնեային հետ երկուքով մօտս վերադարձան:

Իսկ ես մէկ ոտքս կօշիկ, մուսին՝ գուլպայ, խեղճացած, գրեթէ շուարած էի:

Յանկարծ լսուեցաւ նաւուն սուլոցը:

Հիմա երկու քարին մէջտեղ մնացծա էինք: Մէկ կողմէ վաճառատունը պիտի փակէին, միւս կողմէ մեր նաւը ճամբայ պիտի ելլէր իսկ ես ալ աջ կօշիկս կը փնտռէի:

Ինչ կրնայի ընել:

Վայրկեանի մը համար ես զիս դիտեցի: Քրտինքս սկսած էր վազել առատօրէն: Փողկապս քակեցի, արագ մը ժաքէթս ալ հանեցի, որ շունչ մը առնեմ ու բաւական խեղճ վիճակ մը ունէի: Չեմ գիտեր ինչու, ինքզինքս յանցաւոր կը զգայի:

Երկուքս անխօս իրարու աչքերուն մէջ նայեցանք: Թերեւս աչքերով շատ բաներ փոխանակեցինք: Այդ մէկը միայն Աստուած գիտէ:

Անճարակութիւնս, թէ բախտս եւ կամ ուրիշ բան... ես ալ չեմ գիտեր:

Բայց ինչ որ ալ ըլլար, կօշիկս չկար:

Հիմա գուլպայով, մէկ ձեռքիս փողկապս, միւսին՝ ժաքէթս բռնած, կօշիկս կը փնտռէի, երբ յանկարծ վաճառատան երիտասարդ պաշտօնեան անմեղօրէն հարց տուաւ երկուքիս.

- Երբ խանութ մտաք, երկու կօշիկով էի՞ք:

Արիւնս գլուխս խուժեց, անսպասելի արագութեամբ: Ցիմար, զիս անտունի կը կարծէր:

- Կը կարծե՞ս որ, - ըսի բաւական բարկացած ոճով, - մէկը Կիրակի օրով այս «սութը» հագուի եւ մէկ կօշիկով «բարթիի» գայ հոս՝ ծովափ..., հը՞...

- Չեմ գիտեր, ըսաւ յիմար:

Շատ հաւանաբար ըսել կ'ուզէր, որ թերեւս Ամերիկա ըսուած այս խառնարանին մէջ նման մարդիկ գտնուէին ու ես առաջիններէն չէի:

Ճիշդ էր որ Ամերիկա հաստատուելէս ի վեր յիմար մարդոց շատ հանդիպած էի, սակայն այս աստիճանին... ոչ, երբեք: Զղայնութենէս սկսած էի անիմաստ խնդալ:

Այս տագնապի մէջ էինք, երբ լսեցինք նաւուն հեռուէն սուլոցը:

Նշանտուքը ջուրը ինկած էր հաստատապէս:

Կը վախնայի, որ կօշիկս ալ ջուրը իյնար, երբ յանկարծ կինս մօտենալով ինծի, գրեթէ յանդիմանական ձեւով ըսաւ.

- Քա մարդ, այս ինչ անճաշակ հագուած ես: Աչք չունի՞ս, չե՞ս տեսներ, այս հագուստիդ հետ այս գուլպան կ'երթա՞յ:

Չէք հաւատար: Կիները այսպէս են. իրենց ըսելոքը պիտի ըսեն, նոյնիսկ եթէ դուն հոգեվարքի մէջ ալ ըլլաս: Հիմա գուլպայի գոյնին ատե՞ն էր: Մենք կօշիկ կը փնտռենք, ինքը ճաշակի մասին կը խօսի:

- Հապա փողկա՞պդ, այդ ի՞նչ հագած ես այսօր: Խենթացա՞ծ ես ինչ. այս տաբատին հետ, այս փողկապը կ'երթա՞յ:

Հարցէն մազ մը չէինք շեղած: Հիմա կնոջս հոգը իմ հագուածքս էր. ուրիշ ոչինչ: Այլեւս կօշիկի մասին մտածող չկար. գուլպայ եւ փողկապի հարցեր ունէինք որոնք աջ կօշիկէս աւելի կենսական էին:

- Քա մարդս, տեսնողը ի՞նչ պիտի ըսէ. ինչ անճաշակ մարդ ես եղեր. մէյ մը դուն քեզի հայելիին մէջ չնայեցա՞ր:

Ուսուցիչի նման կը խօսէր. կը կարծէի որ եթէ ձեռքէն գար, այսքան յանդիմանութենէն ետք, պիտի ապտակէր զիս:

Ականջ չտուի, միայն գլուխս շարժեցի ու մարդուն դառնալով ըսի, որ այսօր երբ խանութ մտած էի երկու կօշիկ ունէի:

- Լաւ ուրեմն:

- Ինչ լաւ, - ըսի ձայնս աւելի բարձրացնելով. գնա՛, «մէնէճըրդ» կանչէ:

- «Մէնէճըրս» հոս չէ, արդէն կէս ժամ առաջ տուն գնաց, արագօրէն պատասխանեց:

- Ի՞նչ - ըսինք էրիկ-կնիկ միասնաբար, - տուն գնա՞ց, գնա՛, կանչէ՛:

- Վաղը կէսօրէ ետք կու գայ:

- Հապա կօշի՞կս, - ըսի ձայնիս մէջ չեմ գիտեր ինչեր խառնելով...:

Այսպէս մէկ կողմէ սողալով, միւս կողմէ խօսելով, մենք շարունակեցինք կօշիկիս փնտռտուքը: Բայց ապարդիւն:

- Հաւանաբար մէկը հագած եւ գացած է, - գիւտ մը ընլու պէս երկրորդ պաշտօնեան մեր խօսակցութեան մէջ մտաւ:

- Ծօ՛, յիմար, - ըսի մտքէս, - միայն քեզի նման յիմար մը կրնայ զոյգ մը կօշիկին միայն ձախը հագնելով տուն երթալ:

- Արդիւնքը, - ըսի գրեթէ պոռալով:

- Քեզի նոր կօշիկ մը կու տանք. իբրեւ համոզիչ լուծում ըսաւ փոխ «մէնէճըր»ը:

- Մենք նոյն ձեւով եւ արժէքով կօշիկ կ'ուզենք, - ըսաւ կինս, յաղթանակ տանողի իր ձայնով:

- Ինչո՞ւ, քանի՞ կարժէր ձեր այդ կօշիկը, - յանկարծ դարձեալ մէջը մտաւ երրորդ պաշտօնեան:

- 180 տոլար, - արագօրէն պատասխանեց կինս:

- Այո՛, այո՛, արագ մը հաստատեցի:

- 180 տոլար, այդ ուրկէ՞ առած էք:

- Քեզի չի խառնուիր. իտալական կաշիէ շինուած է եւ սուղնոց է - շարունակեց կինս նոյն հեւքով:

Այնպէս կ'երեւար, որ հիմա սակարկութեան բաժնին անցած էինք ու նոր կօշիկ մը ձեռք ձգելու փորձերը կը կատարէինք անուղղակիօրէն: Նշանտուքն ու նաւը, ընկերուհիս որ իր առջիկը շատոնց մոռցած էինք: Կարեւորը կօշիկս էր եւ ան ալ աջ կօշիկս:

- Հոս այդ գինով կօշիկ չենք ծախեր, - ըսաւ նոյն պաշտօնեան:

- Հապա՞, - դարձեալ էրիկկնիկ միաբերան հարց տուինք:

- Մեր մօտ ամենէն սուղնոցը 75-80 տոլար է. ըսաւ տղան հաստատօրէն:

Չեմ գիտեր, մենք հիմա խաղողը պիտի ուտէինք, թէ ոչ այգեպանը պիտի ծեծէինք: Տակաւին մտքին մէջ յստակ պատկերացումը չկար այս վարկածին:

Վաճառատան լոյսերը կէսով մը փակուած էին արդէն, մայր դուռը կղպուած ու հիմա մենք դրան մուտքին սակարկութեան մէջ էին:

- Բերէք, ցոյց տուէք ձեր լաւագոյն կօշիկները, - ըսաւ կինս:

Անկեղծօրէն ըսելով, ես ընդհանրապէս կօշիկներէս տեղեակ չէի: Կինս, միշտ ինք գնած էր: Անոր համար չուզեցի կնոջս հետ նոր վէճի մը դուռը բանալ:

Պաշտօնեաներէն մէկը շուտով բերաւ փայլուն, հայելիի նման փայլուն կօշիկ մը:

- Ասիկա չեմ սիրեր, - ըսաւ կինս:

- Բեր ուրիշ մը, - պոռաց այնտեղէն մէկը:

Ու այսպէս իրարու ետեւէ, մեր աչքին առջեւ սկսան տողանցել խանութին սուղնոց կօշիկները:

Ժամը արդէն 8ը եղած էր:

Այս վայրկեանին ոչ ոք գիտէր, թէ ինչ պիտի ըլլար այս իւրայատուկ ողբերգութեան վերջաւորութիւնը: Ոչ ոք: Ոչ ես, ոչ կինս եւ ոչ ալ խանութին պաշտօնեաները:

Եթէ կօշիկը հաւնեցանք, ուրեմն պէտք էր որ սկսէի փորձելու արարողութեան:

Ու այսպէս կօշիկ գնաց, կօշիկ եկաւ աւելի քան կէս ժամ, երբ յանկարծ խանութին ետեւէն պաշտօնեաներէն մէկը պոռաց:

- Գտայ, գտայ, ձեր կօշիկը գտայ:

Բոլորիս դէմքերը յանկարծ ինքնաբերաբար փոխուեցան: Մինչեւ աջ կօշիկս խանութին ետեւէն մեր մօտ հասնիլը, բոլորս ալ երկար շունչ մը քաշեցինք:

Աջ կօշիկը վերջապէս գտնուած էր:

Հիմա սկսած էր ներողամտութեան բաժինն ու կօշիկիս անյայտանալուն պատմութիւնը: Ուրեմն պաշտօնեաները, խանութի փակումէն քիչ առաջ, երբ սկսած էին հաւաքել գետին մնացած կօշիկները, սխալմամբ իմ աջ կօշիկս ալ դարակին վրայ գետեղած էին:

Առ քեզի բախտ:

Ընդունեցին իրենց սխալը, ներողամտութեան եւ ներողութեան-բազմաթիւ խօսքեր թափեցին մեր գլխուն ու փորձեցին քաղաքավար կերպով վայրկեան առաջ մեր ճամբել:

Ժամը 9:30ն էր:

Ոչ նաւ մնացած էր եւ ոչ ալ նշանտուք:

Իրարու երես նայեցանք, անձայն, լուռ ու առանց առարկութեան: Անօթի էինք ու միասին մտանք «պըրկըր քինկ»:

Այս ժամուն, մեզի համար խորոված «հապըրկըր»ի վերածուած էր ու «ուիսքին» ալ՝ «քոլայի»: Ուրիշ ոչ մէկ բան:

Միայն այն կը յիշեմ, թէ կերած ժամանակ իրարու երես նայելով էրիկ-կնիկ կուշտ-կուշտ կը խնդայինք:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Հիպնոսաբուժութեան կեդրոն
ղեկավարութեամբ՝
Փորձառու բժիշկ Արթին Սաղրեանի
Փասատինայի մէջ
Ամէն օր՝
առաւօտեան ժամը 10:00էն մինչեւ կ.ե. ժամը 3:00
Հասցէ՝ 1060 N. Allen Ave. 2nd floor Unit E
Pasadena CA 91104
Հեռախօս (818) 434-8118 միայն ժամադրութեամբ

«Միտք մարմնի վրայ» թուլացման (relaxation) միջոցաւ կը դարմանուին.
-Մարմնային քրոնիկ հիւանդութիւններ, արեան գերճնշում, շաքարախտ, ազմա, եւայլն:
- Մոլութիւններ - սիկարէթ, ալքոլ, թմրադեղեր, եւայլն:

ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ
Palm Springs

PALM SPRINGS ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԳՆԱՑՈՂ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Փալմ Սփրինգս գեղատեսիլ եւ կից լեռնային շրջանին, վարձու է տրւում լրիւ կահաւորուած մէկ ննջարան, մեծ նստասենեակ, խոհանոց՝ բոլոր յարմարութիւններով, մինչեւ 5-6 հոգի գիշերելու տարողութեամբ Condo: Ունի մեծ լողաւազան, ջաքուզի, թենիսի խաղադաշտ, կանաչազարդ փիքնիքի տարածք, իր յատուկ կրակարաններով եւ 24-ժամեայ ապահովութեան սիստեմ:

Մանրամասների համար հեռաձայնել՝
(818) 246-0125

Վարձման գներն են՝	
Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի՝	$ 400
Long Weekend-ների համար՝	$ 500
Մէկ շաբաթուայ համար՝	$ 675
Մէկ ամսուայ համար՝	$ 1450

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

2010Թ. ՖՈՒՏՊՈԼԻ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԵԱՆ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՓՈՒԼ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ԹՈՒՐՔԻԱ 0-2

Ֆուտպոլի Հայաստանի հաւաքականը պարտութեամբ սկսեց 2010թ. աշխարհի առաջնութեան ընտրական փուլը: Երեւանի «Հրազդան» մարզադաշտում հայ ֆուտպոլիստները 0:2 հաշուով զիջեցին Թուրքիայի ազգային թիմին:

Եւրոպական 5-րդ ընտրական խմբում ընդգրկուած այս հաւաքականների մրցավէճը ընդհանուր առմամբ անցաւ հիւրերի առաւելութեամբ, որոնք յատկապէս մեծ առաւելութիւն ունէին 2-րդ կէսում: Հաշիւը 61-րդ րոպէին բացեց անգլիական «Միդլսբրոյում» հանդէս եկող Տունկայ Սանլին, ով Թուրքիայի ներկայիս հաւաքականի լաւագոյն ռմբարկուն է: 78-րդ րոպէին Շենթուրքը կրկնապատկեց հաշիւը:

Հայաստանի հաւաքականը ողջ հանդիպման ընթացքում այդպէս էլ չկարողացաւ որեւէ ռեալ գոլային պահ ստեղծել Թուրքիայի հաւաքականի դարպասին: Մեր հաւաքականը ցուցադրեց դժգոյն, բովանդակութիւնից զուրկ խաղ, որում մեր ֆուտպոլիստները ոչ միայն չդրսեւորեցին իրենց խաղային ունակութիւնները, այլեւ աչքի չընկան կամային բարձր յատկանիշներով, մինչեւ վերջ պայքարելու ձգտմամբ, յաղթելու վճռականութեամբ:

Նոյն խմբակում Սպանիայի հաւաքականը իր սեբական հարկի տակ մեծ դժվարութիւնով 1-0 արդիւնքով յաղթել է Բոսնիային, իսկ Բելգիան 3-2 արդիւնքի առաւելութեամբ յաղթել է Էսթոնիային:

Ընտրական հանդիպումներ են կայացել նաեւ միւս խմբերում: Վրաստանի հաւաքականը, որ առայժմ չի կարող սեփական յարկի տակ ընդունել մրցակիցներին, Գերմանիայում 1:2 հաշուով զիջեց Իրլանդիայի հաւաքականին: Ատրպէյճանը հիւրընկալուելիս 0:1 հաշուով պարտուեց Ուելսին: Ամենամեծ անակնկալը գրանցուեց 7-րդ խմբում, որտեղ Լիտուայի հաւաքականը հիւրընկալուելիս 3 անպատասխան գնդակ ուղարկեց Ռումինիայի դարպասը:

ՍՊԱՆԻԱ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ 4-0

Ֆուտբոլի Հայաստանի ազգային հաւաքականը Զորեքշաբթի օր Ալբասէտեյում 0:4 հաշուով պարտուեց Եւրոպայի ախոյեան Սպանիայի հաւաքականին:

Սպանիա - Հայաստան մրցավէճում բացայայտ ֆաւորիտ էին համարւում տանտէրերը, որոնք արդէն 8-րդ րոպէին առաջ անցան հաշուի մէջ: Օգտուելով մեր ընտրանու պաշտպանների անփոյթ խաղից, հաշիւը բացեց Կապդեվիլեան: 16-րդ րոպէին իսպանացիների լաւագոյն ռմբարկու Դաւիթ Վիլէան մօտ տարածութիւնից կատարած դիպուկ հարուածով կրկնապատկեց հաշիւը: Խփած 2 գնդակներից յետոյ Իսպանիան մի փոքր հանգստացաւ, իսկ Հայաստանի հաւաքականը սկսեց աւելի համարձակ գործել: Մինչեւ ընդմիջում հայ ֆուտբոլիստները դարպասը գրաւելու 2 հնարաւորութիւն ունեցան, սակայն Լեւոն Պաչաջեանի եւ Արթուր Ոսկանեանի հարուածները նպատակին չհասան: Կարող էին յաջողութեան հասնել նաեւ իսպանացիները, սակայն մինչեւ ընդմիջում դարպասի նոր գրաւում չարձանագրուեց:

2-րդ կէսում եւս Իսպանիան ունէր բացայայտ առաւելութիւն: Խաղավերջում Ռոման Բերեզովսկու դարպասը գրաւեցին Վիլէան եւ Սենան: Հայաստանը ընտրական փուլում կրեց իր 2-րդ անընդմէջ պարտութիւնը: Յան Պոուլսէնի գլխաւորած հաւաքականը անցկացրած 2 հանդիպումներում գոլ չի խփել, սակայն 6 գնդակ է ընդունել սեփական դարպասը:

5-րդ ընտրական խմբում կայացել են եւս 2 հանդիպումներ: Թուրքիայի հաւաքականը սեփական հարկի տակ չի կարողացել առաւելութեան հասնել Բելգիայի նկատմամբ: Հանդիպումը աւարտուել է 1:1 հաշուով, իսկ Բոսնիան սեփական հարկի տակ 7 անպատասխան գնդակ է ուղարկել Էստոնիայի դարպասը:

Ընտրական հանդիպումներ են կայացել նաեւ միւս խմբերում: Մեծ անակնկալ է գրանցուել 2-րդ խմբում, որտեղ Շուեյցարիայի հաւաքականը սեփական հարկի տակ 1:2 հաշուով զիջել է Լիւքսեմբուրգին:

4-րդ խմբում Ռուսաստանը 2:1 հաշուով յաղթել է Ուելսին, իսկ Ադրբեջանը 0:0 հաշուով է աւարտել Լիխտենշտէյնի հետ մրցավէճը: 6-րդ խմբում Անգլիայի հաւաքականը հիւրընկալուելիս 4:1 հաշուով պարտութեան է մատնել Խորվաթիային, որի պատճառով զրկուել էր «Եւրո-2008»-ի եզրափակիչ փուլ դուրս գալու հնարաւորութիւնից: 8-րդ խմբում Վրաստանի հաւաքականը հիւրընկալուելիս 0:2 հաշուով զիջել է աշխարհի ախոյեան Իտալիային:

ՈՒԵՖԱ-Ի ՆԱԽԱԳԱՀ ՄԻՇԵԼ ՓԼԱԹԻՆԻ «ՖՈՒՏՊՈԼԻՆ ՅԱՋՈՂՈՒՄ Է ՄՕՏԵՑՆԵԼ ՄԱՐԴԿԱՆՑ»

Շաբաթ օրը Երեւանում կայացած Հայաստան-Թուրքիա հանդիպումը շատ կարեւոր էր ոչ միայն սպորտային առումով, ընդգծել է ՈՒԵՖԱ-ի նախագահ Միշել Փլաթինին: «Ֆուտպոլը դա մեր աշխարհն է: Մենք մտադիր չենք վերլուծել ստեղծուած իրավիճակը: Բայց պէտք է ընդգծել, որ արդէն քանիերորդ անգամ ֆուտպոլին յաջողւում է մօտեցնել մարդկանց:

Թուրքիայի նախագահն առաջին անգամ այցելեց Հայաստան, Թուրքիայի պետական հիմնը առաջին անգամ հնչեց Երեւանում եւ այն՝ մարզադաշտում ընդունուեց յարգանքով:

Երկու կողմերն էլ իրենց դրսեւորեցին զգացական կերպով, իմ ներկայացուցիչները, որոնք գտնւում էին Երեւանում, ինձ տեղեկացրեցին, որ հանդիպումն անցել է օրինակելի եւ գերազանց պայմաններում»,- փաստել է ՈՒԵՖԱ-ի նախագահը: Նա նաեւ օգտուելով առիթից շնորհակալութիւն է յայտնել երկու երկրների ֆուտպոլի ֆեդերացիներին եւ երկու ընտրանիների ֆուտպոլիստներին:

«Նրանք ցոյց տուեցին հիանալի օրինակ, թէ ինչ ուժով է զինուած սպորտը, եւ տուեցին յոյս տարածաշրջանին, որը դրա կարիքը շատ է զգում»,- նշել է Մ. Փլաթինին՝ ՈՒԵՖԱ-ի կայքէջին տուած հարցազրոյցում:

«ՊԵՌՆԱՐՏԱ ԱԼՊԱՅԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆԸ»

Շարունակուածէջ 13-էն

կան արուեստին, ՀԲԸՄ-ի Մարի Մանուկեան-Տէմիրճեան վարժարանէն ներս:

Միջազգային Մնողական Ընկերակցութիւն»ը (IPI) 2005ին ստեղծուած Ոչ-Հասութաբեր կազմակերպութիւն մըն է, որուն առաքելութիւնը եղած է հիմնել ուժեղ ընկերակցութիւն մը, որ կարենայ զօրաշարժի ենթարկել մեր համայնքներու կարելիութիւնները, կարենալ սատար հանդիսանալու համար մեր համայնքի կեանքէն ներս առկայ տիպողական խնդիրներու լուծման:

Գնահատելի նախաձեռնութիւն: Միջազգային Մնողական Ընկերակցութեան կը մաղթենք ամէն զօրակցութիւն ու յաջողութիւն:

ԱՐԹՕ ԹՈՒՆՉՊՈՅԱՃԵԱՆ

Շարունակուածէջ 13-էն

ը մէկ ընտանիքի նման համերաշխ կը գործակցին իրարու հետ: Ժամանակակից նուագարաններուն կողքին մեր աւանդական քնքուշ քանոնը, քամանչան, պլպուլը, տուտուկը եւ զուրնան ալ գործօն մասնակցութիւնը բերած էին: Երաժշտութեան հզօր ուժով միաձուլուած է տարբեր ազգերու ճաշ երաժշտութենէն ներշնչուած իր եզակի ստեղծագործութիւնները, երաժշտական պատկերներու բազմազանութեամբ (improvison) իմբրովիզընային բարձր մակարդակով խումբի իւրաքանչիւր անդամէն մենակատարի վրպետութիւն պահանջող լուրջ ճաշ է: Արեւմտեան ճաշի մարդակային հաւասար, «ճաշ» հայկական ելեւէջներով, գոյնով:

Արթօ Թունչպոյաճեան անկասկած հմայիչ եւ հաղորդական անձնաւորութիւն է, հակառակ իր արտաքին միջահասակ, ամրակազմ ոչ վայելուչ տեսքին պարզ հագուածքով, ճաղատ գլուխը ծածկուած սովորական գդակով, արդի «Արթիստ»ի երեւոյթ չունէր: Եզակի ստեղծագործ արուեստագէտ է, խումբին ողնահարը: Ինչ ճարպիկութամբ մէկ նուագէն միւս կ'անցնէր, նոյն ատեն խումբը ղեկավարելով: Ժողովրդական երգը կ'երգէ ռնգային գեղջկական ձայնով, անպաճոյճ ոճով, coca colaի շիշը շրթներուն կպած նոյն ժամանակ թամպուրինի ռիթմիկ հարուածներ, երաժշտութիւն արտաբերելը ապշեցուցիչ հնարք էր, նոյնպէս կաթսայիկը թմբուկի վերածելով քնքուշ ռիթմերով ընկերակցեցաւ նուագախումբին, դիւթեց ապշեցուց բոլորս:

Ի զուր չէ որ 2000ին շահած են B.B.C.ի World Music-ի «Planet Audience Awarde»ը, նաեւ Եւրոպայի տարբեր քաղաքներու հիւրախաղերէն ստացած են բազմաթիւ դրուատական գրութիւններ:

2 ժամէ աւելի ես ալ կրցայ դիմանալ այս նոր երաժշտութեան, նորութիւն էր, պէտք է վարժեցնել մեր ականջները ժամանակին հետ քալել, «հին գլուխ» մակդիրը չառնելու:

Քովս նստած երիտասարդը այնքան խանդավառ կը շարժէր, գիս ալ վարակելով օրօրելով, ակամայ իմ ալ զգայարանքներս շարժիլ սկսան: Երբ խօսեցայ իր հետ, ըսաւ հայ չեմ, յոյն եմ բայց շատ կը սիրեմ այս երաժշտութիւնը:

ԽՕՍՔ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԳՆԱՀԱՏԱՆՔԻ

Շարունակուած էջ 1-էն

ւերժութեան:

Այստե՛ղ, իր ժողովուրդին ծոցին մէջ պէտք է փնտռել «Մասիս»ի կանգուն մնալու գաղտնիքը: Այստե՛ղ, իր ժողովուրդին ծոցին մէջ պէտք է փնտռել «Մասիս»ը մշտապէս վերանորոգող կազդուրիչ սրուակը: «Մասիս»ի ներշնչման աղբիւրը: Գաղափարական առաքելութեան ներշնչարանը: Այո, այստե՛ղ, զինք սնող իր ժողովուրդին ծոցին մէջ:

***

«Մասիս»ի 28-րդ տօնական տարեդարձի բարեբաստիկ առիթով, խմբագրութիւնս ունի շնորհակալութեան ու գնահատութեան մի քանի խօսք՝ ուղղուած հայ գիրի, մտքի ու մամուլի սպասարկուներուն:

Շնորհակալութեան ու գնահատանքի խօսք ունի՝ Մայր Կուսակցութեան, որ իր հովանիին տակ առած իր օրկանը: Թիկունք կը կանգնի անոր առաւել բարգաւաճման համար:

«Մասիս» իր շնորհակալութեան եւ գնահատութեան խօսքն ունի իր խմբագրական կազմի երախտաշատ անդամներ՝ Գաբրիէլ Մոլոյեանին, Սահակ Թուրքեանին, Վազգէն Խոտանեանին, Յարութ Տէր-Դաւիթեանին, Ներսէս Պալայեանին, Յակոբ Կակոսեանին եւ վարչական պատասխանատու Վահէ Աջապահեանին:

Անոնք, այս երախտաւորները, իրենց անկարելին կարելի դարձնելով, համակ զոհողութիւն դարձած, սատար կը հանդիսանան «Մասիս»ի խմբագրական աշխատանքներուն:

Մեր այս պատկառելի խմբագիրները, իրենց անտրտունջ ու նուիրական ծառայութեան զուգահեռ, նաեւ, նիւթապէս օժանդակներ կը հանդիսանան «Մասիս»ին, ինչ որ զարմանք կը պատճառէ հայ հասարակութեան: Հազար ողջոյն մեր խմբագիր, վարչական գործակիցներուն: Առանձնակի շնորհակալութիւն եւ գնահատութիւն մեր գործակից Ռաֆֆի Գիզիրեանին, որ տիրացած է իր խմբագիր գործակիցներուն հետ դաշն գործակցութիւն ունենալու արուեստին:

«Մասիս» իր շնորհակալութեան եւ գնահատութեան խօսքն ունի «Մասիս»ի երախտաշատ աշխատակիցներուն, գրիչներուն.Երուանդ Պապայեանին, Ս. Քինյ. Տոքթ. Զաւէն Արզումանեանին, Ս. Քինյ. Վարդան Տիւլկէրեանին, Տոքթ. Յարութիւն Սաղրեանին, Պօղոս Լագիսեանին, Վահան Պահարեանին, պատմաբան Աւետիս Փափազեանին, Սարգիս Վահագնին, Թորգոմ Փոստաճեանին, Գանատահայ Հայկ Նագգաշեանին, Տոքթ. Սարգիս Գարայեանին, Անդրանիկ Զելեպեանին, երաժշտագէտ Հենրիկ Անասեանին, երաժշտագէտ Գրիգոր Փիտէճեանին, Անգինէ Քէշիշեան-Մուրատեանին, Ս. Կորիւնին, Վլատիմիր Կարապետեանին, Արմէն Տատուրին, Արմէնուհի Պոյամեանին, Կարլէն Եփրեմեանին, Պետրոս Նաճարեանին, Արամի Գոփուշեան Թաքուլեանին:

Անոնք, առանց սակարկելու իրենց ժամանակը, գրիչը, միտքը եւ աչքի լոյսը, հետեւողականօրէն եւ առանց դոյզն ակնկալութեան, սիրայօժար կը բերեն իրենց աշխատակցութիւնը պատմական, գրական, երաժշտական, կրթական, ազգային, հաղարական, այլապէս բովանդակալից յօդուածներով, ուսումնասիրութիւններով եւ գրական երկնումներով:

Անշուշտ, «Մասիս» շնորհակալութեան եւ գնահատութեան խօսքն ունի իր շուրջ հաւաքուած «Մասիս»ի Օժանդակ Տիկնաց Յանձնախումբին, «Մասիս»ի հարազատներուն, բարեկամներուն, բարերարներուն, համակրական շրջանակներուն, աշխարհով մէկ տարածուած ընթերցողներուն, որոնց մշտական զօրակցութիւնը երաշխիք է ամէն յառաջդիմութեան:

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Շարունակուած էջ 6-էն

միայն տոլարի անկումը միջազգային շուկաներուն մէջ, անգործութեան տոկոսի բարձրացումը, 6.1%, քարիւղի «gallon»ի գինը 4 տոլար, տնային տագնապը եւ տուներու գրաւումը (foreclosure) եւ ասոնց հետեւող «Ֆէնի Մէյ» եւ «Ֆրեդի Մէք» կալուածագրաւի (mortgage) ընկերութեանց ձախողութիւնը եւ կառավարութեան կողմէ անոնց ձեռք առնուիլը, սպառողական գիներու ահաւոր բարձրացումը, եւայլն: Ասոնք միայն Ամերիկայի ներքին կեանքէն ներս: Իսկ արտաքին մարզի մէջ, Իրաքի եւ Աֆղանիստանի պատերազմներու շարունակութիւնը եւ անորոշ ճակատագիրը, միջազգային ահաբեկչութեան դէմ պայքարի շարունակութիւնը եւ միայն յարաբերական յաջողութիւնը, Ուսամա Պըն Լատընի եւ իր Ալ Քայիտա կազմակերպութեան «անյաղթելիութիւնը», Իրանի տեսակ մը «ըմբոստացում»ը ամերիկեան եւ իսրայէլեան դաշինքի դէմ, կովկասեան շրջանի բռնկումը, Վրաստանի ողբերգութեամբ, այս բոլորը մէկ ուրիշ երեսն են ամերիկեան արտաքին քաղաքականութեան ներկայի կացութեան:

Վերադառնալով Օպամա-Մքքէյն ընտրապայքարին, իրարու հանդէպ հեգնական սլաքներէն քիչ անդին կ'երթան տեղի ունեցող ելոյթները: Մքքէյնի ընտրած Սառա Փէյլինը ճարպիկօրէն կրցաւ քննադատել Օպաման, իր անփորձութեան եւ դեկավար չըլլալու համար: (Պէտք չէ մոռնալ որ բոլոր ճառերը ուրիշներու կողմէ գրուած ճառեն են, սակայն անոնց մատուցումն ալ խիստ կարեւոր է): Սառայի ճառին, ինչպէս նաեւ Մքքէյնի ճառին մէջ, տիրող երեւոյթը հայրենասիրական, քիչ մըն ալ շովինիստական տրամադրութիւններ էին, եւ յստակ ծրագիր մը չկար թէ ինչպէս հանրապետական կուսակցութիւնը պիտի կարենար լուծել քիչ վերը յիշուած տագնապները: Մքքէյնի պարագային ըսել որ ինք հինգ ու կէս տարի եղած է պատերազմական գերի Վիեթնամի մէջ, տառապած է եւ եղած է աւելի քան 22 տարիներ Գոնկրեսի անդամ սենատը, ասոնք բաւարա՞ր են զինք նախագահ ընտրելու համար, քանի որ փորձառութիւն ունի: Իսկ Օպաման տակաւին անփորձ է, երիտասարդ, պատերազմ չէ տեսած, եւայլն, ուրեմն անկարո՞ղ է նախագահ ըլլալու: Ի՞նչ ըսել սակայն Մքքէյնի ընտրած Սառային, որ միայն 44 տարեկան է, եւ ունի սահմանափակ փորձառութիւն ներքին, իսկ զերօ փորձառութիւն արտաքին մարզերէն ներս: Կարեւորը հոն է որ Օպաման իր փոփոխութեան ծրագրով, եւ այս մասին ալ խօսելու սկսան հանրապետականները մի՝այն քանի մը օրեր առաջ:

Գալիք 60 օրերը իսկական ընտրական շրջան մը կը հանդիսանան, որոնց ընթացքին կողմերը թէ իրարու հետ պիտի վիճին, եւ թէ ալ արտայայտեն իրենց ծրագիրները: Ամերիկացի ժողովուրդը գործնական մտածողութիւն ունի, եւ օդային, զգացական արտայայտութիւնները միայն կարճատեւ կ'ըլլան: Կը մնայ հարցնելու Մքքէյնին թէ ո՞ւր էր 22 տարիներէ ի վեր եթէ Ուաշինկթընի քաղաքականութիւնը սնանկ էր, ինչո՞ւ 90 առ հարիւր մնաց ձախողած Պուշի իշխանութեան կողքին, իսկ արտաքին մարզի մէջ, տրամադի՞ր է պաղ պատերազմի դիմելու Ռուսաստանի հետ, քանի որ Ռուսաստանը որոշեց իր շահերը հետապնդելու իր անմիջական աշխարհագրական շրջանէն ներս:

Վերջացնելու համար, հետաքրքրական չէ՞ր արդեօք Պուշի եւ Զէյնիի բացակայութիւնը իրենց կուսակցութեան, հանրապետականներու համագումարէն: Ինչո՞ւ չկրցան կամ չուզեցին ճակատաբաց ներկայ ըլլալ եւ անհրաժեշտ բացատրութիւններ տալ իրենց ութը տարիներու ընթացքին ընտրած նախաձեռնութեանց, որոնց արդիւնքն են այսօրուայ դժուարութիւնները: Որքա՞ն հեռու մնայ Մքքէյն այդ տխրահռչակ իշխանութենէն, այնքան թերեւս կրնայ լեզուն երկնցնել եւ քննադատութիւններ ընել: Այլապէս իր գալիք, ենթադրեալ 4 տարիները պիտի նմանին վերջացող ութը տարիներուն: Մքքէյն կը պնդէ թէ ինք պատիւի համար պայքարող մը եղած է: Միայն թէ ամերիկացի ժողովուրդին յստակօրէն տակաւին չէ ըսած թէ Ամերիկաի պատիւը ինչպէ՞ս պիտի փրկէ - միայն զգացական ճառ խօսելո՞վ թէ գործնական քայլեր առնելով...

ԱՊԱՔԻՆՄԱՆ ՄԱՂԹԱՆՔ

Ընկեր Վարդիվառ Հօբուրեան անհանգստութեան պատճառով հիւանդանոց կը գտնուի:

Շուտափոյթ ապաքինում կը մաղթենք Ընկ. Վարդիվառ Հօբուրեանին:

ԱՊԱՔԻՆՄԱՆ ՄԱՂԹԱՆՔ

ԱՏՐԻԱՆ ՍԱՂՐԵԱՆ ուսոսկրի կրկնակի գործողութեանց ենթարկուելէ ետք այժմ տան մէջ կը բոլորէ իր ապաքինման շրջանը: Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան Վարչութիւնը շուտափոյթ եւ կատարեալ ապաքինում կը մաղթէ իր անդամուհիին:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Օր. Անիթա ճէրէճեանի ընդ Պրն. Յակոբ Թիւթիւնճեանի պսակադրութեան ուրախ առիթով Տէր եւ Տիկ. ընկեր Տիրան եւ Մարգրիտ ճէրէճեան $200 տոլար կը նուիրեն «Մասիս»ի ֆոնտին:

ՎԱՐՁՈՒ ՍՐԱՀ
ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ
(200 ՀՈԳԻԻ ՀԱՄԱՐ)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA

ՀԵՌԱՁԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ... ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ...

Մեծ ժողովրդականութիւն Վայելող
Կլէնտէլի AMGA 280-րդ Ալիքը
Այժմ Կը Սփռուի
GlobeCast
Արբանեակային Հեռատեսիլով
Ամերիկայի, Գանատայի եւ Մեքսիքոյի
Ամբողջ Տարածքին

Դուք Կրնաք Դիտել
Հայաստանեան Լուրեր - Քաղաքական Վերլուծութիւններ
Երաժշտական Հաղորդումներ - Եւայլն

Մանրամասնութիւններու Համար
Հեռաձայնել 818.547.9696

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
NOR SEROUNT CULTURAL ASSOCIATION

CO-SPONSOR

City of Glendale

MAJOR SPONSOR

DIAGEO
JOHNNIE WALKER

SPONSORS

POLANTI WATCHES

STACY ADAMS COLLECTION

Gianni Couture

Commerce Casino
THE WORLD'S LARGEST POKER CASINO

MISSION
WINE & SPIRITS

Wells Fargo Bank

Vrej Pastry

Pacific Western Bank

ԹԱՄԱՐ
TAMARA

Glendale West Pharmacy and Medical Supply

SARKIS PASTRY

Glendale Medical Pharmacy

COLOR DEPOT

MEDIA SPONSORS

amga Television

Massis Weekly

Armenian Observer

Kach Nazar

Nor Hayastan

ARMENIAN INDEPENDENCE DAY

FESTIVAL

Դաշնակ
Հայաստանի Անկախության
Հանդէս

SUNDAY, SEPTEMBER 21 2008
VERDUGO PARK, GLENDALE
11:00 AM - 7:00 PM

ԵՐԳ ՈՒ ՊԱՐ

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԳՈՐՁԵՐՈՒ ԵՒ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌՔ

ՓՈՔՐԵՐՈՒ ԽԱՂԵՐ

ՆԱՐՏԻՒ ՄՐՑԱՇԱՐՔ

ՀԱՄԱԴԱՄ ՃԱՇԵՐ
Խորոված պատրաստուած
Moon Mart-ի կողմէ

FREE ADMISSION
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ

Sako • Robert Chilingarian • Ararat Amadyan • Maggie Harut Hakopyan • Armen Hovanissyan • Sokrat Artsrun • Hovik Krikorian • Vahe Nersisyan Alfred • Alen • Levon Katerjian

&

Vartan & Siranush Gevorkian Dance Academy